

Zhrnutie auditov

Reakcia na COVID-19

**Audítorské správy uverejnené
od júna do decembra 2020**

Kontaktný výbor najvyšších kontrolných inštitúcií Európskej únie poskytuje fórum na diskusiu o otázkach verejného auditu v EÚ a na ich riešenie. Zintenzívňovaním dialógu a spolupráce medzi svojimi členmi výbor pomáha zvyšovať účinnosť externého auditu politík a programov EÚ. Zároveň pomáha posilňovať zodpovednosť, zlepšovať finančné riadenie EÚ a konsolidovať dobrú správu vecí verejných v prospech všetkých občanov EÚ.

Kontakt: www.contactcommittee.eu

© Európska únia, 2021.

Šírenie je povolené pod podmienkou, že sa uvedie zdroj.

Zdroj: Kontaktný výbor najvyšších kontrolných inštitúcií Európskej únie.

	Strana
Predslov	6
Zhrnutie	8
Úvod	10
ČASŤ I – Vplyv ochorenia COVID-19 na EÚ a členské štáty	13
Tri vlny otriasli doslova všetkými aspektmi každodenného života	13
Do prvej vlny mnohorozmernej krízy	15
Od nádejného leta k druhej vlne	19
Od nádejí na vakcínu k tretej vlne	21
Vplyv na vybrané oblasti politiky v prehľadoch	22
Prehľad 1: Vplyv na verejné zdravie	23
Prehľad 2: Vplyv na hospodárstvo	24
Prehľad 3: Vplyv na trh práce	25
Prehľad 4: Vplyv na domácnosti a jednotlivcov	26
Prehľad 5: Vplyv na verejné financie	27
Formovanie reakcie na ochorenie COVID-19	28
Verejné zdravie	28
Hospodárstvo a verejné financie	33
Iné oblasti	40
ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií	42
Prioritná oblasť: Verejné zdravie	44
Vnútroštátny systém zdravotnej starostlivosti	45
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	45
Zákonné zdravotné poistenie	48
Nemecko – <i>Bundesrechnungshof</i>	48
Verejné obstarávanie	51
Belgicko – <i>Rekenhof</i>	51

Cyprus – <i>Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας</i>	53
Zásoby zdravotníckeho vybavenia	56
Slovensko – <i>Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky</i>	56
Verejné informácie	59
Lotyšsko – <i>Valsts Kontrole</i>	59
Prioritná oblasť: Digitalizácia	62
Vzdelávací systém	63
Lotyšsko – <i>Valsts Kontrole</i>	63
Štátna správa	66
Holandsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	66
Prioritná oblasť: Sociálno-ekonomická reakcia	69
Podniky	70
Holandsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	70
Systémy skráteného pracovného času	73
Lotyšsko – <i>Valsts Kontrole</i>	73
Krízové riadenie a riadenie núdzových situácií	76
Litva – <i>Valstybės kontrolė</i>	76
Hospodárska reakcia EÚ	79
Európska únia – <i>Európsky dvor audítorov</i>	79
Prioritná oblasť: Verejné financie a súvisiace riziká	83
Verejné financie a súvisiace riziká	84
Holandsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	84
Švédsko – <i>Riksrevisionen</i>	86
Riziká v plnení rozpočtu	88
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	88
Prioritná oblasť: Celková reakcia na rôznych úrovniach verejnej správy	90
Všetky úrovne verejnej správy	91
Rumunsko – <i>Curtea de Conturi a Romaniei</i>	91
Miestna samospráva	94
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	94

Obsah

5

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémie COVID-19 uverejnených v roku 2020	97
Skratky	105
Glosár	107

Predslov

Rok 2020 bol prinajmenšom nanajvýš neobvyklý. Globálna pandémia ochorenia COVID-19 so sebou priniesla bezpríkladnú zdravotnú a hospodársku krízu. Popri mnohých jej vplyvoch kríza významne ovplyvnila činnosť najvyšších kontrolných inštitúcií (NKI) na celom svete a NKI, ktoré sú členmi kontaktného výboru, neboli nijakou výnimkou. Najvyššie kontrolné inštitúcie EÚ (NKI EÚ) na krízu rýchlo zareagovali a rozhodli sa vyčleniť značné zdroje – okamžite, aj v nadchádzajúcich rokoch – na posúdenie a audit reakcie na ochorenie COVID-19. V tomto zhrnutí auditu sa uvádza prehľad príslušných publikácií najvyšších kontrolných inštitúcií, ktoré boli vydané v roku 2020, čím sa reflektuje okamžitá reakcia NKI EÚ na krízu.

Toto zhrnutie je zároveň výsledkom prvého *audit* siete EÚ, novej formy spolupráce NKI EÚ v oblasti auditu, ktorá sa sústreďuje na strategicky vybrané oblasti politiky alebo na mimoriadne udalosti, ktoré majú alebo veľmi pravdepodobne môžu mať značný vplyv na naše spoločnosti.

Tradičným druhom medzinárodnej spolupráce v oblasti auditu je paralelný audit, ktorý si vyžaduje dôkladne zosúladené auditorské prístupy. Veľkou výhodou *audit* siete EÚ je, že umožňuje pružnejšiu koordináciu medzi účastníkmi, čo zasa znamená, že tí sa môžu lepšie sústrediť na osobitné (vnútroštátne) situácie a potreby. Vzhľadom na narušenie, ktoré spôsobila, a vzhľadom na jej predvídateľný strednodobý a dlhodobý vplyv na EÚ a jej členské štáty je pandémia jasnou témou pre tento nový druh spolupráce.

Veľkým prínosom pre tento pilotný projekt bola, podľa môjho názoru, širšia podpora odborných výmen v súvislosti s novými výzvami, ktoré pandémia priniesla. Z iniciatívy najvyšších kontrolných inštitúcií Fínska a Spojeného kráľovstva napríklad projektová skupina organizácie EUROSAI pre ochorenie COVID-19¹ vypracovala viacero činností na presadzovanie spoločného využívania informácií a vzájomnej podpory, pokiaľ ide o príslušné myšlienky, prístupy a skúsenosti v oblasti auditu.

Zhrnutie sa začína všeobecným úvodom na tému pandémie a súhrnom jej účinkov na členské štáty EÚ vrátane reakcií, ktoré vyvolala. Potom nasleduje prehľad auditorskej činnosti, ktorú v roku 2020 vykonalo a o ktorej predložilo správy jedenásť NKI EÚ v týchto piatich prioritných oblastiach: verejné zdravie, digitalizácia, sociálno-ekonomická reakcia, verejné financie a súvisiace riziká a celková reakcia na rôznych úrovniach verejnej správy.

¹ Projektová skupina organizácie EUROSAI pre vykonávanie auditu reakcie na pandémiu ochorenia COVID-19.

Dúfame, že naša činnosť a naše odhodlanie zlepšovať výkonnosť a zodpovednosť verejnej správy v celej EÚ môžu pomôcť zlepšiť poskytovanie verejných služieb v prospech všetkých občanov EÚ.

Klaus-Heiner Lehne

predseda Európskeho dvora audítorov
predseda kontaktného výboru

Zhrnutie

I Pandémia ochorenia COVID-19 je jednou z najrušivejších zdravotných kríz v histórii ľudstva, keďže má rozsiahly vplyv na spoločnosť, hospodárstvo a jednotlivcov všade na svete. Akékoľvek posúdenie jej vplyvu na EÚ a členské štáty môže byť v tejto fáze – prinajlepšom – skôr len predbežné, niektoré aspekty sú však už veľmi jasné:

- o mnohorozmerný charakter krízy,
- o jej podstatný a rušivý vplyv na EÚ ako celok,
- o jej nerovnomerný vplyv na jednotlivé členské štáty, ale aj z regionálneho a dokonca miestneho hľadiska, či už časový, kvantitatívny alebo kvalitatívny.

II Vo väčšine oblastí, ktoré pandémia vážne postihla, má EÚ len obmedzené právomoci konať. Čiastočne je to dané tým, že verejné zdravie nie je vo výhradnej právomoci EÚ, a čiastočne tým, že pripravenosť alebo počiatková zhoda na spoločnej reakcii boli medzi členskými štátmi nízke. Vzhľadom na pôvodnú nerovnomernosť krízy a chýbajúci koordinovaný prístup EÚ národné vlády a regionálne samosprávy konali pri zavádzaní preventívnych opatrení a opatrení na zamedzenie šírenia, pri obstarávaní osobných ochranných prostriedkov či pri príprave balíkov na podporu obnovy a systémov na udržanie pracovných miest s cieľom zmierniť spoločenské a hospodárske dôsledky samostatne.

III Po ťažkom začiatku sa však zdá, že EÚ a členské štáty zlepšili koordináciu a pri zmierňovaní účinkov krízy sa navzájom lepšie dopĺňajú. Najlepším dôkazom toho bola dohoda o nástroji obnovy *NextGenerationEU*, ktorý je doposiaľ najväčší a najvýznamnejší a ktorým sa EÚ vydala na neprebádané územie s cieľom riešiť výzvy a dlhodobé dôsledky pandémie.

IV Z tohto zhrnutia vyplýva, že NKI členských štátov a Európsky dvor audítorov (EDA) rýchlo zareagovali na súčasnú krízu a vykonali už množstvo audítorských a monitorovacích činností. Okrem 48 činností auditu, ktoré boli dokončené v roku 2020, stále prebieha alebo je plánovaných ďalších viac než 200 činností auditu, ktoré budú dokončené v roku 2021 alebo 2022.

V Toto zhrnutie obsahuje súhrny 17 správ, ktoré v roku 2020 uverejnilo jedenásť NKI EÚ² a ktoré sú zoskupené do piatich prioritných oblastí: verejné zdravie, digitalizácia, sociálno-ekonomická reakcia, verejné financie a súvisiace riziká a celková reakcia na rôznych úrovniach verejnej správy.

² NKI Belgicka, Cypru, Holandska, Litvy, Lotyšska, Nemecka, Portugalska, Rumunska, Slovenska, Švédsko a EDA.

Úvod

1 Pandémia COVID-19 je jednou z najrušivejších zdravotných kríz v histórii ľudstva, keďže má rozsiahly vplyv na spoločnosť, hospodárstvo a jednotlivcov všade na svete. Je hrozbou pre životy občanov EÚ a spôsobila aj vyššie zaťaženie našich zdravotníckych systémov a viedla k náhlemu zvratu rastu. Do polovice roka 2020 prudko poklesla hospodárska činnosť, čo viedlo k dramatickému nárastu nezamestnanosti. V súlade s pôvodnými prioritami stanovenými Európskou radou sa opatrenia, ktoré EÚ prijala na zmiernenie vplyvu ochorenia COVID-19, sústredili na obmedzenie šírenia vírusu, zabezpečenie dodávok zdravotníckeho vybavenia, pomoc výskumníkom pri rýchлом nájdení vakcíny a pomoc členským štátom pri zvládaní sociálno-ekonomických problémov, ktorým čelili³.

2 Keďže popri iných faktoroch sa vírus v rôznych krajinách šíril v rôznej miere, mal v rámci EÚ nerovnomerný vplyv. V spojení s absenciou koordinovaného prístupu EÚ na začiatku pandémie to znamenalo, že národné vlády prijali široké spektrum rôznych opatrení a prístupov na udržanie vírusu pod kontrolou, zabezpečenie systémov verejného zdravotníctva a ochranu obyvateľov. Reakcia zahŕňala uzavretie hraníc, úplné a čiastočné obmedzenie pohybu a prísne hygienické a bezpečnostné opatrenia. V sociálno-ekonomickej oblasti sa sprístupnila rozsiahla fiškálna podpora na ochranu ohrozených podnikov, domácností a jednotlivcov.

3 Členské štáty zároveň zaviedli opatrenia na posilnenie miestneho a regionálneho financovania a uvoľnili fiškálne pravidlá. Pokiaľ mohli, národné vlády ohlásili aj balíky na obnovu investícií, ktorých spoločná hodnota je už omnoho vyššia ako hodnota balíkov prijatých počas finančnej krízy v roku 2008⁴. Zámerom týchto verejných investícií je zmierniť negatívne účinky obmedzenia pohybu a poskytnúť rýchly hospodársky stimul na zachovanie a v niektorých oblastiach politiky dokonca na zlepšenie stavu pred krízou. Prioritou väčšiny výdavkov na obnovu je verejné

³ Európska rada, *Záver predsedu Európskej rady v nadväznosti na videokonferenciu o nákaze COVID-19*, 10.3.2020.

⁴ Európska komisia, *Questions and answers: Communication on fiscal policy response to coronavirus pandemic* (Otázky a odpovede: oznámenie o reakcii fiškálnej politiky na pandémiu koronavírusu), 3.3.2021.

zdravie, digitalizácia, sociálna ochrana a – niekedy bez rozlíšenia, niekedy na uľahčenie zelenej transformácie – širšie hospodárstvo.

4 Účelom tohto prehľadu nie je opísať všetky aspekty genézy a šírenia koronavírusu ani komplexne riešiť jeho vplyv na EÚ a členské štáty vrátane ich reakcie⁵, ale skôr umožniť pochopenie všeobecného kontextu a podmienok, v ktorých NKI vykonávali svoju činnosť. **ČASŤ I – Vplyv ochorenia COVID-19 na EÚ a členské štáty** sa preto sústreďuje na vplyv vo vybraných oblastiach v rámci EÚ a na prijaté opatrenia, najmä na úrovni EÚ, na riešenie zdravotných, sociálno-ekonomických a fiškálnych výziev. S vedomím, že takmer každé posúdenie vplyvu môže byť v súčasnosti prinajlepšom skôr predbežné, sme okrem toho vytvorili súbor prehľadov na ilustráciu mnohorozmerného charakteru krízy, ale aj jej podstatného, hoci nerovnomerného vplyvu na EÚ a jej členské štáty. Keďže vnútroštátne opatrenia jednotlivých členských štátov sa navzájom veľmi líšia a keďže kvalita a kvantita dostupných údajov neumožňuje zmysuplné porovnanie, zdôrazňujeme len niekoľko vnútroštátnych opatrení v oblastiach, ktoré boli predmetom auditov jednotlivých NKI.

5 Jedenásť NKI EÚ⁶ v roku 2020 uverejnilo 48 správ o širokom spektre opatrení prijatých v reakcii na ochorenie COVID-19 na vnútroštátnej a nadnárodnej úrovni. **ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií** obsahuje súhrny 17 z týchto správ, ktoré sú zoskupené do piatich prioritných oblastí. V každom súhrne sa uvádzajú kontext a dôvody činnosti auditu, ako aj niektoré hlavné zistenia a závery. Aby sa zachovala primeraná dĺžka tohto zhrnutia, každá NKI prispela podrobnosťami len z jednej správy v danej prioritnej oblasti a spolu najviac z troch správ. V **Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémie COVID-19 uverejnených v roku 2020** sa uvádza úplný zoznam všetkých príslušných publikácií NKI v roku 2020.

⁵ Keďže zhrnutie auditov je digitálna publikácia a téma sa sústavne vyvíja, na ďalšie čítanie ponúkame odkazy na najrelevantnejšie online zdroje, z ktorých sme pri vypracovaní tohto vydania čerpali. Je pravdepodobné, že informácie na odkazovaných zdrojoch sa budú pravidelne aktualizovať.

⁶ NKI Belgicka, Cypru, Holandska, Litvy, Lotyšska, Nemecka, Portugalska, Rumunska, Slovenska, Švédsko a EDA.

6 Z tohto zhrnutia vyplýva, že NKI členských štátov a EDA rýchlo zareagovali na súčasnú krízu. Od zasiahnutia kontinentu pandémiou vykonali množstvo vysoko relevantných audítorských a monitorovacích činností. Okrem činností, ktoré boli dokončené v roku 2020, stále prebieha alebo je plánovaných ďalších viac než 200 činností auditu, ktoré budú dokončené v roku 2021 alebo 2022.

ČASŤ I – Vplyv ochorenia COVID-19 na EÚ a členské štáty

Tri vlny otriasli doslova všetkými aspektmi každodenného života

7 Na konci roka 2019 miestne zdravotnícke orgány v meste Wu-chan (Čína) informovali o ohnisku prípadov zápalu pľúc. Vedci ako príčinu identifikovali nový koronavírus, ktorý dostal oficiálny názov „koronavírus 2 spôsobujúci ťažký akútny respiračný syndróm“ (SARS-CoV-2). S cieľom zabrániť zamieňaniu s pôvodným vírusom SARS, ktorý sa po prvýkrát rozšíril v Číne a štyroch ďalších krajinách v roku 2003, Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) nové ochorenie označila názvom „COVID-19“. Keďže vírus sa medzi ľuďmi ľahko šíri, rýchlo sa pohyboval po celom svete. WHO 30. januára 2020 vyhlásila stav ohrozenia verejného zdravia medzinárodného významu a následne ho 11. marca uznala za pandémiu. Vedci sa vo všeobecnosti zhodujú, že COVID-19 sa ľahšie prenáša a je smrteľnejší ako napríklad iné vírusy SARS či sezónna chrípka⁷.

8 Od marca 2020 do apríla 2021 pandémia zasiahla v troch vlnách a len v samotnej EÚ spôsobila viac než 30 miliónov prípadov a 712 000 úmrtí⁸ (pozri [Prehľad 1: Vplyv na verejné zdravie](#)). V apríli 2020, na vrchole prvej vlny, boli najviac zasiahnuté členské štáty v západnej Európe. Druhá a tretia vlna (november 2020 a január 2021) však mali väčší vplyv na krajiny strednej a východnej Európy, ktoré boli počas prvej vlny do veľkej miery ušetrené a teraz čelili rastúcej miere nákazy⁹.

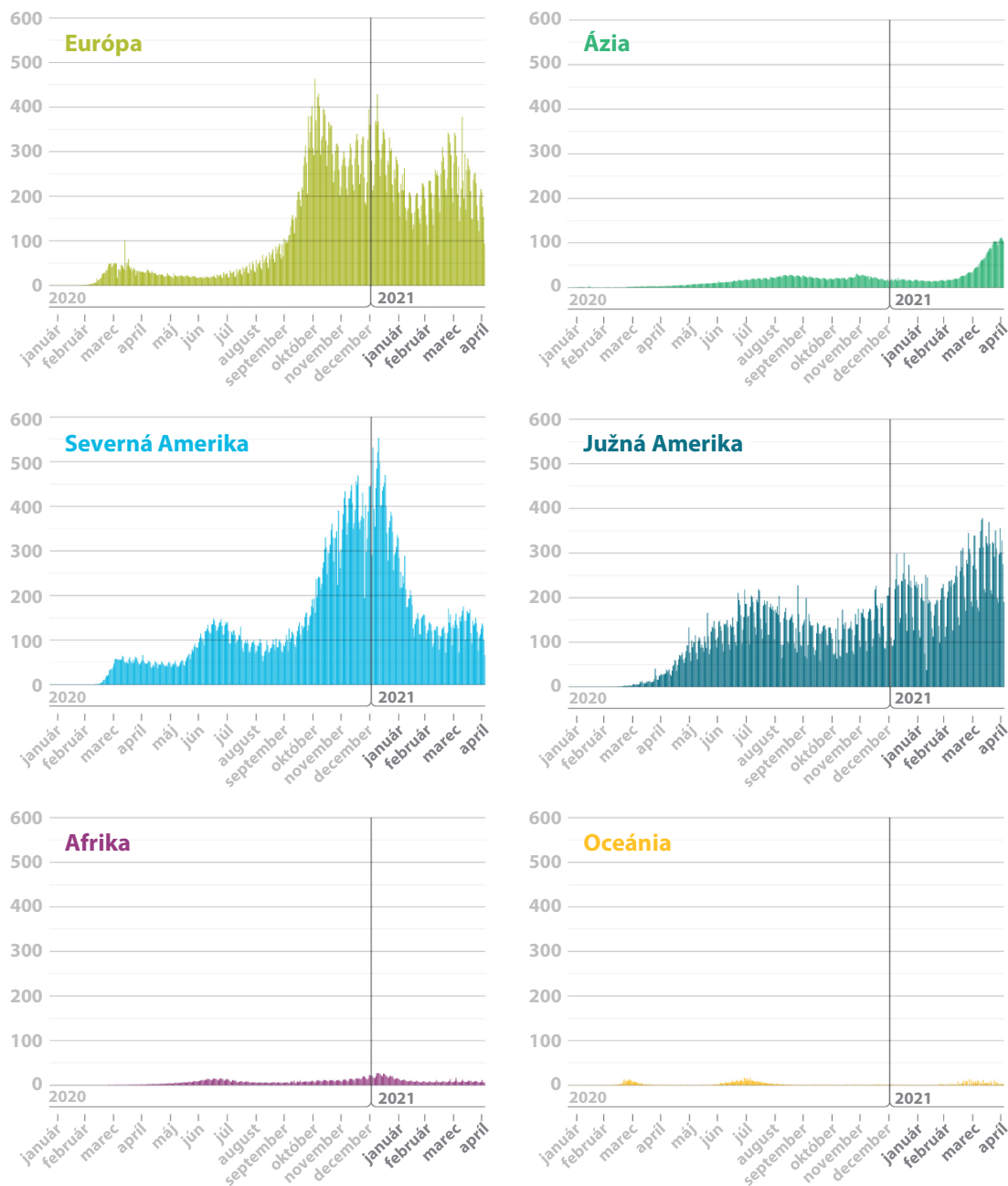
Ďalšie informácie o globálnom vývoji v súvislosti s [ochorením COVID-19](#) získate kliknutím na odkaz.

⁷ WHO, [Coronavirus disease \(COVID-19\): Similarities and differences with influenza](#) (Ochorenie spôsobené koronavírusom (COVID-19): podobnosti a odlišnosti v porovnaní s chrípkou), 17.3.2020.

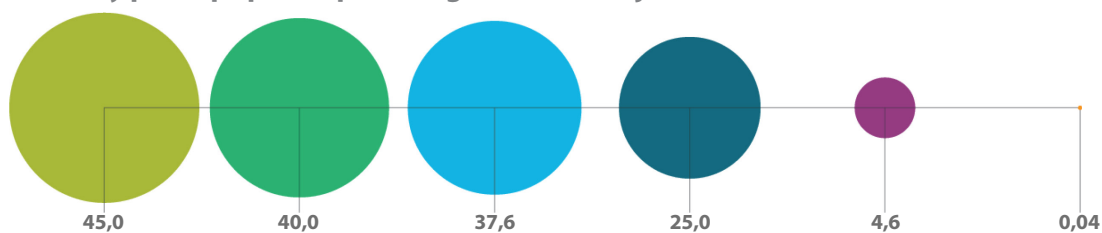
⁸ ECDC, [COVID-19 situation update for the EU/EEA](#) (Aktualizované údaje o situácii ochorenia COVID-19 v EÚ/EHP), 26.5.2021.

⁹ LSE, [Incorporating complexity into policy learning: The case of Covid-19 in Europe](#) (Začlenenie komplexnosti do politických vedomostí: prípad ochorenia COVID-19 v Európe), 22.2.2021.

Ilustrácia 1 – Prípady ochorenia COVID-19 podľa regiónov

Celkový počet prípadov podľa regiónov k 2. máju 2021 (v miliónoch)

Zdroj: EDA na základe údajov z portálu *Our World in Data*.

Do prvej vlny mnohorozernej krízy

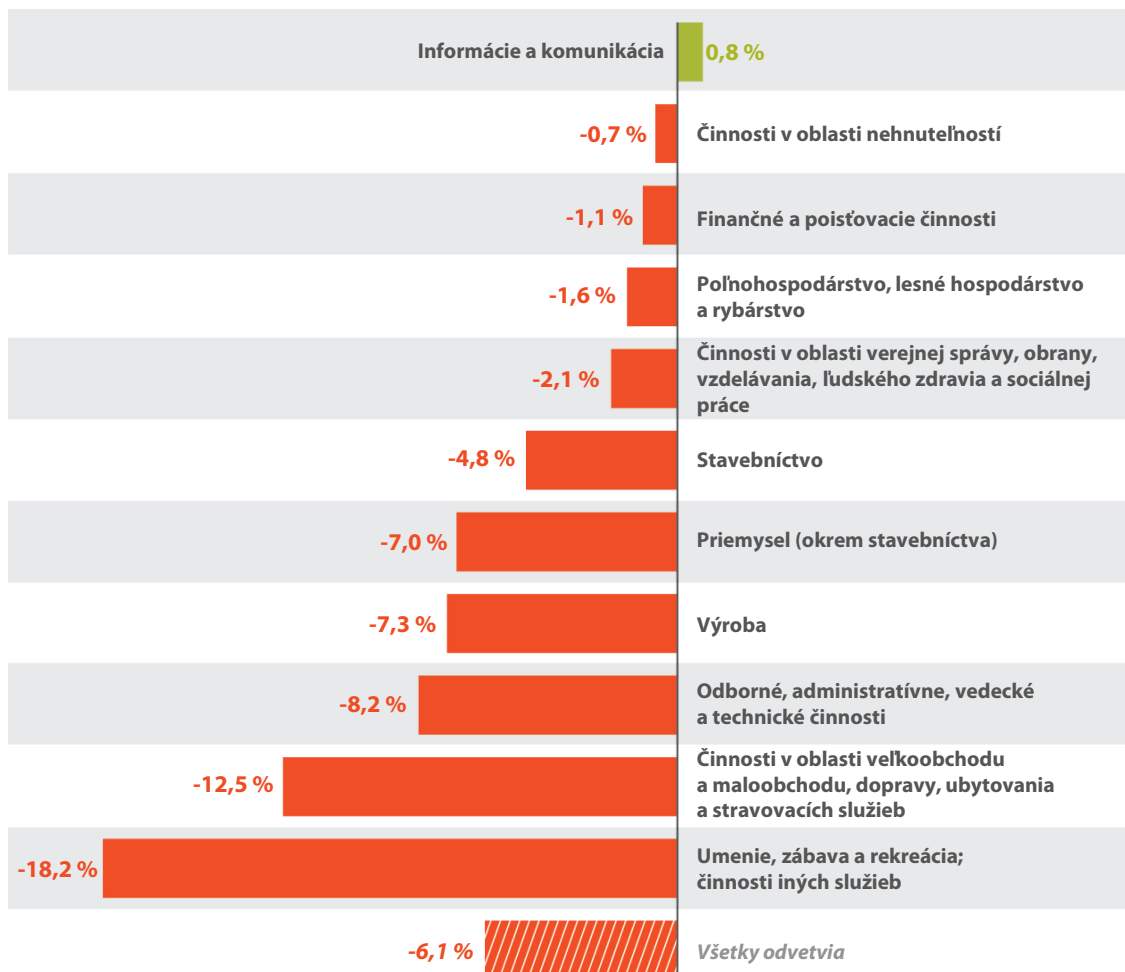
9 To, čo sa začalo ako zdravotná kríza, sa rýchlo vyvinulo do sociálno-ekonomickej krízy, ktorú spustilo úsilie zadržať šírenie a zachrániť životy. V reakcii na prvú vlnu a pri absencii koordinovaného prístupu EÚ vlády a orgány členských štátov prijali okamžité jednostranné opatrenia, napr. samostatné uzavretie štátnych hraníc alebo obstaranie ochranných prostriedkov a zdravotníckeho vybavenia výlučne pre svoje vlastné obyvateľstvo. Na ďalšie zamedzenie šírenia sa zaviedli rôzne preventívne opatrenia a opatrenia proti šíreniu, akými sú sociálny odstup, povinné používanie ochranných rúšok a všadeprítomné dezinfekčné prostriedky na ruky. Obmedzenie pohybu – v rozsahu od selektívnych opatrení po úplné uzavretie – malo rozsiahly vplyv na osobné aktivity a hospodársku činnosť. Medzi členskými štátmi a dokonca medzi regiónmi však existovali značné rozdiely z hľadiska prísnosti a rozsahu všetkých týchto opatrení.

10 V prvej polovici roka 2020 boli postihnuté doslova všetky hospodárske odvetvia (pozri *Ilustrácia 2*), keďže bolo nariadené zatvorenie podnikov a tovární, reštaurácií a barov, divadiel a športových zariadení. Veľké finančné straty utrpel sektor služieb, najmä dopravy, maloobchodu, obchodu, voľného času a stravovania a ubytovania (pozri *Rámček 1*). HDP EÚ 27 klesol o 11,2 %¹⁰, čo znamenalo najväčšiu hospodársku krízu od 2. svetovej vojny (pozri *Prehľad 2: Vplyv na hospodárstvo*).

Ďalšie informácie o vplyve ochorenia COVID-19 na priemyselné odvetvia EÚ získate kliknutím na odkaz.

¹⁰ Eurostat, *Euroindicators 53/2021* (Európske ukazovatele č. 53/2021), 30.4.2021.

Ilustrácia 2 – Zmeny objemu hrubej pridanej hodnoty, 2019 – 2020

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

11 Obmedzenie pohybu, karantény a dobrovoľná izolácia viedli k prevratnej zmene na trhu práce. Kdekoľvek a kedykoľvek to bolo možné, pravidlom sa stala telepráca. Tam, kde to možné nebolo, muselo sa pristúpiť k dočasným absenciám, prepúšťaniu či obmedzenému pracovnému času. V prvej polovici roka 2020 prišlo k najväčšiemu medzištvrtročnému poklesu miery zamestnanosti v EÚ v tomto storočí zo 73 % (1. štvrtrok) na 72 % (2. štvrtrok)¹¹, čo sa rovná viac ako miliónu ďalších Európanov bez práce. Viac ako 19 miliónov bolo dočasne prepustených a celkový počet skutočne odpracovaných hodín sa znížil v priemere o 15 %¹². Miera nezamestnanosti však rástla pomalšie a menej výrazne, a to v dôsledku rozsiahleho využívania systémov

¹¹ Eurostat, *Tlačová správa č. 150/2020*, 8.10.2020.

¹² Eurostat, *Hours of work in detail – quarterly statistics* (Odpracované hodiny podrobne – štvrtročná štatistika), údaje získané v apríli 2021.

na udržanie pracovných miest a skutočnosti, že trh práce opustil väčší počet zamestnancov¹³ (pozri aj [Prehľad 3: Vplyv na trh práce](#)

Ďalšie informácie o [zamestnanosti a sociálnej situácii](#) získate kliknutím na odkaz.

12 Všetky tieto odvetvy mali zásadný vplyv na mzdu, keďže vo všetkých členských štátoch znamenali stratu príjmov v rozsahu od 1 % do 12 %¹⁴ celkového zárobku na zamestnanca. Existovala však aj značná sociálno-ekonomická variabilita, keďže najviac boli postihnuté skupiny s nízkymi príjmami, akými sú mladí a dočasní zamestnanci. Najhoršie účinky na domácnosti sa zmierňovali početnými systémami na kompenzáciu miezd a udržanie pracovných miest (napr. SURE, pozri bod [36](#) a [Ilustrácia 8](#)), ktoré pomáhali znížiť celkovú stratu príjmov.

Ďalšie informácie o [strate príjmov](#) získate kliknutím na odkaz.

¹³ ECB, *The impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market* (Vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na trh práce eurozóny), 7.1.2021.

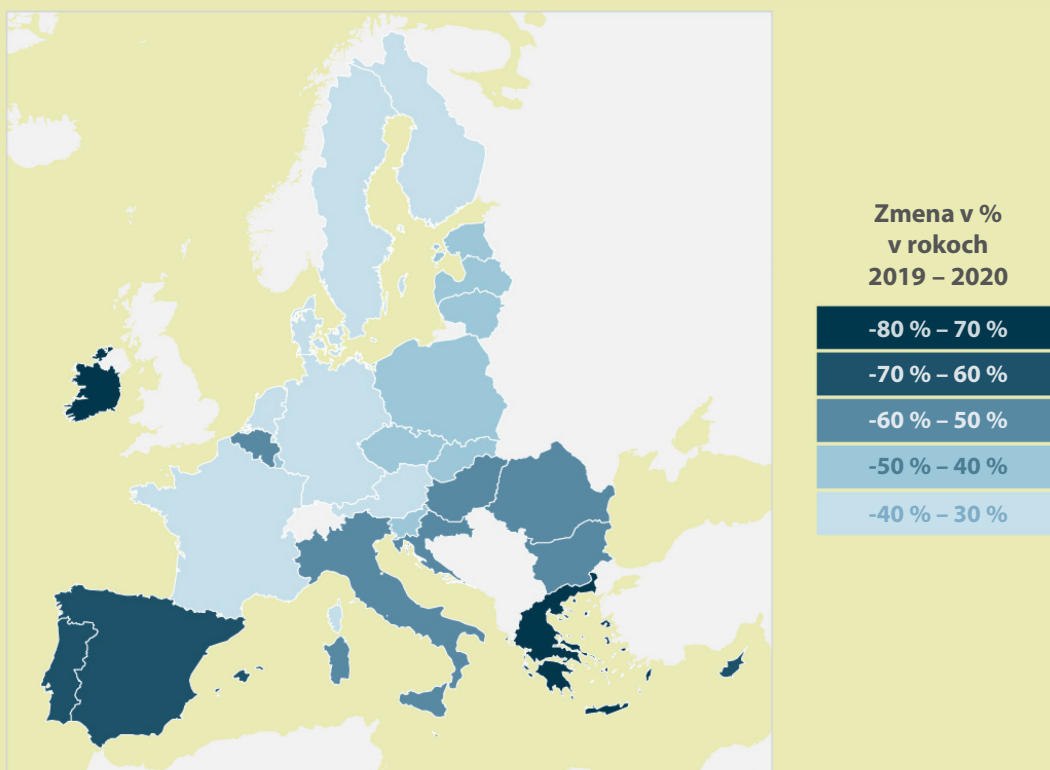
¹⁴ Na základe medziročnej zmeny, 2019 – 2020. Eurostat, *Impact of COVID-19 on employment income – advanced estimates* (Vplyv ochorenia COVID-19 na príjmy zo zamestnania – predbežné odhady), údaje získané v októbri 2020.

Rámček 1

COVID-19 a odvetvie cestovného ruchu, 2020

Svetová organizácia OSN pre cestovný ruch (UNWTO) pravidelne uverejňuje svetový barometer cestovného ruchu. Podľa aktualizovaných údajov z marca 2021 medzinárodné príchody turistov len v roku 2020 poklesli o 73 % (pokles o viac než 900 miliónov turistov)¹⁵, čo malo významný vplyv na príjmy hotelov a reštaurácií, cestovných kancelárií, cestovných agentúr, lodných a leteckých spoločností a priamo ohrozilo viac než 174 miliónov pracovných miest¹⁶ – vrátane viac ako 10 miliónov pracovných miest v EÚ¹⁷. Podľa OECD bolo veľmi pravdepodobné, že Grécko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko a Taliansko, ktoré sú osobitne závislé od cestovného ruchu na rôznych úrovniach, prídu o podstatný podiel svojho HDP, čo bude mať škodlivé hospodárske a sociálne dôsledky¹⁸.

Ilustrácia 3 – Zmena očakávanej hodnoty cestovného ruchu, 2019 – 2020

Zdroj: ECA na základe zimnej prognózy Komisie (2021).

UNWTO vo svojich rozšírených scenároch na roky 2021 – 2024 predpovedá „obrat v medzinárodnom cestovnom ruchu najneskôr v druhom polroku 2021. Návrat na úroveň z roku 2019 z hľadiska medzinárodných príchodov by však mohol trvať dva a pol roka až štyri roky“¹⁹.

Od nádejného leta k druhej vlne

13 Na tomto pozadí pozitívne výsledky opatrení na obmedzenie pohybu, spolu s nádejou na vakcínu a letným počasím, podnecovali očakávania, že pandémia by sa mohla čoskoro skončiť. V júni 2020 začali EÚ a členské štáty postupne uvoľňovať svoje sociálne a ekonomické obmedzenia. Klesajúce počty prípadov ochorenia COVID-19 a úmrtí na toto ochorenie, výrazný obrat v HDP EÚ 27 (zvýšenie o 11,5 %²⁰ medzi druhým a tretím štvrtkom 2020) a rastúca miera zamestnanosti zdanlivo potvrdzovali presvedčenie, že sa dosiahol bod obratu. Veci sa pomaly vrátili do stavu, ktorý sa dal nazvať „normál s obmedzeniami“. Pod podmienkou, že zavedú určité zdravotné a bezpečnostné obmedzenia, sa opäť otvorili bary a reštaurácie, povolili spoločenské a kultúrne podujatia a znovu bolo možné dokonca aj cestovanie.

14 S optimizmom letných mesiacov prudko skoncovala jeseň, keď druhá vlna, do veľkej miery spôsobená infekčnejším a smrteľnejším variantom, ktorý bol prvýkrát spozorovaný v Spojenom kráľovstve, zmarila nádeje ľudí aj politikov. Ako predtým varovali vedci, nákaza a miera úmrtnosti vystrelili do nebývalých výšok. Väčšina členských štátov opäť zaviedla opatrenia na obmedzenie pohybu a obnovila zákaz cestovania, aj keď vo väčšine prípadov boli menej prísne a často ukladané akosi zdráhavo, keďže ľudia boli vyčerpaní a menej ochotní podporovať a dodržiavať zavedené pravidlá a obmedzenia.

¹⁵ UNWTO, *Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism* (Posúdenie vplyvu pandémie ochorenia COVID-19 na medzinárodný cestovný ruch).

¹⁶ WTTC, *174m Travel & Tourism jobs could be lost due to COVID-19 and travel restrictions, says WTTC* (Podľa WTTC by v dôsledku ochorenia COVID-19 a cestovných obmedzení mohlo zaniknúť 174 miliónov pracovných miest v oblasti cestovného ruchu), 29.10.2020.

¹⁷ Európska komisia, *Tourism and employment: how the severity of future coronavirus waves could impact jobs* (Cestovný ruch a zamestnanosť: ako by mohla závažnosť budúcich vln ochorenia COVID-19 ovplyvniť pracovné miesta), 26.8.2020.

¹⁸ Európsky parlament, *Parlamentné otázky*, 15.4.2020.

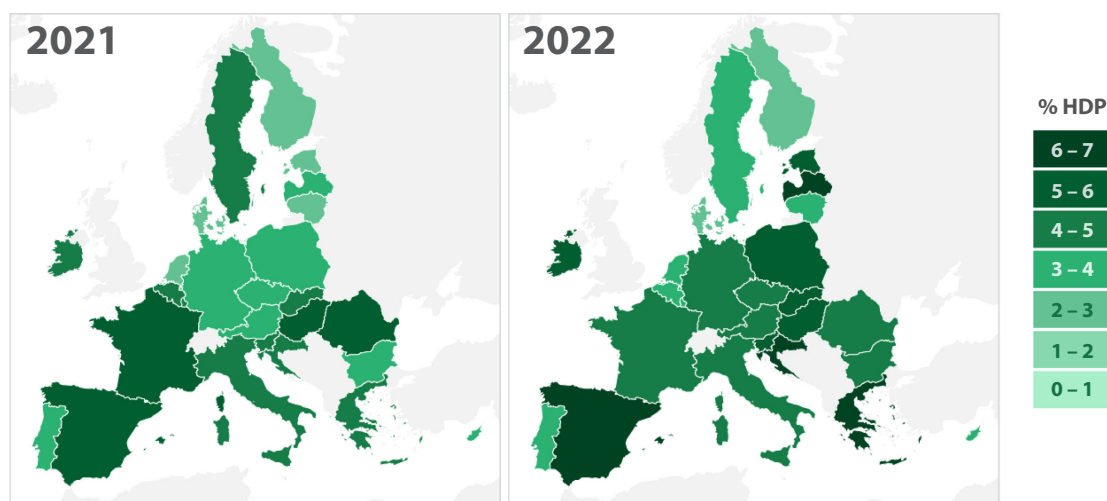
¹⁹ Tamže (16).

²⁰ Eurostat, *Tlačová správa č. 178/2020*, 8.12.2020.

15 HDP EÚ 27 celkovo po pomerne stabilnom raste na úrovni 1,6 % v roku 2019²¹ klesol v roku 2020 o 6,2 %, pričom v členských štátoch prišlo k rôznemu – ale vo všetkých prípadoch podstatnému – zníženiu HDP. Z prognóz na najbližšie dva roky naďalej vyplývajú značné rozdiely medzi krajinami. Zatiaľ čo v prípade HDP EÚ 27 sa opäť očakáva rast o 4,2 % v roku 2021 a 4,4 % v roku 2022, hospodárska obnova bude nerovnomerná: niektorým členským štátom sa môže podariť návrat na predkrízovú úroveň do konca roka 2021, iné však budú mať problém dosiahnuť túto úroveň pred koncom roka 2022²² (pozri *Ilustrácia 4*). To je možné vysvetliť štrukturálnymi rozdielmi v národných hospodárstvach (napr. miera závislosti od cestovného ruchu), rozmanitosťou stratégií na boj proti pandémie a finančnou situáciou pred krízou, ktorá v niektorých krajinách obmedzovala rozsah podpory.

Ďalšie informácie o jarnej hospodárskej prognóze z roku 2021, ktorú vypracovala Komisia, získate kliknutím na odkaz.

Ilustrácia 4 – Prognózy rastu HDP v EÚ, 2021 – 2022

Zdroj: ECA na základe jarnej prognózy Komisie (2021).

16 V roku 2020 súbežne „vzrástol súhrnný pomer dlhu k HDP EÚ a eurozóny o viac ako 13 percentuálnych bodov a dosiahol 92 % v prípade EÚ a 100 % v prípade eurozóny. [...] V roku 2021 sa predpokladá ďalší rast pomeru dlhu k HDP, ktorý dosiahne nový vrchol v EÚ približne 95 % a v eurozóne približne 102 % pred miernym

²¹ Eurostat, *Tlačová správa č. 30/2021*, 9.3.2021.

²² Európska komisia, *Zimná hospodárska prognóza z roku 2021*.

znížením v roku 2022²³“, a to podľa jarnej prognózy Komisie z roku 2021. To možno do veľkej miery pripísať klesajúcim daňovým príjmom z dôvodu poklesu hospodárskej činnosti a zavádzania diskrečných opatrení, napr. daňových úľav, znižovania sadzieb a mimoriadnych výdavkov na podporu zamestnanosti či sektora zdravotníctva. V nadchádzajúcich dvoch rokoch môže aspoň tretina členských štátov očakávať zníženie pomeru dlhu k HDP, iné však v roku 2022 zostanú vysoko nad pomerom 100 %²⁴ (pozri aj *Prehľad 5: Vplyv na verejné financie*).

Od nádejí na vakcínu k tretej vlne

17 Dňa 21. decembra 2020 bolo udelené povolenie na uvedenie na trh v rámci EÚ prvej vakcíny proti ochoreniu COVID-19, po ktorej nasledovali tri ďalšie vakcíny (pozri bod 28). To, čo sa ukazovalo ako sľubný začiatok do roku 2021, neprešlo skúškou reality. Zavádzanie vakcinačnej stratégie zaostávalo za ambíciami²⁵ pre nedostatočné dodávky, zlyhania v doručovaní a koordinácii a nadmernú byrokraciu, čo spomaľovalo proces očkovania a umožnilo, aby sa nákaza vymkla spod kontroly. Všetko sa ešte zhoršilo, keď v Európe začali kolovať nové, infekčnejšie varianty, ako mutácie beta (juhoafrická) a gama (brazílska)²⁶, ktoré vyvrcholili v tretej vlne. Muselo sa rozšíriť alebo opätovne zaviesť obmedzenie pohybu a obmedzenia sa znovu sprísnilo. Zároveň narastali občianske a politické protesty proti prísnyim preventívnym opatreniam a opatreniam na zamedzenie šírenia, niekedy spojené s masovými demonštráciami.

18 Momentálne je s nejakou istotou možné povedať len to, že pandémia ochorenia COVID-19 je mnohorozmernou a nerovnomernou krízou, ktorá postihla takmer všetky oblasti verejného a súkromného života, či už verejné zdravie, hospodársku činnosť, trh práce, vzdelávanie alebo verejné financie. Načasovanie, rozsah a presný charakter jej vplyvu a reakcie na ňu sa veľmi líšili v rámci EÚ, ale aj na vnútroštátnej, regionálnej a niekedy dokonca aj miestnej úrovni. Niektoré členské štáty a regióny sú v súčasnosti postihnuté viac ako iné, skúsenosť však ukazuje, že to všetko sa môže zmeniť v priebehu niekoľkých týždňov. Niektoré sú stále ochromené štrukturálnymi deficitmi spreď krízy, ktoré obmedzujú ich schopnosť plniť požiadavky situácie a potom sa pustiť

²³ Európska komisia, *Jarná hospodárska prognóza z roku 2021*.

²⁴ Európska komisia, *Jesenná hospodárska prognóza z roku 2020*.

²⁵ Pôvodným cieľom EÚ bolo zaočkovať aspoň 70 % dospelého obyvateľstva do začiatku leta 2021.

²⁶ ECDC, *Infographic: Mutation of SARS-CoV-2 – current variants of concern* (Infografika: Mutácie SARS-CoV-2 – súčasné obávané varianty), 19.4.2021.

do projektov formujúcich ich budúcnosť. Už je jasné, že ochorenie COVID-19 bude mať dlhodobé dôsledky týkajúce sa spôsobu nášho života a práce v budúcnosti vrátane potreby väčšej a lepšej spolupráce, keďže vírusy nedbajú na štátne hranice.

Vplyv na vybrané oblasti politiky v prehľadoch

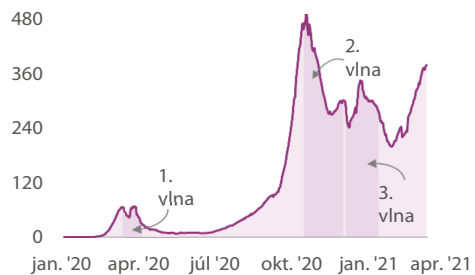
19 Keďže takmer každé posúdenie vplyvu ochorenia COVID-19 na EÚ a členské štáty môže byť v tejto fáze prinajlepšom skôr predbežné a keďže je vždy zložité určiť náležitý medzný bod, nechávame radšej číselné údaje v určitom časovom okamihu a v rámci vybraných oblastí politiky, aby hovorili samy za seba. Okrem predchádzajúcich informácií, ktoré boli uvedené v chronologickom poradí, sme vytvorili súbor prehľadov s cieľom poskytnúť súhrnný pohľad na EÚ a jej členské štáty v roku 2020. Tieto prehľady nemajú poskytovať úplný obraz o danej oblasti politiky, ale ich cieľom je ilustrovať tieto aspekty krízy:

- a) jej mnohorozmerný charakter, ktorý nie je obmedzený na oblasť verejného zdravia;
- b) jej podstatný a rušivý vplyv na EÚ ako celok; a
- c) jej nerovnomerný vplyv na členské štáty, či už časový, kvantitatívny alebo kvalitatívny.

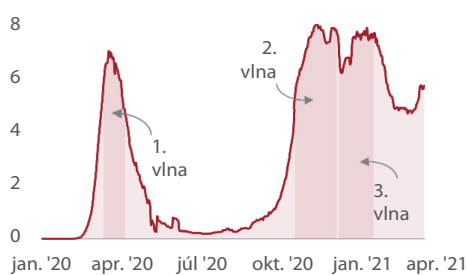
Prehľad 1: Vplyv na verejné zdravie

Celkový vplyv na EÚ

Počet prípadov na milión obyvateľov

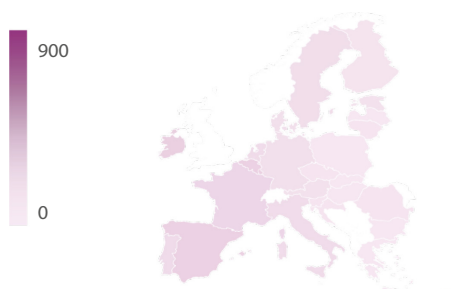
Počet úmrtí na milión obyvateľov

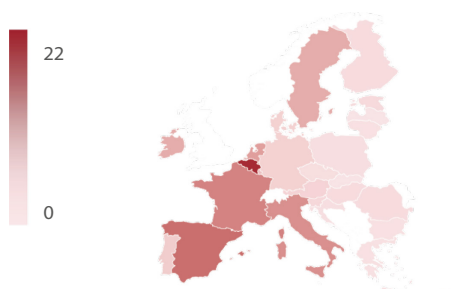
Asymetrický vplyv na členské štáty

Počet prípadov na milión obyvateľov

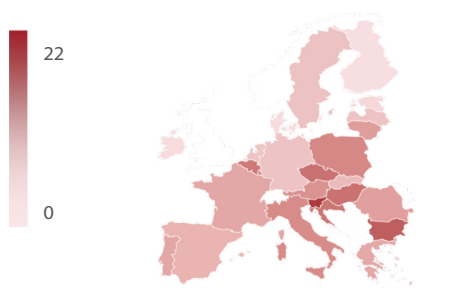
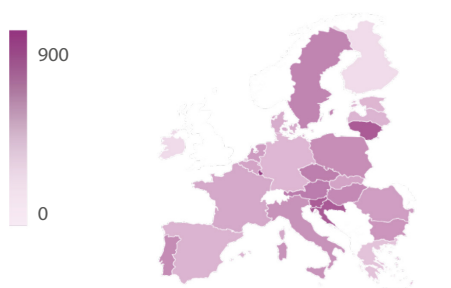
Prvá vlna:

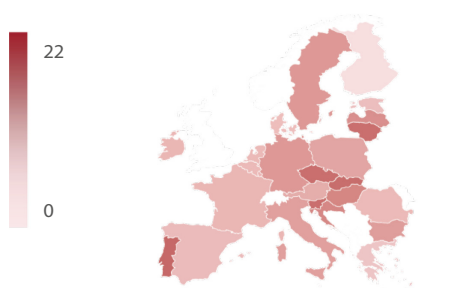
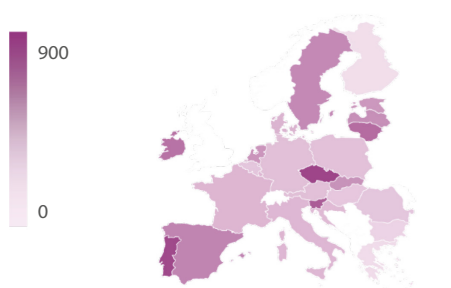
Počet úmrtí na milión obyvateľov

Druhá vlna:

Tretia vlna:

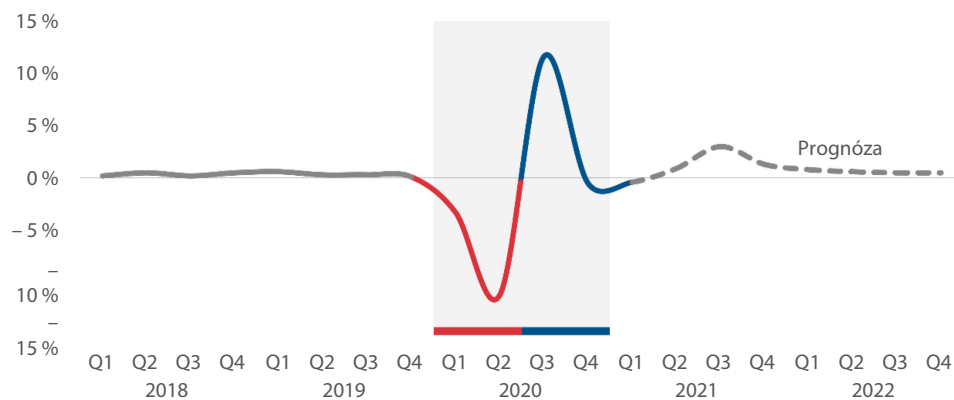

Zdroj: EDA na základe údajov z portálu *Our World in Data*.

Prehľad 2: Vplyv na hospodárstvo

Celkový vplyv na EÚ

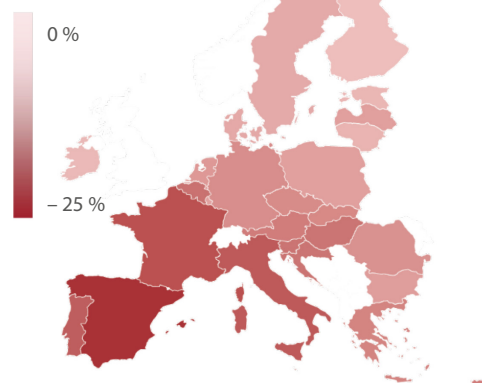
Skutočný rast HDP EÚ 2018 – 2020, prognózy na rok 2022 (medzištvrtročné zmeny)

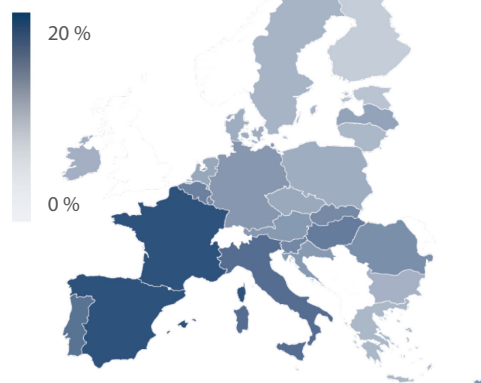
Asymetrický vplyv na členské štáty

Výkonnosť HDP v roku 2020 (medzištvrtročné zmeny)

Pokles v 1. – 2. štvrtroku

Návrat v 3. – 4. štvrtroku

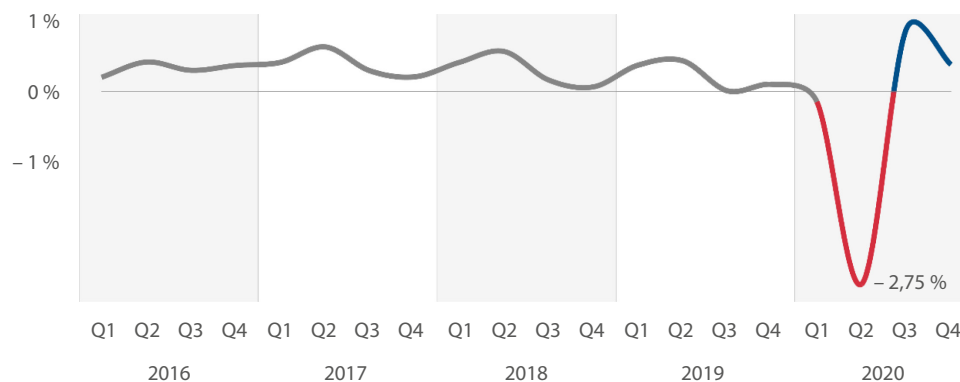

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu a jarnej prognózy Komisie (2021).

Prehľad 3: Vplyv na trh práce

Celkový vplyv na EÚ

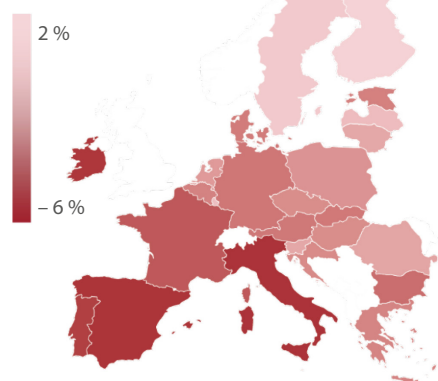
Vývoj rastu zamestnanosti v EÚ v rokoch 2016 – 2020 (medzištvrtročné zmeny)

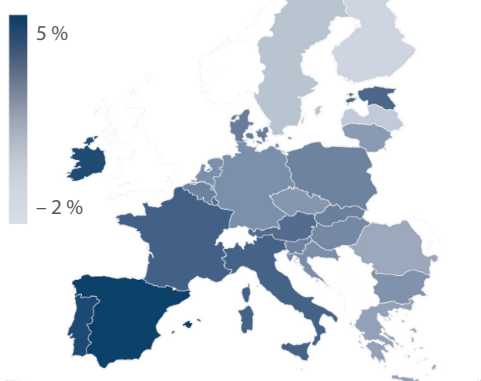
Asymetrický vplyv na členské štáty

Miera zamestnanosti v roku 2020 (medzištvrtročné zmeny)

Zmena v 1. – 2. štvrtroku

Zmena v 3. – 4. štvrtroku

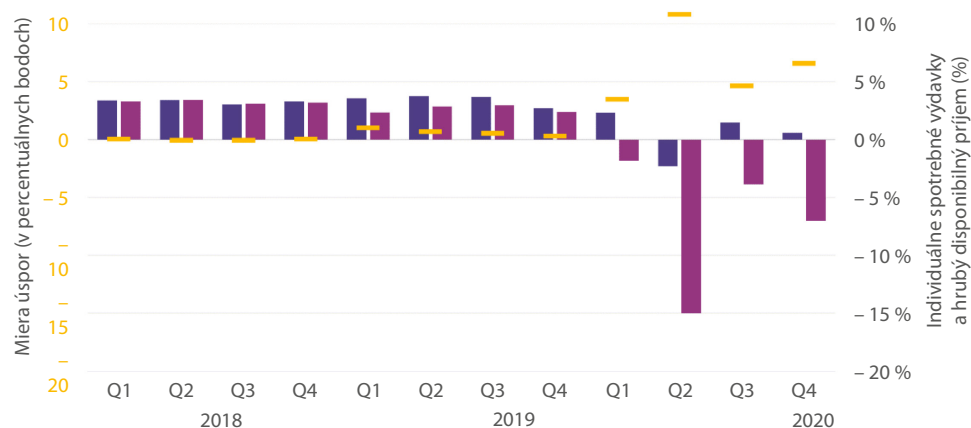

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

Prehľad 4: Vplyv na domácnosti a jednotlivcov

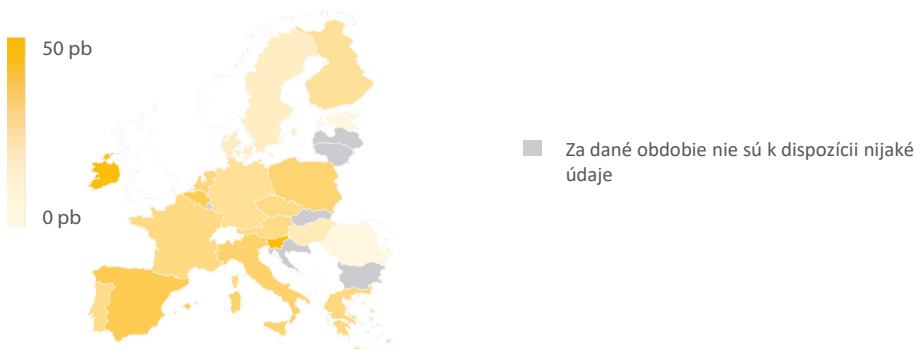
Celkový vplyv na EÚ

Miera úspor (v percentuálnych bodoch) sa prudko zvýšila so zvýšením rozdielu medzi **individuálnymi spotrebnými výdavkami** a **hrubým disponibilným príjmom** 2018 – 2020 (medziročné zmeny)

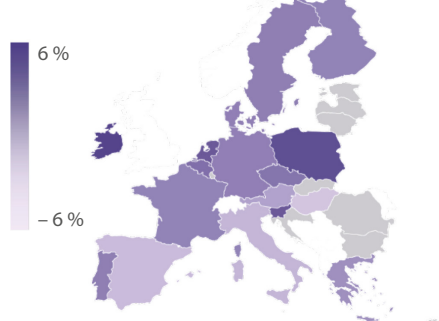

Asymetrický vplyv na členské štáty

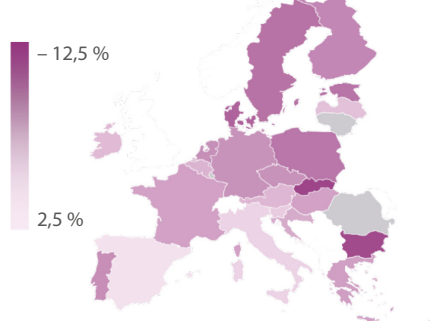
Miera úspor v roku 2020 (v percentuálnych bodoch (pb))
(v porovnaní s rokom 2019)

Hrubý disponibilný príjem v roku 2020
(v porovnaní s rokom 2019)

Individuálne spotrebné výdavky v roku 2020
(v porovnaní s rokom 2019)

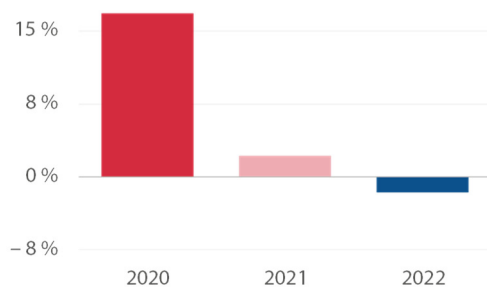

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

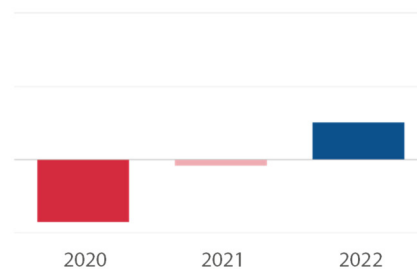
Prehľad 5: Vplyv na verejné financie

Celkový vplyv na EÚ

Zmena verejného dlhu v rokoch 2020 – 2022

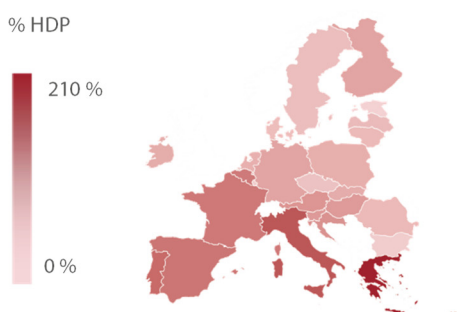

Zmena rozpočtového salda v rokoch 2020 – 2022

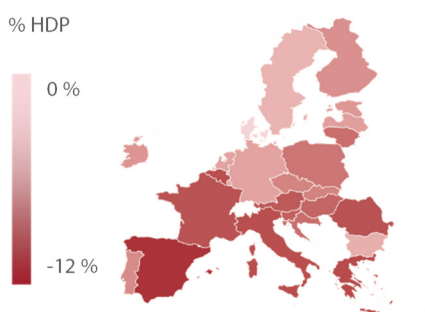

Asymetrický vplyv na členské štáty

Verejný dlh v roku 2020

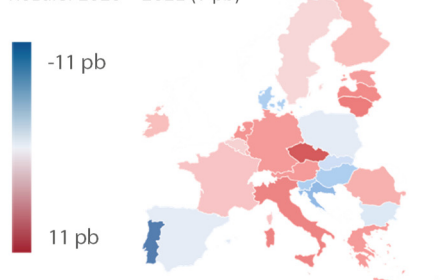

Rozpočtové saldo v roku 2020

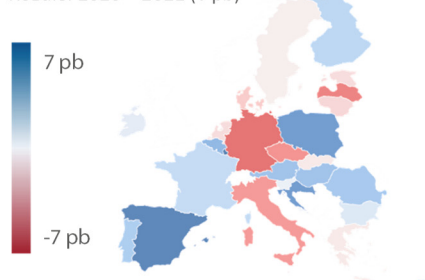
Prognóza verejného dlhu 2021 – 2022

Rozdiel 2020 – 2021 (v pb)

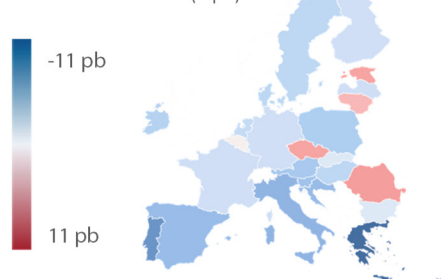

Prognóza rozpočtového salda 2021 – 2022

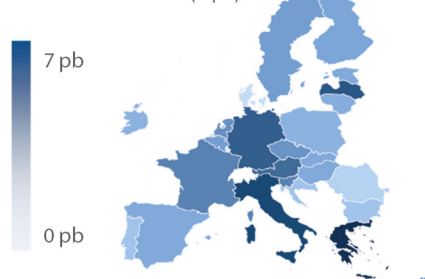
Rozdiel 2020 – 2021 (v pb)

Rozdiel 2021 – 2022 (v pb)

Rozdiel 2021 – 2022 (v pb)

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu a jarnej prognózy Komisie (2021).

Formovanie reakcie na ochorenie COVID-19

20 Vo väčšine oblastí, ktoré boli vážne postihnuté pandemiou alebo v ktorých sú alebo by mali byť súčasťou účinnej reakcie osobitné intervencie, má EÚ obmedzenú právomoc konať. Dôvodom je čiastočne to, že tieto oblasti nepatria do výlučnej právomoci EÚ, a čiastočne to, že – v prípade spoločných kompetencií s členskými štátmi – pred krízou bola nízka pripravenosť a keď kríza vypukla, sotva existovala úvodná zhoda na spoločných opatreniach a nástrojoch. Napriek ťažkému začiatku sa teraz zdá, že EÚ vyriešila otázky koordinácie, podpory a doplňujúcich opatrení. Popri lepšom zmierňovaní účinkov krízy posilnila schopnosť členských štátov riešiť najnaliehavejšie otázky v oblasti verejného zdravia, sociálno-ekonomickej a fiškálnej politiky.

Verejné zdravie

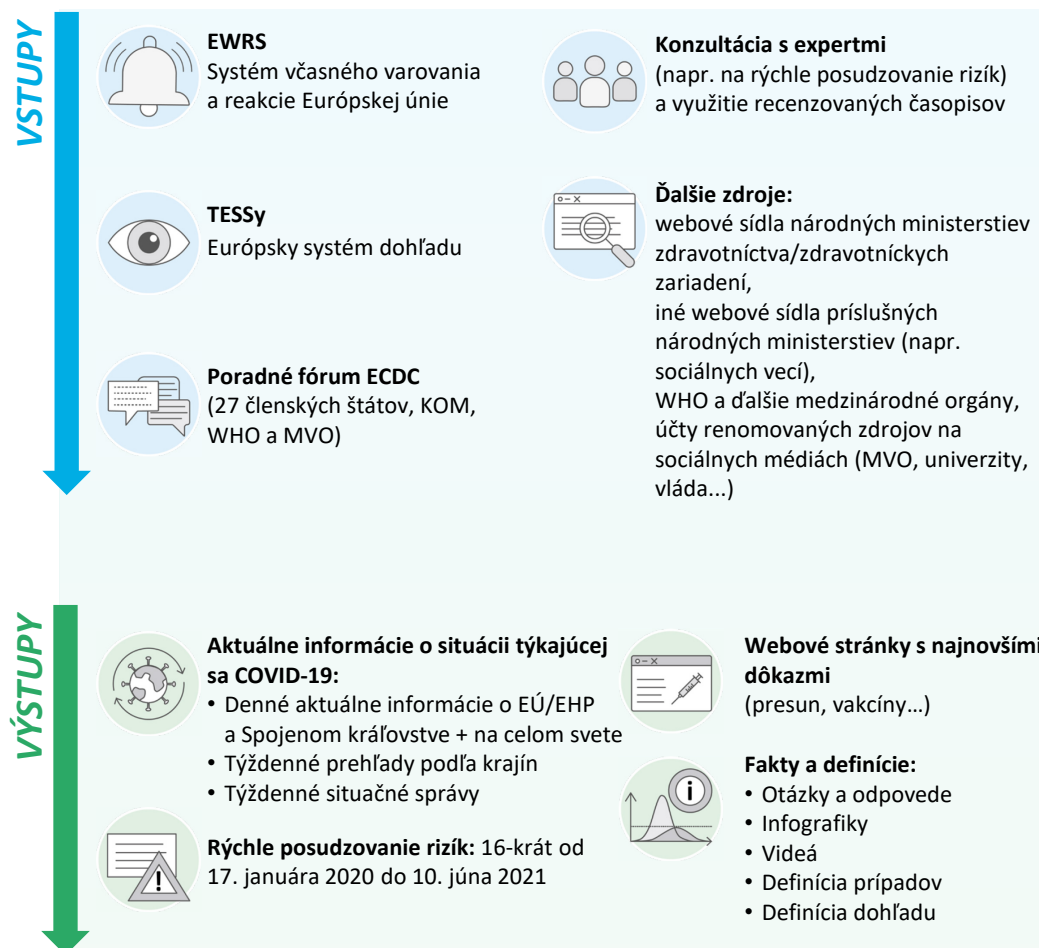
21 Verejné zdravie je vo výlučnej právomoci členských štátov. EÚ však môže podporovať a dopĺňať politiky členských štátov v oblasti verejného zdravia²⁷ napríklad koordináciou spolupráce v situáciách cezhraničných hrozieb a prírodných katastrof. EÚ zodpovedá aj za epidemiologický dohľad, monitorovanie, mechanizmus včasného varovania (najmä prostredníctvom Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), pozri aj *Ilustrácia 5*) a za opatrenia na boj proti závažným cezhraničným ohrozeniam zdravia (vrátane plánovania pripravenosti a reakcie)²⁸.

Ďalšie informácie o verejnom zdraví získate kliknutím na odkaz.

²⁷ Príslušné opatrenia „sa zameriavajú na zlepšenie verejného zdravia, prevenciu ľudských chorôb a ochorení, a odstraňovanie zdrojov nebezpečenstva pre telesné a duševné zdravie“ (článok 168 ZFEÚ), čo zahŕňa aj boj proti závažným zdravotným udalostiam.

²⁸ Európska komisia, [rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2013/EÚ](#) z 22. októbra 2013 o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia.

Ilustrácia 5 – Činnosť ECDC v súvislosti s ochorením COVID-19

Zdroj: EDA na základe údajov ECDC.

Obstarávanie a dodávky zdravotníckeho vybavenia

22 Komisia v marci 2020 vytvorila mechanizmus strategických zdravotníckych zásob a distribúcie (známy pod názvom rescEU²⁹), v rámci ktorého EÚ a členské štáty úzko spolupracujú (pozri aj **Rámček 2**). Členské štáty uchovávajú a obstarávajú základné zdravotnícke vybavenie v mene EÚ. Komisia pomocou rozpočtu vo výške 380 mil. EUR financuje až 100 % tvorby a uplatňovania mechanizmu rescEU a riadi distribúciu

²⁹ Program rescEU je súčasťou mechanizmu Európskej únie v oblasti civilnej ochrany, ktorého cieľom je posilniť ochranu pred katastrofami a riadenie vznikajúcich rizík. Zriaďuje sa v ňom aj nová európska rezerva zdrojov (vrátane hasičských lietadiel, vrtuľníkov, zdravotníckeho vybavenia atď.), ktoré sa môžu mobilizovať v prípade núdze.

zdravotníckeho vybavenia, akým sú pľúcne ventilátory, osobné ochranné prostriedky (OOP), vakcíny, liečivá a laboratórne dodávky.

Ďalšie informácie o *mechanizme rescEU* získate kliknutím na odkaz.

Rámček 2

Spolupráca proti ochoreniu COVID-19 (od januára 2021)

„Mnoho krajín EÚ šlo nad rámec svojich záväzkov v rámci programov EÚ. Keď bolo napríklad Taliansko vážne zasiahnuté pri prvom šírení vírusu, mnoho krajín zaslalo pomoc. Rakúsko darovalo ochranné rúška a pľúcne ventilátory, Dánsko poskytlo vybavenie poľnej nemocnice, Česko zaslalo ochranné obleky a Nemecko poslalo päť ton zdravotníckych zásob. Francúzsko vyviezlo do iných členských štátov viac ako dva milióny ochranných rúšok. Maďarsko, Rakúsko a Holandsko zaslali do Česka 150 pľúcnych ventilátorov.

Do decembra 2020 sa zo zdravotníckych rezerv mechanizmu rescEU distribuovalo spolu 620 000 ochranných rúšok FFP2 a FFP3 a 50 000 ochranných oblekov. Okrem toho bolo do Česka na šesť mesiacov požičaných 30 pľúcnych ventilátorov. Rezervy mechanizmu rescEU pomáhajú zlepšovať pripravenosť v EÚ. Sústavne sa dopĺňajú a dodávky sa pravidelne uskutočňujú na základe žiadostí krajín, ktoré to najviac potrebujú.

Keď Belgicko v októbri 2020 čelilo prudkému nárastu závažných prípadov ochorenia COVID-19, jeho systém zdravotnej starostlivosti vstúpil do krízového režimu. Susedné Nemecko prijalo belgických pacientov do svojich nemocníc, kde bolo k dispozícii viac lôžok intenzívnej starostlivosti. V prvej vlne Nemecko prijalo viac než 230 pacientov v kritickom stave z Talianska, Francúzska a Holandska. Rakúsko a Luxembursko takisto prijali pacientov z Francúzska a Talianska.“

Zdroj: Rada, *5 ways the EU and member states work together against COVID-19* (5 spôsobov, ako EÚ a členské štáty spoločne bojujú proti ochoreniu COVID-19), 18.1.2021.

23 V apríli 2020³⁰ Rada aktivovala nástroj núdzovej podpory (IES)³¹. Ide o nástroj, ktorý EÚ umožňuje, aby prostredníctvom núdzovej podpory zo všeobecného rozpočtu pomáhala členským štátom riešiť ľudské a hospodárske dôsledky krízy. Podpora môže zahŕňať centrálnu obstarávanie, koordináciu a dopravu potrebného zdravotníckeho vybavenia, pomoc s náborm ďalších zdravotníckych zamestnancov a poskytovanie finančnej pomoci. Spoločné zásoby IES a rescEU sú financované sumou 3 mld. EUR z rozpočtu EÚ, s ďalšími 3 mld. EUR z členských štátov.

Ďalšie informácie o nástroji IES získate kliknutím na odkaz.

24 Komisia od apríla 2020 začala viacero postupov spoločného verejného obstarávania zahŕňajúcich až 25 členských štátov. Tento režim umožňuje členským štátom objednávať OOP (ochranné kombinézy, rukavice, okuliare, ochranné štíty a rúška), pľúcne ventilátory, laboratórne vybavenie (súpravy, reaktanty, výtery a laboratórny spotrebný tovar), liečivá (remdesivir) a lieky na intenzívnu starostlivosť (analgetiká, antibiotiká, svalové relaxanty, anestetiká atď.).

Ďalšie informácie o spoločných obstarávaníach získate kliknutím na odkaz.

Podpora výskumu liečiv, diagnostiky a vakcín

25 Od marca 2020 EÚ prostredníctvom programu Horizont 2020 pre výskum a inováciu investovala do projektov na výskum koronavírusu viac ako 660 mil. EUR. Granty sa poskytli na projekty, v ktorých sa – okrem iného – riešili diagnostika, liečivá, vakcíny, epidemiológia, výroba a zdravotnícke a digitálne technológie.

26 V júli 2020 Komisia a Európska investičná banka (EIB) poskytli nemeckej biotechnologickej spoločnosti CureVac 75 mil. EUR z finančných prostriedkov programu Horizont 2020 na vývoj vakcíny a rozšírenie výroby. EIB zároveň uzavrela dohodu o financovaní s ďalšou nemeckou spoločnosťou BioNTech SE na rozvoj jej programu vakcíny v hodnote 100 mil. EUR (s podporou úverových záruk z programu Horizont 2020).

Ďalšie informácie o projektoch programu Horizont 2020 získate kliknutím na odkaz.

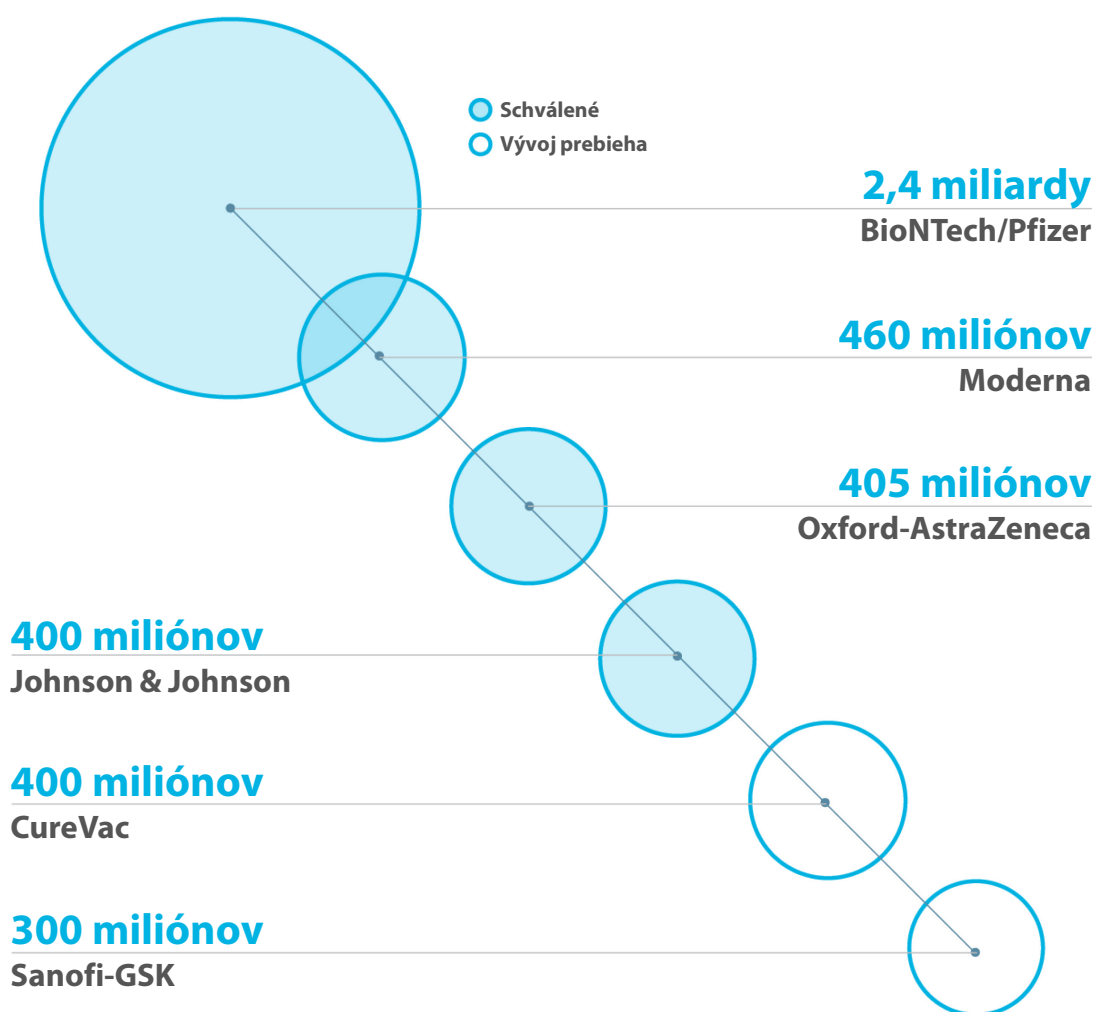
³⁰ Európska komisia, [COM/2020/175 final](#), 2.4.2020.

³¹ Rada, [nariadenie \(EÚ\) 2016/369](#) z 15. marca 2016 o poskytovaní núdzovej podpory v rámci Únie, 16.3.2016.

27 V júni 2020 Komisia predstavila *stratégiu EÚ pre vakcíny proti ochoreniu COVID-19* na zrýchlenie vývoja, výroby a nasadenia vakcín. Odvtedy podpísala dohody so šiestimi farmaceutickými spoločnosťami (pozri *Ilustrácia 6*), ktoré členským štátom umožňujú nákup vakcín hneď po udelení povolenia na uvedenie na trh v rámci EÚ na základe odporúčania Európskej agentúry pre lieky (EMA, pozri *Rámček 3*).

Ďalšie informácie o *stratégii EÚ v oblasti vakcín* získate kliknutím na odkaz.

Ilustrácia 6 – Dávky vakcín zabezpečené Komisiou (máj 2021)

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie.

28 Komisia zatiaľ udelila podmienené povolenia na uvedenie na trh pre tieto vakcíny:

- a) BioNTech a Pfizer (21. decembra 2020);
- b) Moderna (6. januára 2021);
- c) Oxford-AstraZeneca (29. januára 2021);
- d) Johnson & Johnson (11. marca 2021).

Rámček 3

Európska agentúra pre lieky

EMA sídli v Amsterdame a bola zriadená nariadením (EHS) č. 2309/93, ktoré bolo neskôr nahradené nariadením (ES) č. 726/2004. Funguje prostredníctvom siete pre celú EÚ a koordinuje vedecké zdroje, ktoré poskytli vnútroštátne orgány s cieľom zabezpečiť hodnotenie a dohľad nad liekmi na humánne a veterinárne použitie.

EMA zohráva kľúčovú úlohu v kampani na očkovanie proti ochoreniu COVID-19, keďže Komisia udeľuje povolenie na uvedenie na trh v rámci EÚ na základe komplexných a nezávislých hodnotení nových liekov, ktoré vykonávajú jej vedecké výbory³².

Hospodárstvo a verejné financie

29 Hospodárska právomoc EÚ sa značne líši podľa oblasti politiky. Európsky semester predstavuje rámec na koordináciu hospodárskej politiky EÚ vo všetkých členských štátoch (vrátane osobitných pravidiel pre fiškálny dohľad). Zriadený bol v reakcii na nedostatky v správe hospodárskych záležitostí EÚ, ktoré sa ukázali najmä počas finančnej a hospodárskej krízy z roku 2008, a jeho úlohou je predchádzať narastaniu nerovnováh a zabezpečiť konvergenciu a stabilitu v EÚ. Postup vedú Komisia a Rada. Konečné rozhodnutia hospodárskej a fiškálnej politiky však prijímajú členské štáty v rámci hraníc spoločne dohodnutých pravidiel (napr. Dodržiavanie maastrichtských kritérií).

³² EMA, *Povoľovanie liekov*.

30 Komisia zároveň zohráva rozhodujúcu úlohu v prípade vnútroštátnych systémov štátnej pomoci, keďže overuje, či členské štáty dodržiavajú pravidlá EÚ na predchádzanie nekalej súťaži, a môže zablockovať nadmernú finančnú podporu pre podnikový sektor. Za určitých podmienok však Komisia môže pozastaviť uplatňovanie všeobecných pravidiel a schváliť výnimočné poskytnutie štátnej pomoci (pozri bod 32).

31 Rada a Komisia zároveň riadia finančnú pomoc pre členské štáty, ktoré čelia závažnému narušeniu hospodárstva alebo financií (prostredníctvom Európskeho finančného stabilizačného mechanizmu a nástroja platobnej bilancie). Rozpočet EÚ zatiaľ nebol určený na zmierňovanie rozsiahlych hospodárskych otrasov v krátkom čase, keďže je obmedzený stropmi výdavkov po sebe idúcich viacročných finančných rámcov a rôznymi pravidlami pre výdavky programov. V tejto súvislosti predstavuje posun paradigmy zriadenie nástroja obnovy *NextGenerationEU* (NGEU), keďže tento nástroj po prvýkrát umožňuje, aby EÚ financovala svoje výdavky prijatím dlhu (pozri aj bod 39).

Dočasné zrušenie pravidiel EÚ týkajúcich sa štátnej pomoci

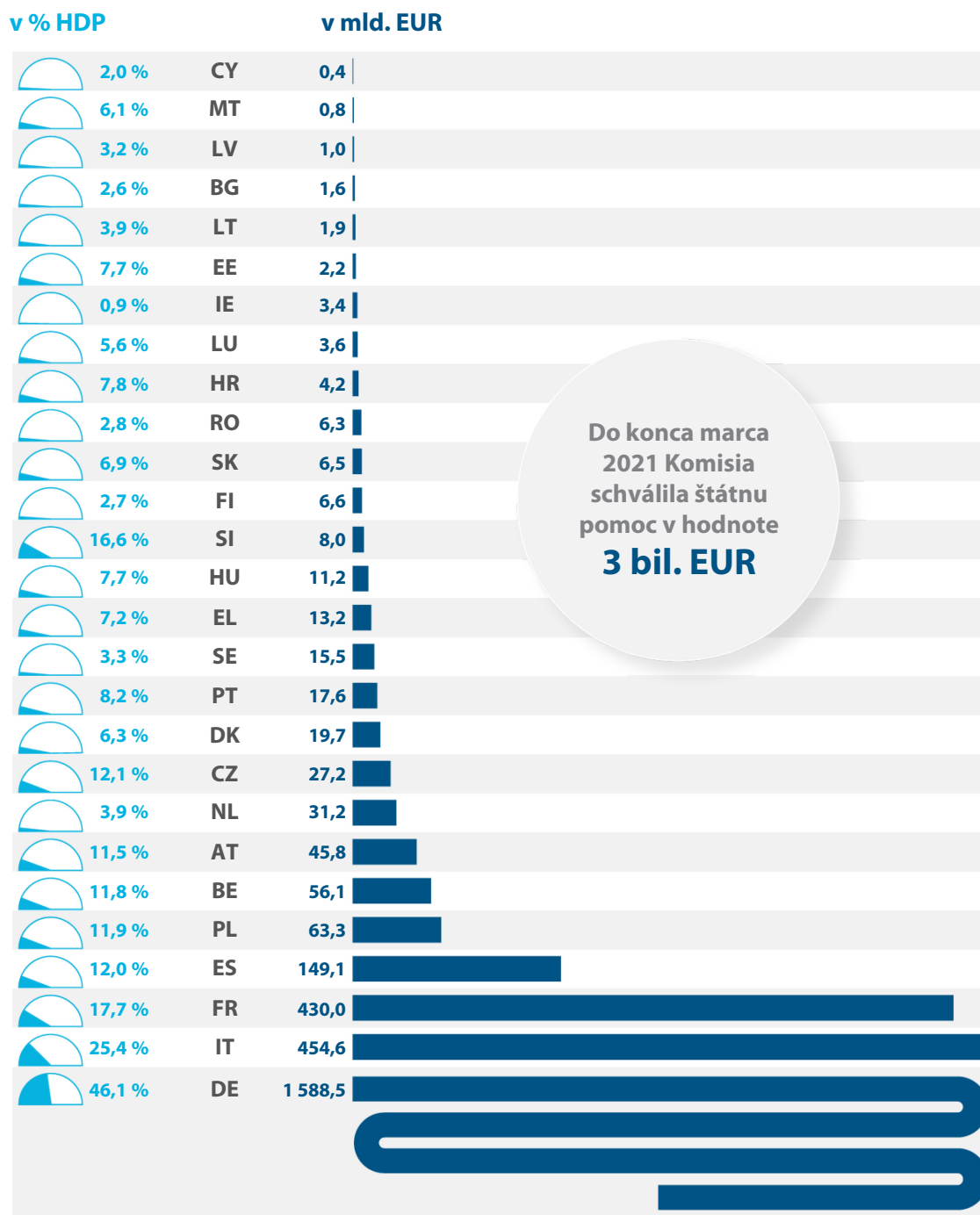
32 Dňa 19. marca 2020 Komisia prijala nový *dočasný rámec* pre opatrenia štátnej pomoci, ktorý členským štátom umožnil poskytovať verejnú podporu spoločnostiam a podnikom postihnutým krízou. Do marca 2021 prijala viac než 470 rozhodnutí o schválení približne 580³³ vnútroštátnych opatrení, ktoré v kontexte pandémie oznámili všetky členské štáty. K dnešnému dňu Komisia zmenila *dočasný rámec* štyrikrát s cieľom – okrem iného – zvýšiť rozsah pôsobnosti verejnej podpory (napr. pre výskum), chrániť pracovné miesta a hospodárstvo a podporiť rekapitalizáciu. Do konca marca 2021 Komisia schválila štátnu pomoc v hodnote 3 biliónov EUR (pozri *Ilustrácia 7*), čo sa rovná zhruba 22 % HDP EÚ 27 v roku 2019³⁴.

Ďalšie informácie o štátnej pomoci získate kliknutím na odkaz.

³³ Európska komisia, *Competition State aid Brief 1/2021* (Prehľad štátnej pomoci v oblasti hospodárskej súťaže č. 1/2021), marec 2021.

³⁴ Vlastné výpočty na základe údajov Eurostatu.

Ilustrácia 7 – Štátna pomoc povolená Komisiou, 2020

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie z (prehľadu štátnej pomoci v oblasti hospodárskej súťaže č. 1/2021).

Flexibilita v rámci fiškálnych pravidiel EÚ

33 Dňa 23. marca 2020 Komisia a Rada aktivovali všeobecnú únikovú doložku Paktu stability a rastu³⁵, ktorá členským štátom umožňuje dočasnú odchýlku od európskych fiškálnych pravidiel, ktorými sa upravujú ich rozpočty, a prijatie všetkých opatrení, ktoré považujú za potrebné na riešenie krízy bez ohrozenia udržateľnosti verejných financií. Národným vládam to okrem iného umožnilo podporiť financovanie zdravotnej starostlivosti a hospodárske výdavky a udržať počas krízy pracovné miesta a zamestnanosť.

Ďalšie informácie o *Pakte stability a rastu* získate kliknutím na odkaz.

Hospodárska podpora pre členské štáty

34 Európsky parlament a Rada prijali 26. marca 2020 *Investičnú iniciatívu v reakcii na koronavírus* (CRII), čím uvoľnili až 37 mld. EUR z *európskych štrukturálnych a investičných fondov* (EŠIF) na podporu trhu práce, MSP, zdravotnej starostlivosti a iných kľúčových odvetví. Z *Fondu solidarity EÚ* sa navyše poskytlo ďalších 800 mil. EUR vo forme finančnej pomoci pre najhoršie postihnuté krajiny.

35 Iniciatíva CRII nadobudla účinnosť 1. apríla 2020 v tom istom mesiaci na ňu nadviazala iniciatíva CRII+, doplnujúci balík zjednodušených dočasných opatrení, ktoré umožňujú väčšiu flexibilitu vo využívaní neviazaných finančných prostriedkov EŠIF, napríklad:

- a) viac možností na presun záväzkov medzi rôznymi fondmi politiky súdržnosti³⁶, kategóriami regiónov a cieľmi financovania;
- b) možnosť plného financovania výdavkov v oblasti súdržnosti na programy týkajúce sa ochorenia COVID-19 z rozpočtu EÚ v účtovnom období od 1. júla 2020 do 30. júna 2021.

Ďalšie informácie o *iniciatívach CRII a CRII+* získate kliknutím na odkaz.

³⁵ „Pakt stability a rastu (PSR) je súbor pravidiel, ktorými sa má zabezpečiť, aby sa členské štáty usilovali o zdravé verejné financie a koordinovali svoje fiškálne politiky“, (Európska komisia, *Pakt stability a rastu*).

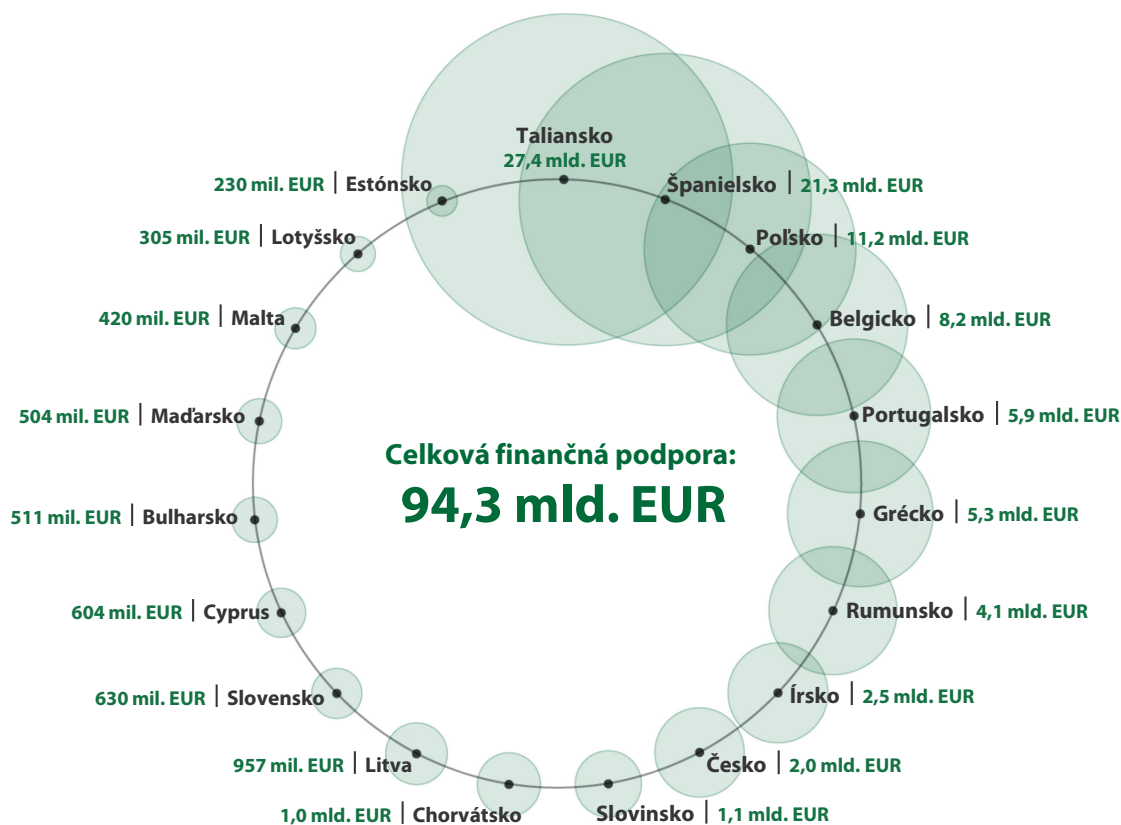
³⁶ Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond.

36 Euroskupina³⁷ predložila 9. apríla 2020 návrh troch núdzových záchranných sietí na podporu pracovných miest a zamestnanosti, podnikov a verejných financií. Rada schválila tento balík v hodnote 540 mld. EUR 23. apríla a žiadala, aby fungoval od 1. júna 2020:

- a) *podpora vzhľadom na krízu spôsobenú pandemiou z Európskeho mechanizmu pre stabilitu* – 240 mld. EUR pre členské štáty najviac zasiahnuté krízou spôsobenou ochorením COVID-19;
- b) *Celoeurópsky záručný fond EIB* – 200 mld. EUR na pomoc podnikom, najmä MSP, ktoré čelia nedostatku likvidity;
- c) *nástroj SURE* (podpora na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii) – 100 mld. EUR na pomoc s financovaním režimov skráteného pracovného času a podobných opatrení (pozri *ilustrácia 8*).

³⁷ Ministri hospodárstva a financií členských štátov eurozóny.

Ilustrácia 8 – Nástroj SURE, celkové pridelené rozpočtové prostriedky podľa členských štátov

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie.

37 Na základe návrhov Komisie Rada schválila finančnú podporu prostredníctvom nástroja SURE pre 19 členských štátov v celkovej výške 94,3 mld. EUR. Do mája 2021 bolo z tejto sumy vyplatených 89,6 mld. EUR.

Ďalšie informácie o *nástroji SURE* získate kliknutím na odkaz.

Opatrenia Európskej centrálnej banky

38 ECB 18. marca 2020 spustila svoj *núdzový pandemický program nákupu aktív* (PEPP). Ide o nástroj na zvýšenie likvidity verejného a súkromného sektora prostredníctvom cielených dlhodobějších refinančných operácií. Členským štátom umožňuje, aby pomáhali podnikom a domácnostiam zvládať bezprostredné účinky krízy, keďže vládam uľahčuje požičovať si za priaznivejších podmienok. Program PEPP začínal s pôvodným rozpočtom 750 mld. EUR, pričom 4. júna naň bolo vyčlenených ďalších 600 mld. EUR a 10. decembra 500 mld. EUR, čo spolu predstavuje 1 850 mld. EUR.

Ďalšie informácie o [programe PEPP](#) získate kliknutím na odkaz.

Plán obnovy pre Európu

39 Komisia 27. mája 2020 predložila návrh nového nástroja obnovy NextGenerationEU (NGEU) vo výške 750 mld. EUR, spolu s posilneným dlhodobým rozpočtom EÚ na roky 2021 – 2027. Rada schválila návrh Komisie 21. júla s viacerými dôležitými zmenami. Tento nový dočasný nástroj je zacielený na bezprostredné sociálno-ekonomické škody spôsobené pandemiou a má slúžiť na vybudovanie zeleňšej, digitálnejšej a odolnejšej Európy. Financovanie je vyčlenené na sedem samostatných programov (pozri [Ilustrácia 9](#)), z ktorých najvýznamnejšie sú *Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (RRF)* a *Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU)*³⁸:

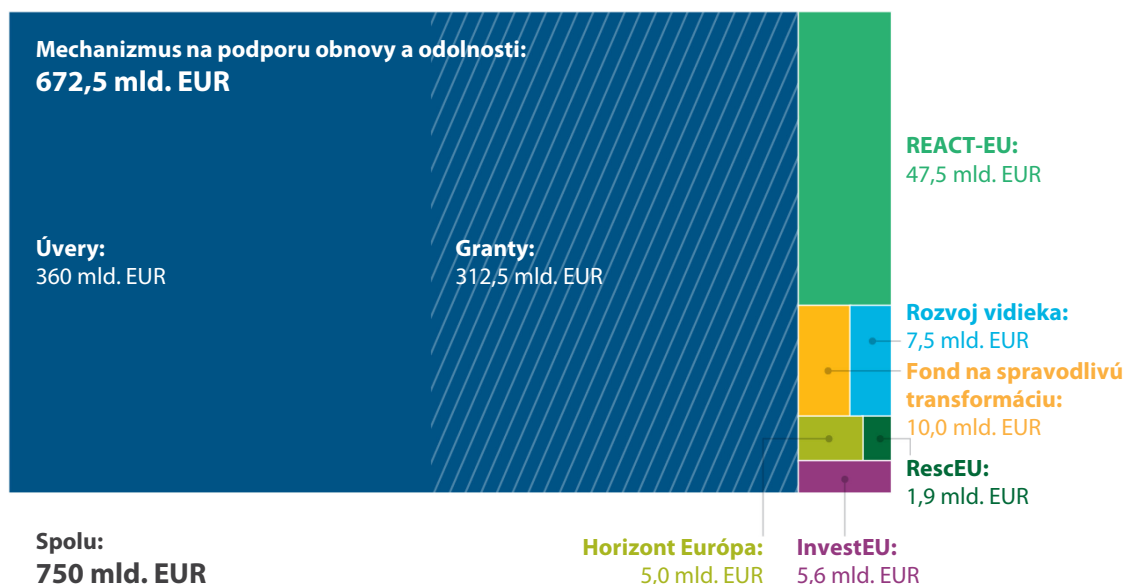
- a) mechanizmus RRF, ktorý je ústredným prvkom nástroja NGEU, slúži na podporu investícií členských štátov na účely rýchlej obnovy. Jeho rozpočet vo výške 672,5 mld. EUR sa rozdeľuje prostredníctvom grantov (312,5 mld. EUR) a úverov (360 mld. EUR);
- b) program REACT-EU (47,5 mld. EUR) nadväzuje na iniciatívy CRII a CRII+ s cieľom podporiť pracovné miesta a zamestnanosť, MSP, systémy verejného zdravotníctva a prechod na zeleňšie a digitálnejšie hospodárstvo. Finančné prostriedky sú k dispozícii³⁹ doslova vo všetkých odvetviach.

Ďalšie informácie o [Pláne obnovy pre Európu](#) získate kliknutím na odkaz.

³⁸ Okrem programov RRF a REACT-EU sú všetky ďalšie finančné prostriedky nástroja NGEU vo forme navýšenia programov VFR na roky 2021 – 2027 a musia sa vynakladať v súlade s pravidlami pre jednotlivé odvetvia.

³⁹ Prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu a Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

Ilustrácia 9 – Nástroj NGEU, celkové pridelené rozpočtové prostriedky podľa programov

Zdroj: Rada EÚ.

Iné oblasti

Verejná bezpečnosť a civilná ochrana

40 Ukladanie opatrení na obmedzenie pohybu, akými sú uzatvorenie hraníc, obchodov a podnikov či iné pravidlá obmedzujúce voľný pohyb, v oblastiach verejnej bezpečnosti a civilnej ochrany je výsadou členských štátov. EÚ, zastúpená Komisiou, mohla robiť len o málo viac než ponúknuť koordináciu a vydávať usmernenia na obmedzenie škôd z hľadiska integrity vnútorného trhu, najmä voľného pohybu tovaru a osôb. Komisia môže v tejto súvislosti kontrolovať, či sú opatrenia odôvodnené, t. j. vhodné, potrebné a primerané vzhľadom na ich ciele.

41 Komisia už na konci januára 2020⁴⁰ prijala opatrenia prostredníctvom *mechanizmu Európskej únie v oblasti civilnej ochrany* na repatriáciu občanov EÚ, ktorí uviazli vo svete. Zároveň pomáhala členským štátom koordinovať ich operácie na pomoc a repatriáciu. Členské štáty k dnešnému dňu priviezli z celého sveta domov

⁴⁰ Európska komisia, *Coronavirus: EU Civil Protection Mechanism activated for the repatriation of EU citizens* (Koronavírus: mechanizmus Európskej únie v oblasti civilnej ochrany aktivovaný na repatriáciu občanov EÚ), 28.1.2020.

viac ako pol milióna osôb vrátane 90 000 osôb s pomocou mechanizmu v oblasti civilnej ochrany.

Ďalšie informácie o *mechanizme Európskej únie v oblasti civilnej ochrany* získate kliknutím na odkaz.

42 Členské štáty 13. októbra 2020 schválili *odporúčanie Rady o koordinovanom prístupe k obmedzeniu voľného pohybu*⁴¹ v reakcii na pandémiu. V odporúčaní sa uvádzajú štyri kľúčové oblasti, v ktorých členské štáty majú koordinovať svoje úsilie:

- a) spoločný systém mapovania s farebnými kódmi;
- b) spoločné kritériá pre členské štáty pri rozhodovaní o zavedení cestovných obmedzení;
- c) spoločný rámec pre cestovné opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 (testovanie a dobrovoľná karanténa);
- d) poskytovanie jasných a včasných informácií verejnosti.

Komisia vydala rôzne usmernenia a odporúčania, napríklad o riadení hraníc alebo zaručení voľného pohybu zamestnancov (najmä v odvetviach zdravotnej starostlivosti a potravinárstva). Spustila aj *platformu Re-Open EU*, ktorá cestovateľom poskytuje epidemiologické údaje a informácie o aktuálnych bezpečnostných a cestovných obmedzeniach.

Ďalšie informácie o *spoločnej reakcii na koronavírus* získate kliknutím na odkaz.

⁴¹ Európska komisia, [COM/2020/499 final](#), 4.9.2020.

ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií

43 EDA a ďalšie NKI EÚ rýchlo zareagovali na bezpríkladnú krízu zavedením mnohých činností v oblasti auditu a monitorovania. NKI Belgicka, Cypru, Holandska, Litvy, Lotyšska, Nemecka, Portugalska, Rumunska, Slovenska, Švédska a EDA v roku 2020 uverejnili 48 správ o viacerých oblastiach politiky (pozri [Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémie COVID-19 uverejnených v roku 2020](#)). V tejto časti uvádzame prehľad 17 týchto správ, ktoré pokrývajú päť prioritných oblastí výdavkov na obnovu. Aby sa zachovala primeraná dĺžka tohto zhrnutia, každá NKI prispela podrobnosťami len z jednej správy v danej prioritnej oblasti⁴² a spolu najviac z troch správ. V každom príspevku sa uvádzajú kontext a dôvody činnosti auditu a súhrn hlavných zistení a záverov.

⁴² Okrem NKI Lotyšska, ktorá z interných dôvodov vypracovala dve správy z auditu.

ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií

43

Tabuľka – Príspevky 17 NKI v piatich prioritných oblastiach

	Belgicko	Cyprus	Nemecko	Lotyšsko	Litva	Holandsko	Portugalsko	Rumunsko	Slovensko	Švédsko	EÚ (EDA)
Verejné zdravie											
Vnútroštátny systém zdravotnej starostlivosti						✓					
Zákonné zdravotné poistenie			✓								
Verejné obstarávanie	✓	✓									
Zásoby zdravotníckeho vybavenia									✓		
Informovanie verejnosti			✓								
Digitalizácia											
Vzdelávací systém				✓							
Štátna správa						✓					
Sociálno-ekonomická reakcia											
Podniky						✓					
Systémy skráteného pracovného času				✓							
Krízové riadenie a riadenie núdzových situácií				✓							
Hospodárska reakcia EÚ											✓
Verejné financie a súvisiace riziká											
Verejné financie a súvisiace riziká						✓				✓	
Plnenie rozpočtu							✓				
Celková reakcia na rôznych úrovniach verejnej správy											
Všetky úrovne verejnej správy							✓		✓		
Miestna samospráva						✓					

Prioritná oblasť: Verejné zdravie

44 Členské štáty zodpovedajú predovšetkým za politiku verejného zdravia a za rozhodnutia o vykonávaní a financovaní reakcie na pandémiu. Na predchádzanie šíreniu vírusu, ochranu svojho obyvateľstva a zníženie tlaku na systémy verejného zdravotníctva, najmä s ohľadom na nemocnice a ich schopnosť prijímania pacientov, členské štáty zaviedli široké spektrum opatrení, ktoré sú na jednej strane v rámci EÚ vo všeobecnosti podobné, výrazne sa však líšia, pokiaľ ide o ich rozsah a trvanie.

45 K najbežnejším opatreniam patria sociálny odstup, používanie ochranných pomôcok (napríklad rúšok), systémy vyhľadávania kontaktov, kampane týkajúce sa testovania a očkovania a provizórne nemocnice na zvládnutie náhleho zvýšenia počtu pacientov s ochorením COVID-19. Členské štáty zároveň na kontrolu miery nákazy pravidelne ukladali obmedzenia a zákazy vychádzania, zatvárali školy, škôlky a podniky, ktorých činnosť nie je nevyhnutná, a niekedy dokonca aj priemyselnú výrobu. Takmer všetky členské štáty zaviedli politiky na to, aby ľudia zostávali doma, s výnimkou najnevyhnutnejších potrieb, a spustili kampane v tradičných a sociálnych médiách, aby verejnosť informovali, ako minimalizovať riziko nákazy, ale aj aby bojovali proti dezinformáciám a falošným správam. Väčšina finančných prostriedkov bola vyčlenená na odvetvie zdravotnej starostlivosti, výskum a vývoj vakcín a obstarávanie zdravotníckeho vybavenia.

46 NKI Belgicka, Cypru, Lotyšska, Nemecka, Portugalska a Slovenska preto sústredili niektoré svoje činnosti auditu na verejné zdravotníctvo a súvisiace opatrenia ako jednu z priorít reakcie na pandémiu. NKI Nemecka skúmala vplyv ochorenia COVID-19 na zákonné zdravotné poistenie a spolkový rozpočet, Belgicko, Cyprus a Slovensko skúmali procesy a postupy verejného obstarávania a NKI Lotyšska posudzovala využívanie verejných finančných prostriedkov na mediálnu podporu v súvislosti s ochorením COVID-19.

Vnútroštátny systém zdravotnej starostlivosti

Portugalsko
Tribunal de Contas

COVID-19 – Vplyv na činnosť vnútroštátneho systému zdravotnej starostlivosti a prístup k zdravotnej starostlivosti

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
15. 10. 2020	Prehľad	marec – júl	PT

Čo sme posudzovali a prečo

Potreba reakcie na pandémiu ochorenia COVID-19 viedla väčšinu krajín a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti k prijatiu opatrení, ktorými bola obmedzená plánovaná starostlivosť. Plánovaná činnosť, ktorá nebola neodkladná, bola v Portugalsku pozastavená vyhláškou ministra zdravotníctva z 15. marca 2020.

Čo sme zistili

Činnosť vnútroštátnych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti od marca do mája 2020 bola preto nižšia ako v rovnakých mesiacoch roka 2019. Najviac postihnutými činnosťami boli plánované operácie (pokles o 58 %, 93 300 operácií), neodkladná nemocničná starostlivosť (pokles o 44 %, 683 389 návštev) a úvodné ambulantné lekárske vyšetrenia (pokles o 40 %, 364 535 vyšetrení).

Dôležitú úlohu pri znižovaní osobných vyšetrení v primárnej zdravotnej starostlivosti zohrávalo využívanie konzultácií na diaľku (podiel konzultácií na diaľku alebo nešpecifikovaných konzultácií sa zvýšil o 83 % na 65 % všetkých vyšetrení). Naopak, využívanie konzultácií na diaľku v nemocničnej starostlivosti zostávalo minimálne.

Výrazne sa znížil počet nových pacientov odoslaných z jednotiek primárnej starostlivosti na ambulantné vyšetrenie alebo na operáciu. Počet žiadostí o vyšetrenie do mája 2020 predstavoval len 67 % počtu za rovnaké obdobie v roku 2019, pričom percentuálny podiel pacientov odoslaných na operáciu za rovnaké obdobie predstavoval 42 %.

Stredný čas čakania v prípade pacientov v poradovníkoch sa v období od 31. decembra 2019 do 31. mája 2020 aj napriek tomu zhoršil. Stredný čas čakania v prípade ambulantných vyšetrení sa zvýšil zo 100 na 171 dní a približne 69 % tých, ktorí boli v poradovníku k 31. máju 2020, čakalo dlhšie než maximálny garantovaný čas čakania. Stredný čas čakania na operáciu sa zvýšil zo 106 na 147 dní a približne 43 % pacientov v poradovníku k 31. máju 2020 už v tom čase prekročilo maximálny garantovaný čas čakania.

Dodržiavanie maximálneho garantovaného času čakania sa v prípade operácií vykonaných v máji 2020 znížilo, bolo však pomerne blízke údajom zaznamenaným v predchádzajúcich rokoch. V prípade väčšiny najneodkladnejších operácií (priority 3 a 4, rakovina a iné choroby) sa dodržiavanie maximálneho garantovaného času zlepšilo, čo bolo odrazom zamerania sa na týchto pacientov v porovnaní s menej naliehavými prípadmi. Obnovenie inej ako neodkladnej činnosti vnútroštátneho systému zdravotnej starostlivosti sa upravovalo vyhláškou ministra zdravotníctva č. 5314/2020 z 2. mája 2020. Touto vyhláškou sa stanovujú opatrenia, ktorými by sa mohla potenciálne zlepšiť účinnosť a efektívnosť pridelovania zdrojov, hoci existujú riziká spojené s vykonávaním.

V júni 2020 boli výsledky obnovených činností zmiešané. Zatiaľ čo miera plánovaných operácií a ambulantných vyšetrení v niektorých nemocničných oddeleniach sa čiastočne obnovila, v prípade väčšiny oddelení boli výsledky nižšie ako úrovne z roku 2019.

K akým záverom sme dospeli

Na poskytnutie liečby, ktorá nebola možná počas pandémie ochorenia COVID-19, bude potrebná dodatočná klinická starostlivosť. Existuje preto riziko, že vo vnútroštátnom systéme zdravotnej starostlivosti by mohla chýbať kapacita na zvládnutie tohto dodatočného dopytu bez výrazného zvýšenia času čakania.

Tým by sa mohlo odôvodniť mimoriadne vytvorenie osobitných stimulov vo financovaní vnútroštátnej zdravotnej starostlivosti popri existujúcich mechanizmoch, ktoré ministerstvo uplatňuje, a bez vylúčenia ďalších opatrení, ako sa už stalo pri zvýšení stimulov pre dodatočné poskytovanie služieb vo vnútroštátnom systéme zdravotnej starostlivosti.

Po všeobecnom obmedzení pohybu z dôvodu núdzového stavu môže byť užitočné určiť najlepšie postupy, pokiaľ ide o reorganizáciu služieb vo vnútroštátnom systéme

zdravotnej starostlivosti, a preskúmať a upraviť pohotovostné plány. Cieľom by bolo identifikovať a vyhodnotiť kompromis medzi pridelovaním zdrojov na liečbu pacientov s ochorením COVID-19 a diagnostikovaním a liečbou iných chorôb vrátane starostlivosti, ktorá nie je neodkladná.

Výzvy spojené s reguláciou úrovne služieb a primeraným pridelovaním zdrojov naďalej pretrvávajú a budú pretrvávať aj v blízkej budúcnosti. Plánovaná starostlivosť, ktorá nemohla byť poskytnutá, sa bude musieť poskytnúť, a vnútroštátny systém zdravotnej starostlivosti musí byť pripravený na boj proti novej vlně pandémie.

Zákonné zdravotné poistenie

Nemecko
Bundesrechnungshof

Poradná správa o vplyve pandémie ochorenia COVID-19 na systém zákonného zdravotného poistenia, určená výboru nemeckého parlamentu pre rozpočet.

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
13. 11. 2020	Audit zhody/audit výkonnosti	marec – október	DE

Čo sme posudzovali a prečo

V marci 2020, po vyhlásení stavu celoštátnej epidémie parlamentom, spolková vláda podnikla kroky na zmiernenie vplyvu pandémie ochorenia COVID-19 a zabránenie tlaku na systém zdravotnej starostlivosti. Tieto kroky predstavovali zaťaženie spolkového rozpočtu a finančných prostriedkov systémov zákonného zdravotného poistenia, ktoré tvoria kľúčový pilier na podporu celkovej stability nemeckého systému zdravotnej starostlivosti. Zdravotné poisťovne dostávajú finančné prostriedky z Fondu zdravia, ktorý spravuje spolkový orgán. Do tohto fondu prichádzajú príspevky a ročný spolkový grant vo výške 14,5 mld. EUR. V roku 2020, po zvýšení výdavkov počas pandémie, bol spolkový grant zvýšený o 3,5 mld. EUR, ktoré majú byť v roku 2021 doplnené 5 mld. EUR. Fond zdravia musí zo zákona držať rezervu likvidity, v súčasnosti 20 % priemerných mesačných výdavkov. Nemecko má aj súkromné zdravotné poisťovne, pričom malá časť obyvateľstva je poistená len v takýchto systémoch. Súkromné zdravotné poisťovne nedostávajú nijaké verejné granty. Vykonalí sme audit vplyvu pandémie na Fond zdravia, jeho rezervu likvidity a poskytovateľov zákonného zdravotného poistenia. O našich zisteniach, pokiaľ ide o ročný spolkový grant a jeho vplyv na spolkový rozpočet, sme podali správu parlamentnému výboru pre rozpočet. Správa sa vzťahuje na stav do októbra 2020.

Čo sme zistili

Kroky prijaté na zamedzenie šírenia pandémie v Nemecku viedli k značným obmedzeniam verejného života a hospodárskemu poklesu, ktorý mal vplyv aj na výšku príspevkov poskytovateľov zákonného zdravotného poistenia. Skupina expertov zodpovedných za ročné odhady týkajúce sa príjmov poskytovateľov zdravotného poistenia predpovedala len malé zvýšenie príspevkov na 221,4 mld. EUR za celý rok 2020. Bolo to o 4,2 mld. EUR menej ako sa predpovedalo pred pandemiou. V druhom štvrtroku 2020 sa výdavky poskytovateľov zdravotného poistenia na služby v niektorých oblastiach výrazne znížili, najmä pokiaľ ide o služby zubného lekárstva, fyzioterapiu, logopédiu, opatrenia včasného zisťovania, prevencie a rehabilitácie a hospitalizáciu. Nemocnice udržiavali voľné kapacity pre prípady ochorenia COVID-19 od polovice marca a odkladali plánované operácie a liečbu. Úspory však pohltili mimoriadne výdavky, najmä výdavky na OOP a zvýšenú ošetrovateľskú starostlivosť. Keď sa poskytovanie služieb od júla 2020 stabilizovalo, spolkové ministerstvo zdravotníctva odhadlo, že výdavky v roku 2020 dosiahnu 257,8 mld. EUR, o 4,3 % viac ako v roku 2019.

Na vyrovnanie klesajúcich príjmov sa museli z Fondu zdravia vykonať kompenzačné platby z jeho rezervy likvidity. Kompenzačné platby pre nemocnice boli uhradené zo spolkového rozpočtu a doteraz dosiahli spolu 8,9 mld. EUR. Iné kompenzačné platby a výdavky na viac ako 12 000 ďalších lôžok intenzívnej starostlivosti s ventilačnými zariadeniami zatiaľ predstavovali približne 1,8 mld. EUR. Nemocnice okrem toho dostali 93 mil. EUR na príplatky pre ošetrovateľov zamestnancov, ktorí boli osobitne ovplyvnení pandemiou. Výdavky na laboratórnu diagnostiku sa zvýšili v dôsledku testovania na koronavírus po kontakte s nakazenými osobami alebo po návrate z rizikových oblastí v zahraničí. Na tento účel bolo doposiaľ z Fondu zdravia uvoľnených 104 mil. EUR.

Na začiatku roka 2020 rezerva likvidity Fondu zdravia predstavovala 10,2 mld. EUR, na konci rozpočtového roka 15. januára 2021 rezerva dosahovala celkom 6,4 mld. EUR. K 15. januáru 2022 sa predpokladá ďalší pokles rezervy likvidity na 5,2 mld. EUR.

K akým záverom sme dospeli

Vplyv pandémie ochorenia COVID-19 sa bude prejavovať aj v roku 2021. Na zníženie zaťaženia členov poskytovania zdravotného poistenia v roku 2021 sa zo spolkového rozpočtu poskytne grant súvisiaci s pandemiou vo výške 5 mld. EUR. Poskytovatelia zdravotného poistenia majú okrem toho do Fondu zdravia previesť rezervy vo výške

8 mld. EUR. Uznali sme, že táto jednorazová intervencia v oblasti aktív sa uskutočnila podľa zákonného práva a zdrojom týchto rezerv boli v každom prípade zväčša prostriedky vyčlenené z Fondu zdravia. Týmto spôsobom sa načas stabilizovala finančná situácia poskytovateľov zákonného zdravotného poistenia. Rezervy likvidity, ktoré držali poskytovatelia zákonného zdravotného poistenia, sa však takmer vyčerpali. Rezerva likvidity už výrazne nepresahuje zákonnú minimálnu úroveň. Dodržiavanie minimálnej výšky rezerv na rok 2022 môže v roku 2021 ohroziť ďalšie zvyšovanie výdavkov súvisiace s pandémiou. Keďže v tomto okamihu nie je možné predpovedať ďalší priebeh pandémie, finančný vplyv na poskytovateľov zdravotného poistenia zostáva nejasný. Spolkové ministerstvo zdravotníctva sme naliehavo žiadali, aby opatrenia starostlivo monitorovalo a podniklo primerané kroky na stabilizovanie systému zdravotnej starostlivosti.

Verejné obstarávanie

Belgicko
Rekenhof

Vládna zmluva na vyhľadávanie kontaktov osôb s ochorením COVID-19

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
25. 11. 2020	Audit zhody	apríl – august	NL

Čo sme posudzovali a prečo

Skúmali sme veľkú verejnú zákazku, ktorá je súčasťou opatrení na zvládanie krízy spôsobenej pandémiou COVID-19: zákazku na vyhľadávanie kontaktov. Skúmanie bolo zamerané len na zadávanie zákazky Agentúrou flámskej vlády pre starostlivosť a zdravie. Nepokrývalo celkový rozhodovací proces v prípade vyhľadávania kontaktov, efektívnosť a účinnosť spôsobu, akým sa k nemu pristupovalo a ako sa zavádzalo do praxe, ani spôsob organizácie vyhľadávania kontaktov.

Čo sme zistili

Zákazka na vyhľadávanie kontaktov bola zadaná prostredníctvom rokovacieho konania bez predchádzajúceho zverejnenia, ktoré sa používa v mimoriadne naliehavých situáciách. Dokonca aj v takýchto konaniach musí verejný obstarávateľ podľa možnosti osloviť viacerých dodávateľov. Hoci bolo oslovených šesť spoločností, Agentúra pre starostlivosť a zdravie dostala len jednu ponuku.

Nemohli sme s istotou určiť, či sa k osloveným spoločnostiam pristupovalo na základe rovnakého zaobchádzania a či sa dodržala zásada transparentnosti. Niektoré prvky postupu zadávania zákazky skutočne nebolo možné plne vysvetliť. Takisto si nie sme istí, pokiaľ ide o trvanie, povahu a obsah zmluvy agentúry so spoločnosťami v rámci tejto zákazky.

V postupe zadávania zákazky sa vyskytli aj určité administratívne a právne nedostatky a opomenutia. Niektoré z nich boli zrejme spôsobené tým, že postup zadávania zákazky sa musel tak rýchlo začať a dokončiť. Agentúra pre starostlivosť a zdravie preto

nemohla pripraviť zákazku dôkladne ani dostatočne podrobne a lehota na preskúmanie ponuky a rokovanie bola obmedzená. Tieto okolnosti mali nepochybne nepriaznivý až negatívny vplyv na cenu, kvalitu a istotu v súvislosti s ponukou.

Rokovacia pozícia Agentúry pre starostlivosť a zdravie bola oslabená tým, že chýbali alternatívni partneri na rokovanie, spolu s tým, že zákazku bolo naliehavo potrebné dokončiť a realizovať. Agentúra zároveň nemohla vykonať porovnanie cien, aby si overila, že cena bola v súlade so sadzbami na trhu.

Flámska vláda prijala rozhodnutie o zadaní zákazky na vyhľadávanie kontaktov 5. mája 2020. Už 16. júla 2020 bol podpísaný dodatok s doplneniami a zmenami zmluvy v sume viac ako 1,57 mil. EUR (vrátane DPH). Zdá sa však, že niektoré prvky z tohto dodatky boli – aspoň čiastočne zahrnuté v pôvodnej zmluve alebo ponuke.

Za takýchto okolností je absolútne nevyhnutné, aby Agentúra pre starostlivosť a zdravie dôkladne monitorovala fázu vykonávania. Agentúra však nekonala v súvislosti s viacerými užitočnými, konkrétnymi odporúčaniami Finančného inšpektorátu, ktoré mali pomôcť lepšie zvládnuť neistoty, riziká a vedľajšie účinky vo fáze vykonávania a pozornejšie monitorovať zákazku.

Agentúra pre starostlivosť a zdravie upozornila, že poskytovateľ služieb bude faktúrovať na základe skutočne dodaných služieb, vďaka čomu bude možné pozornejšie monitorovať fakturáciu. Ďalšie monitorovanie a kontrolu umožní povinnosť poskytovateľa služieb predkladať štvrťročnú správu o činnosti a finančnú správu.

K akým záverom sme dospeli

Keďže zákazku bolo potrebné zadať tak rýchlo, jej príprava nebola bez nedostatkov. Absencia viacerých ponúk v spojení s extrémnou naliehavosťou zákazky zároveň oslabili rokovaciu pozíciu Agentúry pre starostlivosť a zdravie. Odporúčali sme preto, aby agentúra priebežne pozorne monitorovala fázu vykonávania zákazky.

Cyprus

Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Audit súťaží súvisiacich s pandémiou ochorenia COVID-19

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
13. 10. 2020	Audit zhody	apríl – jún	EL

Čo sme posudzovali a prečo

predmetom auditu boli tri témy:

- obstarávanie služieb molekulárneho testovania na ochorenie COVID-19 počas pandémie, v prípade ktorého verejný obstarávateľ, Riaditeľstvo ministerstva zdravotníctva pre nákup a obstarávanie (RNO), do času auditu uskutočnil 16 súťaží/programov v rámci rokovacieho konania z dôvodu naliehavej potreby;
- obstarávanie deviatich miliónov jednorazových ochranných rúšok v hodnote 4.68 mil. EUR plus DPH, ktoré RNO realizovalo v dvoch súťažiach;
- vykonávanie projektu na zriadenie novej jednotky intenzívnej starostlivosti (JIS).

Čo sme zistili

- Hlavná otázka vyplývajúca z auditu sa týka ceny molekulárnych testov a výrazných zmien, ktoré boli pozorované v čase: v období dvoch mesiacov cena klesla o 55 % z vysokej ceny 110 EUR na nízku cenu 50 EUR za test a potom nasledovalo zníženie na 40 – 43 EUR za test. Pozoruhodné je aj to, že zníženie bolo zistené v prípade cien predložených súkromným laboratóriom, ktoré zodpovedalo za 69 % všetkých testov, z ktorých väčšina mu bola zverená za vysokú cenu.

Zistili sme, že verejný obstarávateľ väčšinou dodržiaval a uplatňoval postupy stanovené v právnych predpisoch o verejnom obstarávaní platných v mimoriadnych situáciách. Existovali však dva prípady priameho zadania zákazky spoločnosti, v ktorej mal podiel jeden z bývalých ministrov. Jedným všeobecným zistením bolo, že súčasný minister sa v rozpore s príslušnými právnymi predpismi neobmedzil na schválenie molekulárnych testov, ale v skutočnosti vopred vydal

pokyny a určil takmer všetky aspekty postupu, ktorý mal neskôr uplatňovať a schváliť.

- b) Pri nákupe rúšok neboli plne rešpektované postupy verejného obstarávania, ani zásady transparentnosti, rovnakého zaobchádzania so všetkými hospodárskymi subjektmi, či vytvorenie zdravej hospodárskej súťaže, ktoré sú jadrom európskych a cyperských právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania. Dôkazom toho je, okrem iného, slabé vymedzenie potrieb a uložených obmedzení a *ex post* prijatie ponuky, ktorú predložil hospodársky subjekt mimo postupu. Ako závažný nedostatok v oboch postupoch vnímame aj absenciu objektívneho posúdenia cien.
- c) Štátna organizácia pre zdravotnú starostlivosť vymenovala na prípravu štúdie a dohľad nad výstavbou novej JIS konkrétneho architekta bez postupu verejného obstarávania. Určila aj konkrétneho dodávateľa na realizáciu stavby, a to spôsobom, ktorým sa nezabezpečila ani minimálna hospodárska súťaž, napriek tomu, že si vyžiadala návrhy od troch dodávateľských spoločností. Zákazka bola zadaná dodávateľovi, ktorý bol pôvodne určený, pretože ďalšie dve spoločnosti boli pozvané na účasť v poslednej minúte, ponuku preto nepredložili. Celý postup verejného obstarávania v zásade vyvolával falošný dojem domnejšej hospodárskej súťaže. Dotknutá dodávateľská spoločnosť má navyše osobitný vzťah s vysoko postaveným členom organizácie, ktorá ju vybrala. A napokon, po predložení ponúk a pred podpisom zmluvy bola odstránená zásadná doložka v podmienkach verejného obstarávania, ktorou sa stanovilo uloženie veľmi výraznej sankcie v prípade oneskoreného vykonania projektu.

K akým záverom sme dospeli

Plne chápeme osobitné okolnosti vyvolané pandémiou, v ktorých sa uskutočnili skúmané postupy verejného obstarávania. V právnych predpisoch týkajúcich sa verejného obstarávania sa však stanovujú postupy zadávania zákaziek, ktoré dokonca aj v mimoriadnych situáciách umožňujú, aby verejní obstarávatelia viedli rokovacie konanie, ktoré je flexibilnejšie ako postupy uplatňované za obvyklých okolností, trvá kratšie a spĺňa základné zásady verejného obstarávania.

Domnievame sa, že uvedené zásady neboli dodržané, pričom spôsob, akým bola vec vybavená, znemožnil adekvátnu kontrolu nad postupom, keďže boli dostupné len obmedzené informácie. Radi by sme zdôraznili, že osobitné okolnosti dotknutého postupu verejného obstarávania nezbavujú povinnosti dodržiavať riadne postupy,

aby sa dodržali zásady transparentnosti a rovnakého zaobchádzania so všetkými hospodárskymi subjektmi, zásady, ktoré sú podstatou európskych a cyperských právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania. Príslušné právne predpisy o verejnom obstarávaní sa musia vždy prísne uplatňovať, keďže verejným obstarávateľom poskytujú možnosti a primerané nástroje bez ohľadu na aktuálne podmienky. Dokonca aj v podmienkach pandémie, ako tomu bolo v dotknutom období, je nevyhnutné zaistiť zdravotnú starostlivosť, ale zároveň aj transparentnosť a rovnaké zaobchádzanie, a chrániť tak verejný záujem.

Zásoby zdravotníckeho vybavenia

Slovensko

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Správa štátnych hmotných rezerv v čase mimoriadnej situácie

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
21. 9. 2020	Audit výkonnosti	jún – september	SK

Čo sme posudzovali a prečo

Cieľom kontrolnej akcie bolo posúdiť, či sú kompetencie a procesy Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky nastavené správne a účinne; a zhodnotiť ich pripravenosť a preveriť ich konanie v čase mimoriadnej situácie (pandémie).

Vzhľadom na nedostatok zdravotníckeho materiálu počas prvej vlny na Slovensku sme očakávali, že kompetencie a procesy v Správe štátnych hmotných rezerv SR sú nastavené nesprávne a neúčinne a že Správa štátnych hmotných rezerv bola nepripravená na pandémiu COVID-19.

Čo sme zistili

Poukázali sme na nepripravenosť zodpovedných štátnych inštitúcií na pandémiu. Orgány krízového riadenia si neplnili povinnosti a nepredkladali Správe štátnych hmotných rezerv (ŠŠHR) požiadavky na zdravotnícke pohotovostné zásoby. Tvorbu a štruktúru položiek, ktoré majú hmotné rezervy zabezpečiť pritom stanovuje vláda. Zdravotnícky materiál však nebol v portfóliu ŠŠHR až do rozhodnutia vlády z 27. februára 2020. Štát preto nebol schopný v prvej etape poskytnúť nevyhnutné pomôcky do nemocníc, zariadení pre seniorov, či pracovníkom v prvej línii. V rámci mimoriadnej epidemickej situácie mali kľúčovú rolu zohrávať dve poradné odborné komisie – Pandemická komisia vlády SR a Národná protiepidemická komisia. V oboch prípadoch sme zistili, že ich fungovanie i postavenie v rámci krízového riadenia štátu bolo vysoko formálne a protiepidemická komisia, ktorej šéfom je hlavný hygienik SR, od roku 2019 vôbec nezasadala. Na druhej strane do procesov manažovania aktívne vstupoval Permanentný krízový štáb, pri ktorom absentujú jeho zákonné kompetencie

a pôsobnosť. Z rokovaní permanentného štábu, k prijatým záverom napríklad v otázke prioritizácie distribúcie pohotovostných zásob neexistujú žiadne písomne dôkazy. Hlavným koordinujúcim orgánom štátu v čase mimoriadnej situácie je Ústredný krízový štáb a najvyšším orgánom, ktorý má právo i povinnosť rozhodovať, je vláda SR.

NKÚ SR tiež upozornil na nedostatočnú pripravenosť SŠHR na ďalšiu vlnu pandémie, pričom prípravy na druhú vlnu prebehli bez komplexného zhodnotenia účinnosti, efektívnosti prijatých opatrení v prvej vlne. Zrejme i v dôsledku toho boli sklady hmotných rezerv v polovici septembra 2020 naplnené zdravotníckymi pomôckami len na 16 %. Podľa kontrolórov to predstavovalo riziko nedostatočne rýchlej reakcie v prípade rapídneho nárastu COVID-pozitívne nakazených pacientov. Správa štátnych hmotných rezerv nemala k dispozícii rezervy na 60 dní, ako to je zadefinované v uznesení vlády, ale len na 10 dní. Zo 14 druhov zdravotníckych pomôcok mali v dostatočnom množstve pripravené len dve položky a zásoby chirurgických masiek, či testov na COVID-19 mali dokonca väčšie ako bolo požadované. Na druhej strane, žiadané vrecia na nebezpečný biologický odpad neboli k dispozícii vôbec, požiadavky na jednorazové plášte, rukavice a ochranné štíty boli naplnené ani nie na 10 %. Vedenie SŠHR pristupovalo k vybavovaniu požiadaviek na zdravotnícke pomôcky „individuálne“ a nemalo nastavený mechanizmus na ich objektívne posudzovanie, či určenie priorít vybavenia. V priebehu roka 2020 správa rozdelila zdravotnícky materiál za takmer 40 mil. eur, z toho takmer tri štvrtiny pre rezort zdravotníctva. Najrýchlejšie reagovala na požiadavku úradu vlády SR, ktoré vyskladnili do 2 dní, vybavenie požiadavky ministerstva spravodlivosti trvalo viac ako mesiac.

SŠHR je výkonnou zložkou systému krízového riadenia štátu. Požiadavky na tvorbu pohotovostných zásob, skladbu materiálu musia správe rezerv zadávať ministerstvá a orgány verejnej moci. Rezort zdravotníctva si túto povinnosť splnil až koncom februára t. r. a požiadal hmotné rezervy o zabezpečenie zdravotníckych pomôcok na 30 dní pre úrady verejného zdravotníctva a infekčné kliniky nemocníc. Pri identifikovaní tohto rizika poukazujeme na chýbajúci inštitút osobnej zodpovednosti za nečinnosť, teda za neplnenie povinností zo strany štátnych inštitúcií. Správa hmotných rezerv počas núdzového stavu suplovala zásobovanie, ktoré mali zabezpečiť jednotlivé ústredné orgány štátu v rámci svojich kompetencií.

Poukázali sme aj na jej nedostatočné využívanie informačných systémov, hlavne medzi ústredím a závodmi tohto ústredného orgánu štátnej správy, ktoré prispelo k absencii prehľadu o aktuálnom stave zásob v reálnom čase v skladoch vo viacerých častiach Slovenska (EPSIS).

K akým záverom sme dospeli

Kontrolnou akciou Správy štátnych hmotných rezerv SR v čase mimoriadnej situácie sme identifikovali nesprávne a neúčinne nastavené kompetencie a procesy Správy štátnych hmotných rezerv SR a poukázali sme na jej nepripravenosť na pandémiu COVID-19. Zdefinovali sme odporúčania na odstránenie zistených nedostatkov – systémového aj procesného charakteru.

Odporučili sme Národnej rade SR zaviazat' Ministerstvo vnútra SR vykonaním hĺbkovej analýzy procesov riadenia štátu v čase mimoriadnej situácie, resp. núdzového stavu, a na základe skúsenosti z riešenia pandemickej situácie zapríčinenej ochorením COVID-19 zvážit' legislatívnu zmenu, ktorá by nastavila nové pravidla v procese krízového manažmentu štátu.

Verejné informácie

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko

Valsts Kontrole

- 1) Pridelovanie a využívanie finančných prostriedkov z programu štátneho rozpočtu Prostriedky na nepredvídané udalosti na účely mediálnej podpory s cieľom zmierniť dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19.
- 2) Použitie finančných prostriedkov pridelených elektronickým masmédiám v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19.

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
1) 22. 12. 2020	Finančný audit	apríl – júl	LV Zhrnutie v EN
2) 22. 12. 2020	Finančný audit	marec – júl	LV Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Podpora mediálneho sektora pri zmiernovaní účinkov krízy spôsobenej ochorením COVID-19 je nevyhnutná na posilnenie ústredných činností médií a zachovanie rozmanitosti mediálneho prostredia, ako aj na úspešné prekonanie krízy v spoločnosti.

Na jar 2020 kabinet ministrov (ďalej len „kabinet“) poskytol dodatočné prostriedky z programu Prostriedky na nepredvídané udalosti so zámerom pomôcť médiám prekonať pandémiu a jej dôsledky, a to s týmito cieľmi:

- o Nadácii pre integráciu spoločnosti (SIF) – 1 040 928 EUR na zaistenie prevádzky Fondu na podporu médií a zabezpečenie komplexných informácií a stanovísk pre verejnosť v súvislosti so zmiernovaním krízy, na posilnenie médií a garantovanie objektívneho informovania v tlači a na komerčných internetových spravodajských portáloch a na poskytnutie podpory nákladov na doručovanie predplatenej tlače (akciová spoločnosť Latvijas Pasts) a nákladov na vysielanie elektronických masmédií,

- o Národnej rade pre elektronické masmédiá (NEMMC) – 1 259 261 EUR, ktoré zahŕňali:
 - 259 261 EUR na zabezpečenie maximálnej informovanosti lotyšského obyvateľstva a účinného poskytovania informácií verejnosti a vzdelávania o ochorení COVID-19,
 - 1 000 000 EUR na poskytovanie komplexných informácií a stanovísk pre verejnosť o zvládaní krízy a na posilnenie komerčných elektronických masmédií.

Posúdili sme situáciu a vypracovali sme dve priebežné správy o audite, v ktorých sme zhrnuli:

- 1) informácie o nadácii SIF v súvislosti s oprávnenosťou žiadostí o dodatočné finančné prostriedky pridelené na zmiernenie účinkov ochorenia COVID-19 a s ich skutočným využitím;
- 2) naše postupy overovania s ohľadom na finančné prostriedky požadované pre NEMMC s cieľom zabezpečiť realizáciu dvoch financovaných činností.

Čo sme zistili

- 1) Skúmali sme oprávnenosť a skutočné využitie finančných prostriedkov pridelených nadácii SIF na podporu médií s cieľom zmierniť dôsledky ochorenia COVID-19.

Zistili sme, že finančné prostriedky sa prostredníctvom verejného obstarávania vyplatili na zabezpečenie kontinuity činností a posilnenie kapacity komerčných tlačených a digitálnych médií, ako aj na generovanie komplexných informácií a stanovísk pre verejnosť o riadení krízy. Zároveň sme však zistili, že v príslušnej právnej úprave sa nestanovili kritériá oprávnenosti pre médiá na získanie tejto konkrétnej štátnej pomoci.

Hoci v právnej úprave verejného obstarávania nadácie SIF sa stanovovalo, že financovanie sa prioritne poskytne médiám, ktoré môžu preukázať pokles príjmov o 30 % v porovnaní s rovnakým mesiacom roku 2019, kritériá hodnotenia v skutočnosti umožňovali financovanie médií s akýmkoľvek poklesom príjmu bez ohľadu na jeho výšku.

- 2) Väčšina finančných prostriedkov (1 075 000 EUR) zo sumy pre NEMMC sa v rámci postupu verejného obstarávania služieb vo verejnom záujme poskytla komerčným elektronickým masmédiám. Finančné prostriedky sa poskytli aj štátnym spoločnostiam s ručením obmedzeným Latvijas Radio (25 674 EUR) a Latvijas Televīzija (158 587 EUR).

Zistili sme, že suma 1 075 000 EUR na zabezpečenie komplexných informácií poskytovaných komerčnými elektronickými masmédiami nebola podložená jasnými výpočtami, ale bola vypracovaná na základe názorov a odhadov, ktoré vyjadrili zástupcovia ministerstva kultúry a zástupcovia odvetvia, a na základe minulých skúseností. Mohli sme dospieť k záveru, že ministerstvo kultúry v spolupráci s NEMMC pripravilo žiadosť o finančné prostriedky štátu vo výške 1 000 000 EUR na zriadenie systému podpory pre médiá počas krízy a že potom sa usporiadali výzvy na predkladanie ponúk na financovanie komerčných elektronických masmédií (1 075 000 EUR). NEMMC pri posudzovaní ponúk nekontrolovala, či vyhlásenia uchádzačov obsahovali pravdivé informácie o znížení ich príjmov z reklamy najmenej o 30 %.

Žiadosť o finančné prostriedky pre spoločnosti Latvijas Radio a Latvijas Televīzija však bola riadne odôvodnená, finančné prostriedky sa žiadali na zmiernenie dôsledkov krízy a bol vypracovaný podrobný výpočet požadovaných finančných prostriedkov.

K akým záverom sme dospeli

Vykonaním našich odporúčaní sa zabezpečí kontrola nad využívaním finančných prostriedkov a grantov štátneho rozpočtu a vedením verejných obstarávaní NEMMC. Navrhli sme, aby kabinet vymedzil spoločný prístup a kritériá na prideľovanie finančných prostriedkov na ďalšiu podporu médií z programu Prostriedky na nepredvídané udalosti s cieľom zmierniť dôsledky krízy a aby sa správa financovania elektronických masmédií zverila jednému orgánu.

Prioritná oblasť: Digitalizácia

47 Pandémia prinútila jednotlivcov aj spoločnosť, aby rýchlo našli nové spôsoby interakcie, štúdia, učenia sa a práce a prispôbili sa im. Vzhľadom na všeobecné uplatňovanie politik s heslom „zostaňte doma“ by bol vplyv ešte väčší, ak by neexistovali riešenia v oblasti informačných technológií. Verejnosť aj súkromný sektor sa prepli do digitálneho režimu v priebehu niekoľkých týždňov. Informačné nástroje a technológie, ktoré si vyžadujú silnú a zabezpečenú digitálnu infraštruktúru a osobné zručnosti, priniesli nové riešenia, zároveň však boli výzvou pre ľudí každého veku.

48 Kríza preukázala význam digitálnych technológií, pričom zdôraznila príležitosti, riziká a nedostatky. Urýchlila nielen využívanie digitálnych nástrojov, ale aj celkový proces digitalizácie. Novým normálom sa stali digitálna verejná správa, elektronický obchod a maloobchodný predaj na internete, telepráca, vzdelávanie na diaľku a elektronická zdravotná starostlivosť. Na udržiavanie spoločenských kontaktov sa využívajú platformy, služby na zasielanie správ a videokonferencie. V kontexte pandémie veľké dáta (big data) a umelá inteligencia prispievajú k hľadaniu vakcín, sledovaniu nákazy a interpretovaniu vzorcov nákazy.

49 NKI Lotyšska a Holandska skúmali vývoj a vplyv digitálnych riešení: prvá v oblasti vzdelávania a druhá v rámci práce na diaľku v inštitúciách ústrednej štátnej správy.

Vzdelávací systém

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko

Valsts Kontrole

Dištančné vzdelávanie v núdzovej situácii

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
30. 9. 2020	Finančný audit	marec – jún	LV Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Po oznámení WHO, ktorým bolo ochorenie COVID-19 vyhlásené za pandémiu, kabinet ministrov (ďalej len „kabinet“) vyhlásil 12. marca 2020 núdzový stav a až do vyriešenia situácie pozastavil vyučovanie v triedach vo všetkých vzdelávacích zariadeniach. S výnimkou ústredných štátnych skúšok sa vyučovanie malo realizovať na diaľku. Núdzový stav, ktorý bol pôvodne vyhlásený do 14. apríla 2020, sa dvakrát predlžoval – do 12. mája a potom do 9. júna 2020.

Od 12. marca do 20. júna 2020 kabinet prideliť ministerstvu školstva a vedy (ďalej len „ministerstvo“) dodatočné finančné zdroje z programu Prostriedky na nepredvídané udalosti vo výške 568 368 EUR na financovanie nástrojov dištančného vzdelávania počas núdze:

- o 203 160 EUR na nákup inteligentných zariadení (telefóny a tablety) pre potreby dištančného vzdelávania žiakov na základných a stredných školách,
- o 365 208 EUR na výrobu a distribúciu audiovizuálneho obsahu pre dištančné vzdelávanie na voľne dostupných televíznych kanáloch a na vývoj internetovej platformy a digitálnych riešení.

Kabinet zároveň na čas núdze ministerstvu povolil, aby pozastavilo uplatňovanie zákona o verejnom obstarávaní v prípade tovaru a služieb potrebných na dištančné vzdelávanie, pričom obstarávanie malo byť založené na rýchlom konaní a okamžitom uzatváraní zmlúv.

V našej priebežnej správe sú zhrnuté zistenia z našich kontrol na ministerstve v súvislosti s oprávnenosťou žiadostí o dodatočné finančné prostriedky a ich skutočným využívaním:

- 1) na nákup inteligentných zariadení;
- 2) na vytváranie audiovizuálneho obsahu pre projekt dištančného vzdelávania *Tava klase* (Vaša trieda).

Čo sme zistili

1) Nákup inteligentných zariadení

Ministerstvo v marci 2020 zorganizovalo prieskum s cieľom posúdiť uskutočniteľnosť zavedenia dištančného vzdelávania a získať informácie o skutočnej situácii, pokiaľ ide o prístup k počítačom, inteligentným zariadeniam a internetu pre žiakov základných a stredných škôl. Z prieskumu vyplynulo, že viac než 5 000 žiakov nemá prístup k počítaču alebo smartfónu s pripojením na internet. Ministerstvo preto oslovilo telekomunikačné spoločnosti, aby dodali potrebné vybavenie.

Ministerstvo vynaložilo na nákup inteligentných zariadení s pripojením na internet na dištančné vzdelávanie 436 732 EUR (vrátane 203 160 EUR z prostriedkov na nepredvídané udalosti).

Aby sme sa uistili, že ministerstvo použilo tieto finančné prostriedky úsporne a efektívne, vykonali sme prieskum v obciach, aby sme zistili, či distribuovali inteligentné zariadenia z ministerstva žiakom a čo urobili s týmito zariadeniami po ukončení núdzového stavu.

Výsledky prieskumu:

- o väčšina z 5 266 inteligentných zariadení (v celkovej hodnote 557 731 EUR) bola odovzdaná žiakom. Minimálne 295 zariadení (v hodnote 28 665 EUR) však nebolo distribuovaných, ale zostalo k dispozícii jednotlivým obciam, pretože ministerstvo si neoverilo, či sú ich potreby stále také, ako sa pôvodne uvádzalo,
- o viacerým obciam nebol doručený dostatok inteligentných zariadení, preto ich nakúpili z vlastných prostriedkov (minimálne 139 zariadení),
- o obce okrem toho rozдали minimálne 2 015 počítačov a tabletov zo vzdelávacích inštitúcií a minimálne 144 zariadení, ktoré im boli darované,

- o ministerstvo nevydalo nijaké pokyny na použitie inteligentných zariadení po ukončení núdzového stavu, obce preto konali rôznymi spôsobmi: zariadenia sa buď vrátili vzdelávacím inštitúciám na ďalšie využitie, alebo sa ponechali žiakom.

2) Vykonávanie projektu Vaša trieda

Podľa ministerstva núdzová situácia vyvolala naliehavú potrebu originálnych vzdelávacích zdrojov pre žiakov aj pre učiteľov v rôznych predmetoch, s využitím dištančného vzdelávania a kvalitných interdisciplinárnych prepojení, pričom bolo zároveň potrebné zabezpečiť, aby boli materiály dostupné čo najširšie.

Audiovizuálny obsah sa vyrábal a distribuoval na voľne dostupných televíznych kanáloch a vyvíjali sa internetové platformy a digitálne riešenia. Zo štátneho rozpočtu bola vyčlenená dodatočná suma vo výške 365 208 EUR. Lekcie projektu Vaša trieda sa potom od 6. apríla do 29. mája 2020 vysielali na kanáli RE:TV a na stránke Sportacentrs.com a vytvorené bolo webové sídlo www.tavaklase.lv.

K akým záverom sme dospeli

V dôsledku auditu sme dospeli k záveru, že proces dištančného vzdelávania sa vo všeobecnosti organizoval vzhľadom na okolnosti existujúce v núdzovej situácii a že ministerstvo poskytlo potrebný tovar a služby na prekonanie krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a na riešenie jej dôsledkov. Zároveň sme upozornili na možné spôsoby ďalšieho zlepšovania v riadení tohto procesu.

Štátna správa

**Algemene
Rekenkamer**

Holandsko

Algemene Rekenkamer

Digitálna práca z domu pod lupou

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
2. 11. 2020	Cielené prešetrovanie	júl – október	NL EN

Čo sme posudzovali a prečo

Ochorenie COVID-19 si v marci 2020 vynútilo zatvorenie škôl, univerzít, reštaurácií a úradov. Tam, kde to bolo možné, sa zrazu normou stala práca z domu. Pokiaľ to bolo možné, muselo tak. mer všetkých približne 175 000 zamestnancov verejnej správy pracujúcich na ministerstvách a vo vysokých štátnych radách pracovať z domu, často veľmi úspešne. Vlaky zostali prázdne, cesty opustené a v práci sa pokračovalo z domu. Zamestnanci verejnej správy spolupracovali a komunikovali prostredníctvom telefónu, konvenčných sieťových úložisk a e-mailu a čoraz viac prostredníctvom videokonferencií, aplikácií na zasielanie správ a platforiem online spolupráce. Nástroje informačných a komunikačných technológií (IKT) na podporu spolupráce neboli, samozrejme, ničím novým, teraz sa však zrazu využívali masovo na všetky možné nové účely. Používateľom tým vznikalo množstvo otázok: Sú videokonferenčné hovory prostredníctvom aplikácie Zoom zabezpečené? O aké informácie sa môžem podeliť v aplikácii? Ako môžem bezpečne využívať svoj osobný laptop na prácu? Identifikovali sme riziká vo využívaní IKT na účely spolupráce v ústrednej štátnej správe. Ako prvý krok v prešetrovaní týchto rizík sme sa rozhodli zistiť, aké nástroje IKT sa používajú, ako sa používajú a ako je ich používanie regulované.

Čo sme zistili

Zistili sme, že kríza spôsobená ochorením COVID-19 viedla k rapídному nárastu telepráce v ústrednej štátnej správe. To si vyžadovalo enormnú flexibilitu zamestnancov v oblasti IKT a podporných služieb. Ocenili sme spôsob, akým na krízu spôsobenú ochorením COVID-19 reagovali ministerstvá, hlavný úradník ústrednej

štátnej správy pre informačné technológie, jednotliví zamestnanci verejnej správy a poskytovatelia služieb, ako napríklad Stredisko pre spoločné služby IKT.

Uskutočnili sme prieskum na získanie informácií o aplikáciách IKT, ktoré zamestnanci verejnej správy používajú pri práci z domu. Zistili sme, že komunikácia o tom, ktoré nástroje IKT na podporu spolupráce sa môžu používať, musí byť jasnejšia a zrozumiteľnejšia. Päťina respondentov uviedla, že neboli informovaní o dohodách o používaní nástrojov IKT na podporu spolupráce, a 22 % nebolo spokojných s komunikáciou o týchto dohodách. Najväčšia neistota bola spojená s používaním aplikácií na zasielanie správ, akou je WhatsApp, a platforiem online spolupráce, akými sú Microsoft Teams, SharePoint a Dropbox.

7 % respondentov, ktorí používajú aplikáciu WhatsApp, a 16 % respondentov, ktorí používajú súkromný e-mail, sa zároveň bez povolenia podelilo o dôverné informácie. Jedným dôvodom bolo, že zamestnanci verejnej správy niekedy nevedeli, ktoré aplikácie smú používať. Na intranete ústrednej štátnej správy sa napríklad uvádza, že za určitých podmienok možno na prácu používať aplikáciu WhatsApp. Viacero ministerstiev však používanie tejto aplikácie na zasielanie správ výslovne zakazuje.

Jedným z hlavných dôvodov na nerešpektovanie týchto dohôd a používanie neodporúčaných aplikácií je nespokojnosť so spôsobilosťami, ktoré ponúkajú dostupné nástroje IKT. Ministri, štátni tajomníci a vyšší štátni úradníci takisto nie vždy využívajú predpísané a dostupné zabezpečené nástroje IKT, hoci ich používanie nástrojov IKT je príkladom pre zvyšok organizácie. Ministri, štátni tajomníci a vyšší štátni úradníci niekedy uprednostňujú obľúbené aplikácie na zasielanie správ, akou je WhatsApp, menej zabezpečené tablety a smartfóny, pretože sú pohodlnejšie, rýchlejšie a ľahšie použiteľné ako vysoko zabezpečené nástroje.

V našom prešetrovaní sme odhalili takýto príklad. Na jar 2020 jeden z ministrov na žiadosť hlavného úradníka ústrednej štátnej správy pre informačné technológie zriadil ultravysoko zabezpečené prostredie pre videokonferencie. Toto prostredie sa poskytovalo na dôvernú komunikáciu medzi ministrami a štátnymi tajomníkmi, nepoužívalo sa však.

K akým záverom sme dospeli

Z nášho prešetrovania vyplýva, že ústredná štátna správa musí podniknúť kroky na väčšie zabezpečenie používania svojich aplikácií na zasielanie správ a mobilných

telefónov. Ich používanie vnímame ako najväčšie riziko z hľadiska zabezpečenia a dôvernosti informácií. Ak sa odporúčané nástroje IKT nepoužívajú, alebo ak sa používajú nesprávne, informácie môžu padnúť do nesprávnych rúk.

Niektorí zamestnanci verejnej správy v ústrednej štátnej správe vnímajú potrebu jasnejšej komunikácie o bezpečnom používaní nástrojov IKT na podporu spolupráce, akými sú aplikácie na zasielanie správ a služby pre online zasadnutia. Niektorí zamestnanci verejnej správy používajú na zdieľanie dôverných pracovných informácií aplikáciu WhatsApp a súkromný e-mail, a preto nedodržiavajú bezpečnostné usmernenia svojich organizácií.

Tieto zistenie viedli k následnému prešetrovaniu informačnej bezpečnosti v ústrednej štátnej správe v rámci nášho ročného finančného auditu za rok 2020. Osobitne sme sledovali riadenie rizík a incidentov v ústrednej štátnej správe v súvislosti s aplikáciou WhatsApp a rôznymi používanými videokonferenčnými nástrojmi. Výsledky sme uverejnili v máji 2021.

Prioritná oblasť: Sociálno-ekonomická reakcia

50 Sociálno-ekonomická reakcia takisto patrí najmä do pôsobnosti členských štátov, čo vysvetľuje rozdiely v prísnosti prijatých opatrení. Reakcia každého členského štátu závisela predovšetkým od jeho hospodárskej a finančnej situácie pri vypuknutí pandémie, ako aj od jeho pripravenosti počas úvodnej vlny nákazy. Po druhé, nie všetky členské štáty boli zasiahnuté súčasne a s rovnakou intenzitou, čo viedlo k určitej zdráhavosti pri rozhodovaní o povahe obmedzení pohybu a ochranných opatrení a o potrebe balíkov opatrení v oblasti hospodárskych stimulov a odolnosti.

51 Dnes, po viac ako roku, všetky členské štáty podnikli nejaké kroky na boj proti negatívnemu vplyvu opatrení na obmedzenie pohybu, ktoré mali za následok uzavretie, v niektorých prípadoch trvalé, mnohých podnikov a podstatné zníženie dopytu v mnohých odvetviach. Zvýšené riziko prepúšťania bolo zdrojom obáv týkajúcich sa zvyšovania nezamestnanosti a narušenia spoločnosti, ako aj potreby vyšších verejných výdavkov. Národné vlády zaviedli systémy skráteného pracovného času (na udržanie pracovných miest) s cieľom odľahčiť finančné zaťaženie zamestnávateľov, ochrániť zamestnanosť a obmedziť negatívne sociálne dôsledky krízy. Použili spektrum nástrojov na zabezpečenie okamžitej likvidity postihnutých podnikov (najmä MSP), aby im pomohli udržať sa nad vodou a zachovať zamestnanosť, a tým zabránili ďalším ťažkostiam domácností a jednotlivcov, keďže už aj tak čelili veľmi zložitej situácii.

52 Sociálno-ekonomickú reakciu na národnej úrovni alebo na úrovni EÚ posudzovali NKI Litvy, Lotyšska a Holandska a EDA. Lotyšsko a Holandsko vykonali audit podpory pre zamestnancov a podniky, Litva a EDA skúmali celkovú hospodársku reakciu v rámci svojej príslušnej pôsobnosti.

Podniky

**Algemene
Rekenkamer**

Holandsko
Algemene Rekenkamer

Individuálna podpora pre podniky počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
12.11.2020	Audit výkonnosti	marec – august	NL Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Zistenia nášho auditu sme uverejnili dvoch častiach, prvú časť 26. júna 2020 ako list parlamentu s názvom Podpora pre veľké spoločnosti – poznatky získané z minulosti. V tomto liste bolo zhrnutých 16 poznatkov, ktoré vlády postupne získali, niekedy tvrdým spôsobom, z opatrení na poskytnutie štátnej podpory za uplynulých 40 rokov. Tieto opatrenia siahali od štátnej podpory pre bývalú lodiarsku skupinu RSV v 70. rokoch 20. storočia a pre výrobcu lietadiel spoločnosť Fokker v 90. rokoch 20. storočia, po nedávnu podporu pre banky počas úverovej krízy.

V druhej časti projektu, ktorá bola uverejnená 12. novembra 2020 ako správa, sme skúmali, či sa tých istých 16 poznatkov uplatňovalo počas súčasnej krízy spôsobenej ochorením COVID-19 v opatreniach štátnej podpory pre také spoločnosti ako KLM, IHC a HEMA. Skúmali sme rozhodovacie postupy vlády v prípade štyroch spoločností, ktoré počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19 získali štátnu podporu prispôbenú ich potrebám, a troch spoločností, ktorých žiadosti boli zamietnuté. Dospelo sa k poznatkom alebo sa ukázalo, že niektoré nástrahy bolo ťažké prekonať?

Čo sme zistili

Zistili sme, že vláda uplatnila mnohé z poznatkov získaných z minulosti. Zistili sme, že ministri vo všeobecnosti starostlivo zvažovali žiadosti, aby zistili, či sú dostatočne odôvodnené, a v prípade potreby skúmali alternatívy. Pred vstupom do plánu štátnej podpory najprv posudzovali aj to, aká podpora bola na záchranu spoločnosti (čiže záchranu pomocou vnútorných zdrojov) dostupná od iných zainteresovaných strán. Vláda tak napríklad rozhodla, že spoločnosť HEMA dokáže prežiť bez podpory. Spoločnosť NS (prevádzkovateľ štátnych železníc) a poskytovateľ služieb pozemnej

obsluhy na letisku Schiphol boli odkázaní na všeobecnejšie systémy podpory v súvislosti s ochorením COVID-19. Ministri zároveň vo všeobecnosti pohotovo konzultovali s Európskou komisiou s cieľom určiť zlučiteľnosť navrhovanej podpory s vnútorným trhom. V rámci auditu sme však tiež odhalili, že nie vo všetkých prípadoch to išlo vždy dobre. Vláda napríklad príliš skoro odkryla karty, keď verejne oznámila, že má v úmysle poskytnúť spoločnosti KLM podporu v rozsahu 2 – 4 mld. EUR. Týmto predčasným oznámením prišla o výhodu v rokovaniach o podpore s bankami, ktoré mali podiel v spoločnosti KLM a ktoré by utrpeli značné straty, keby táto letecká spoločnosť skrachovala. Štát napokon znášal 93 % rizika z podporného opatrenia. Dospeli sme preto k záveru, že zásada záchrany pomocou vnútorných zdrojov mala v prípade spoločnosti KLM len obmedzenú úspešnosť. Pripomína to záchranu spoločností Fokker a NedCar pomocou vonkajších zdrojov v 90. rokoch 20. storočia, keď súkromné strany niekedy získali vďaka verejnemu záujmu na záchrane spoločností páku, aby si od vlády vynútili poskytnutie podpory.

Zistili sme tiež, že existovalo riziko konfliktu záujmov: v prípade podpory pre spoločnosť KLM vláda požiadala o radu spoločnosť ABN AMRO, pričom táto banka bola zároveň súčasťou konzorcia, s ktorým vláda mala rokovať o účasti na podpornej operácii.

Štátnou podporou pre lodiaresku spoločnosť IHC sa malo predísť tomu, aby vláda musela v prípade bankrotu spoločnosti vyplatiť 395 mil. EUR na poistení vývozného úveru, ktoré už bolo poskytnuté. Spoločnosť IHC sa zachránila pred bankrotom čiastočne vďaka dodatočnému poisteniu úveru. Vláda považovala 700 mil. EUR za prijateľnú mieru rizika, ktoré pre štát vyplývalo z tohto podporného opatrenia. Zistili sme však, že maximálne riziko vyplývajúce pre štát z podpory spoločnosti IHC by predstavovalo až 895 mil. EUR. V slovníku hazardných hier sa takáto stratégia nazýva zdvojnásobením stávky. Vláda parlament plne neinformovala o tomto riziku. V prípade určitých aspektov systému podpory mal byť zároveň parlament podľa zákona informovaný skôr, aby mu nebola predložená hotová vec.

Vláda 1. mája 2020 uverejnila nový rámec posudzovania pre rozhodovanie o jednotlivých žiadostiach o podporu. Vzhľadom na viacero úprav sa domnievame, že nový rámec posudzovania predstavuje plán na riadne a štruktúrované vybavovanie jednotlivých žiadostí o podporu.

K akým záverom sme dospeli

Dospeli sme k záveru, že vláda si osvojila mnohé – ale nie všetky – poznatky z minulosti. Odporúčali sme doplniť rámec posudzovania vo viacerých bodoch. Tento rámec posudzovania by sa mal zároveň formalizovať.

Systemy skráteného pracovného času

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko
Valsts Kontrole

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu financií na vyplácanie dávky za prestoje

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
26.11.2020	Finančný audit	marec – august	LV Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

V marci 2020 kabinet ministrov (ďalej len „kabinet“) pridelil dodatočné finančné zdroje nepresahujúce 101,8 mil. EUR zo štátneho programu Prostriedky na nepredvídané udalosti ministerstvu financií na pokrytie úhrady dávok za prestoje zamestnancom podnikov, ktorých finančná spôsobilosť sa výrazne zhoršila v dôsledku šírenia ochorenia COVID-19, a samostatne zárobkovo činným osobám v podobnej situácii.

Dávka za prestoje je jedným z podporných mechanizmov na predchádzanie dôsledkom ochorenia COVID-19 a na ich prekonávanie, ktorý sa stanovuje v zákone o opatreniach na prevenciu a znižovanie ohrozenia štátu a jeho dôsledkov z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19, ktorý bol účinný už v marci 2020. Jej podstatou sú náhrady zamestnancom v sektoroch postihnutých krízou, keď zamestnávateľ nemôže ponúknuť nijakú prácu, a samostatne zárobkovo činným osobám, ktorých hospodárska činnosť bola postihnutá krízou. Výška dávky za prestoje je až 75 % priemernej odmeny za predchádzajúcich šesť mesiacov, najviac však 700 EUR za kalendárny mesiac.

V našej priebežnej správe sú zhrnuté informácie o kontrolách vykonaných na ministerstve financií a v jeho podriadenej inštitúcii – štátnej daňovej správe (ŠDS) –, pokiaľ ide o skutočné využitie dodatočných finančných prostriedkov vyčlenených na zmiernenie dôsledkov ochorenia COVID-19 vyplácaním dávky za prestoje. Posudzovali sme aj kritériá na priznanie dávky a režimy jej správy.

Čo sme zistili

ŠDS bolo na platby dávok za prestoje pridelených spolu 54 076 431 EUR a použilo sa 53 784 481 EUR (53 % celkového rozpočtového krytia). Dávky vo výške 51 446 671 EUR boli vyplatené 52 867 zamestnancom a 2 337 810 EUR bolo vyplatených 2 381 samostatne zárobkovo činným osobám (do augusta 2020). Skutočné platby boli výrazne nižšie ako suma, ktorú pôvodne vyčlenil (vyhradil) kabinet, hoci pôvodné výpočty zahŕňali menej odvetví, a teda užšie spektrum príjemcov. Dávka bola zároveň zamýšľaná na kratšie obdobie. Výpočty boli založené na vyplácaní dávky počas dvoch mesiacov, v skutočnosti sa však vyplácala takmer štyri mesiace.

Pri overovaní, či ŠDS priznávala a vyplácala dávku za prestoje v súlade so zamýšľaným účelom na priznanie dávky za prestoje a v súlade s požiadavkami stanovenými v právnych predpisoch, sme nezistili významné nedodržovanie predpisov. Zistili sme však nedostatky v právnom rámci a jeho vykonávaní:

- zmeny nariadení vlády, ktorými sa stanovuje dávka za prestoje, sa v zásade vykonávali s cieľom rozšíriť spektrum príjemcov. výsledok jednej zmeny na zahrnutie novej skupiny príjemcov dávky za prestoje však viedol k vylúčeniu iných zo spektra potenciálnych príjemcov,
- vo viacerých prípadoch boli medzi rôznymi cieľovými skupinami na priznanie dávky za prestoje vytvorené nerovnaké podmienky:
 - medzi samostatne zárobkovo činnými osobami bola situácia priaznivejšia pre platcov dane z mikropodnikov, keďže na posúdenie výšky priznanej dane z mikropodnikov nebolo stanovené nijaké kritérium, hoci platcovia dane z mikropodnikov neplatia iné dane. V prípade iných samostatne zárobkovo činných osôb však bola stanovená minimálna výška príspevkov povinného štátneho sociálneho poistenia uhradených v posledných dvoch štvrtrokoch 2019,
 - pri platbe dane v rovnakej výške boli v priaznivejšej situácii zamestnanci pracujúci pre jediného zamestnávateľa postihnutého krízou než zamestnanci pracujúci na čiastočný úväzok pre viacero takýchto zamestnávateľov, pretože tým sa dávka za prestoje priznávala na základe ich priemernej hrubej mzdy len od jedného zamestnávateľa.

K akým záverom sme dospeli

V dôsledku auditu sme navrhli, aby kabinet zabezpečil uplatňovanie rovnakých podmienok na všetkých potenciálnych príjemcov postihnutých krízou. Pri zavádzaní nových foriem podpory a rozširovaní spektra príjemcov nesmú byť vylúčené niektoré skupiny osôb, ktoré splnili podmienky na poskytnutie pomoci pred touto zmenou, a v rámci cieľovej skupiny konkrétnej podpory musia existovať rovnaké možnosti na splnenie podmienok na poskytnutie pomoci.

V súčasnej výnimočnej situácii boli po audite vykonané tieto zmeny: zamestnanci môžu dostať dávku za prestoje na základe priemernej hrubej mzdy, ktorú dostávali od viacerých zamestnávateľov postihnutých krízou; na získanie dávky za prestoje sa nevyžaduje nijaká minimálna výška príspevkov povinného štátneho sociálneho poistenia; výška dávky za prestoje sa určuje v pomere k obdobiu trvania prestojov.

Krízové riadenie a riadenie núdzových situácií

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA

Litva

Valstybės kontrolė

Krízové riadenie a riadenie núdzových situácií v súvislosti s ochorením COVID-19

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
30. 11. 2020	Posúdenie	február – október	LT Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Na zmiernenie sociálno-ekonomických dôsledkov pandémie COVID-19 sú potrebné prierezové opatrenia v podobe rýchlych politických rozhodnutí a úprav právnych predpisov, dodatočných hospodárskych a finančných opatrení na minimalizovanie negatívnych vplyvov na hospodárstvo a vhodne cielených riešení týkajúcich sa spoločenských potrieb. Rozsah vládnej reakcie a jej včasné vykonanie má rozhodujúci vplyv na to, do akej miery budú minimalizované negatívne dôsledky pandémie COVID-19 z hľadiska verejného zdravia, príjmu obyvateľstva, likvidity podnikov atď., a do akej miery sa zmenia verejné príjmy a výdavky.

V našej správe sú zhrnuté informácie o opatreniach prijatých vládou Litovskej republiky na riadenie núdzovej situácie, zmiernenie dôsledkov pandémie COVID-19 a podporu hospodárstva a obnovy. Správa obsahuje aj prehľad použitia pridelených finančných prostriedkov.

Čo sme zistili

S prihliadnutím na negatívny vplyv situácie na sociálne prostredie a hospodárstvo a s cieľom zvládnuť šírenie ochorenia COVID-19 vláda Litovskej republiky prijala od marca do júna 2020 súvisiace súbory opatrení:

- o plán opatrení na podporu hospodárstva a obmedzenie dôsledkov šírenia koronavírusu (COVID-19) s cieľom: zaistiť zdroje na účinné fungovanie systémov zdravotníctva a verejnej ochrany, prispieť k udržaniu pracovných miest a výšky príjmu obyvateľstva, pomôcť podnikom pri zachovaní likvidity, podporiť

hospodárstvo a garantovať likviditu štátnej pokladnice. Na tento plán a na opatrenia s potrebou priameho financovania (investície, úvery, náhrady, dotácie, úhrady), predstavujúce 4,9 mld. EUR, bolo vyčlenených 6,2 mld. EUR, z ktorých 40,1 % sa použilo do konca septembra 2020,

- o plán s názvom DNA budúceho hospodárstva, ktorého cieľom bolo dosiahnuť rýchle a účinné investície do obnovy a rastu litovského hospodárstva, aby sa dosiahla udržateľnosť a inovatívnosť v hospodárstve a vytvárala vysoká pridaná hodnota. Na plán bolo pridelených 5,8 mld. EUR so zameraním na päť prioritných oblastí: ľudský kapitál, digitálne hospodárstvo a podnikanie, inovácie a výskum, hospodárska infraštruktúra, zmena klímy a energetika. Do konca októbra 2020 bolo investovaných 13,5 % finančných prostriedkov, ktoré boli na tento plán pridelené,
- o stratégia riadenia v súvislosti s ochorením COVID-19 so zámerom riadiť šírenie ochorenia COVID-19 v krátkodobom horizonte a primerane sa pripraviť na možné nové vlny vírusu v budúcnosti. Na vykonávanie stratégie sa plánovalo 126 opatrení, ktoré neboli spojené s finančnými prostriedkami. V októbri 2020 bolo oneskorením dotknutých 28 % opatrení tejto stratégie.

K akým záverom sme dospeli

Pri analýze vykonávania opatrení prijatých vládou Litovskej republiky sme videli, že riziká transformácie hospodárstva Litvy na inovačné hospodárstvo s vysokou pridanou hodnotou s cieľom dosiahnuť cieľ plánu DNA budúceho hospodárstva, vyplývali z nedostatočného času, ktorý bol venovaný posúdeniu a hodnoteniu projektov, z nedostatku informácií o ich hospodárskej uskutočniteľnosti a z absencie podrobnej analýzy nákladov a prínosov.

Pandémia ochorenia COVID-19 mala negatívny vplyv na verejné financie, hospodárstvo a trh práce: zvýšil sa verejný dlh, klesol hrubý domáci produkt, verejné príjmy boli nižšie ako sa čakalo, pričom výdavky a nezamestnanosť boli vyššie, atď. Hospodársky rozvoj Litvy v prvom polroku 2020 bol však napriek tomu lepší ako sa očakávalo. Na túto skutočnosť mali čiastočný vplyv aj opatrenia na poskytovanie hospodárskych stimulov a podporné opatrenia pre obyvateľov a podniky, ktoré prijala vláda.

Sme presvedčení, že údaje predložené v hodnotiacej správe sa stanú zdrojom súhrnných informácií o opatreniach vlády Litovskej republiky a pre inštitúcie zapojené do riadenia núdzovej situácie budú predstavovať ďalšiu príležitosť na riešenie jej

ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií

78

negatívnych účinkov, aby plánovali a prijímali rozhodnutia, ktorými sa najlepšie riešia potreby oblastí najviac postihnutých dôsledkami pandémie.

Hospodárska reakcia EÚ

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Európska únia
Európsky dvor audítorov

Preskúmanie č. 6/2020: Riziká, výzvy a príležitosti v rámci reakcie hospodárskej politiky EÚ na krízu spôsobenú ochorením COVID-19

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
9. 12. 2020	Preskúmanie	marec – august	Úradné jazyky EÚ

Čo sme posudzovali a prečo

Pandémia ochorenia COVID-19 prinútila členské štáty EÚ, aby zavreli podstatnú časť svojich hospodárstiev. V máji 2020 sa odhadovalo, že skutočný HDP EÚ sa v roku 2020 zníži o 7,4 %. EÚ a jej členské štáty vykonali rôzne opatrenia na sploštenie krivky pandémie a na obmedzenie a odvrátenie hospodárskych škôd. Hoci EÚ má vedúcu koordinačnú úlohu, pokiaľ ide o umožnenie opatrení zameraných na kontrolu hospodárskych škôd a na obnovu, o takýchto opatreniach sa rozhoduje a takéto opatrenia sa vykonávajú najmä na vnútroštátnej úrovni.

Nevyhnutným základom na prijímanie informovaných rozhodnutí o zavádzaní nových a úprave existujúcich opatrení je pochopiť, ako na prebiehajúcu pandémiu reagovala EÚ ako celok. Toto preskúmanie predstavuje v tejto súvislosti nezávislý prehľad príslušných hospodárskych opatrení prijatých na vnútroštátnej úrovni (do júla 2020) a na úrovni EÚ (do októbra 2020). Najprv sme zozbierali a systematicky analyzovali všetky verejne dostupné informácie a údaje, a potom sme posudzovali rôzne opatrenia zavedené na úrovni EÚ a v členských štátoch, pričom sme identifikovali možné riziká, výzvy a príležitosti z hľadiska budúcej koordinácie hospodárskej politiky EÚ.

Čo sme zistili

Vlády prijali široké spektrum diskrečných fiškálnych opatrení predstavujúcich približne 3,5 bil. EUR, vo všeobecnosti v súlade s politickými usmerneniami EÚ pre prípad krízy, t. j. systémy na udržanie pracovných miest a štátnu pomoc na poskytnutie podpory

podnikom v oblasti likvidity. Zloženie a relatívna veľkosť vnútroštátnych balíkov jednotlivých členských štátov sa značne líšili. Hoci na jednej strane účinne zmierňovali riziká nezamestnanosti počas obmedzení pohybu, značne zvýšila úroveň verejného dlhu.

Reakcia EÚ pozostávala z opatrení na podporu vnútroštátneho úsilia na zvládnutie krízy:

- rýchle menové intervencie Európskej centrálnej banky a spolu s nimi:
 - využitie flexibility, ktorá je možná podľa fiškálnych pravidiel a pravidiel štátnej pomoci EÚ,
 - ad-hoc usmernenia hospodárskej politiky,
 - presmerovanie rozpočtu EÚ na opatrenia reakcie na krízu,
- vytvorenie bezpečnostných sietí na poskytovanie cielenej úverovej podpory:
 - vládam prostredníctvom Komisie (nástroj SURE a Európsky mechanizmus pre stabilitu),
 - podnikom prostredníctvom Európskej investičnej banky,
- vytvorenie rozsiahlejších podporných nástrojov, z ktorých najväčším a najdôležitejším je nástroj NGEU⁴³ (v hodnote 750 mld. EUR). Jeho ústredným prvkom je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zameraný na riešenie rizík hospodárskej divergencie a zakotvenie obnovy do zelených a digitálnych stratégií EÚ.

⁴³ V čase dokončenia preskúmania ešte nebol funkčný.

K akým záverom sme dospeli

Súbor opatrení na úrovni členských štátov a EÚ vedie k vzniku rizík a výziev z hľadiska koordinácie a vykonávania hospodárskej politiky EÚ a z hľadiska správneho finančného riadenia finančných prostriedkov EÚ:

- fiškálne balíky členských štátov sú spúšťačom nových výziev pre orgány EÚ zodpovedné za dohľad nad fiškálnymi pozíciami, vnútorným trhom, trhmi práce a finančným sektorom,
- existuje riziko ďalšieho zvyšovania hospodárskych rozdielov medzi členskými štátmi, keďže ich schopnosť reakcie na krízu je veľmi odlišná v závislosti od dovedajších hospodárskych podmienok,
- účinnosť novo navrhnutého mechanizmu obnovy sa môže znížiť, ak:
 - jeho finančná štruktúra a rámec monitorovania a zodpovednosti nebudú primerané,
 - plány obnovy nebudú riadne koordinované a nebudú zamerané na reformy a investície na posilnenie rastu,
 - sa nebude vykonávať včas a/alebo miera čerpania bude nízka,
- Komisia bude čeliť výzve riadenia finančného rizika veľkých transakcií EÚ na kapitálových trhoch,
- hospodárska reakcia EÚ na krízu spôsobenú ochorením COVID-19 predstavuje aj príležitosti:
 - vykonávanie finančnej reakcie na hospodársku krízu prebieha, ale môže znamenať posilnenie úlohy inštitúcií EÚ pri riadení hospodárskej obnovy EÚ,
 - vytvorenie nových dočasných fondov, akými sú SURE a NGEU, je príležitosťou na úvahy o trvalých zlepšeniach z hľadiska schopnosti rozpočtu EÚ reagovať na veľké hospodárske otrasy a zmierňovať hospodárske rozdiely medzi členskými štátmi, ktoré z nich vyplývajú,
 - dodatočné financovanie zároveň predstavuje významnú príležitosť na presadzovanie priorít EÚ, akými sú udržateľný rozvoj a digitalizácia, pokiaľ

ČASŤ II – Prehľad činnosti najvyšších kontrolných inštitúcií

82

budú opatrenia starostlivo navrhnuté a dôkladne monitorované v rámci európskeho semestra.

Prioritná oblasť: Verejné financie a súvisiace riziká

53 Členské štáty už v polovici roka 2020 prijali takmer 1 250 fiškálnych opatrení na boj proti hospodárskym a zdravotným vplyvom pandémie v hodnote 3,5 bil. EUR (27 % odhadovaného HDP EÚ 27 v roku 2020)⁴⁴. Miliardy eur mobilizované v prvej vlne už presiahli celkovú hodnotu všetkých balíkov obnovy prijatých v rokoch 2008 – 2009⁴⁵.

54 Fiškálne politiky členských štátov sa sústredili na zmiernenie krátkodobého vplyvu obmedzení pohybu a klesajúceho dopytu na príjmy a zamestnanosť a na využívanie opatrení na podporu odolnosti a obnovy. Vo všeobecnosti pozostávajú z týchto prvkov:

- o automatické stabilizátory, akými sú štandardné úpravy dane a systémy v oblasti nezamestnanosti,
- o diskrečné rozpočtové stimulačné opatrenia, akými sú daňové úľavy alebo zníženie sadzieb, a mimoriadne výdavky v takých oblastiach ako podpora zamestnanosti a sektor zdravotníctva,
- o nerozpočtové opatrenia na zaručenie likvidity podnikov (štátne úvery, úverové záruky, odklad platenia dane atď.), ktoré nemajú priame finančné náklady.

55 NKI Holandska, Portugalska a Švédska posudzovali vplyv, riziká a fiškálne dôsledky finančných opatrení prijatých v reakcii na ochorenie COVID-19 na a pre verejné financie a plnenie štátnych rozpočtov.

⁴⁴ EDA, *preskúmanie č. 6/2020: Riziká, výzvy a príležitosti v rámci reakcie hospodárskej politiky EÚ na krízu spôsobenú ochorením COVID-19*, 9.12.2020.

⁴⁵ Európska komisia, *Questions and answers: Communication on fiscal policy response to coronavirus pandemic* (Otázky a odpovede: oznámenie o reakcii fiškálnej politiky na pandémiu koronavírusu), 3.3.2021.

Verejné financie a súvisiace riziká

**Algemene
Rekenkamer**

Holandsko
Algemene Rekenkamer

Krída spôsobená ochorením COVID-19: riziká avalov a úverov z hľadiska verejných financií

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
25. 11. 2020	Finančný audit/ audit zhody	marec – august	NL Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Holandská vláda zriadila od marca do augusta 2020 rôzne systémy, ktoré mali zabrániť negatívnym hospodárskym dôsledkom opatrení na predchádzanie šíreniu ochorenia COVID-19.

Okrem viacerých miliárd eur v mimoriadnych výdavkoch a stratených príjmoch vláda poskytovala aj záruky, rozšírila existujúce systémy záruk a poskytovala úvery. Hoci systémy záruk nemajú za následok okamžité výdavky, obsahujú riziko (značných) výdavkov v prípade ich uplatnenia.

Vláda už preto stanovila prísne pravidlá, ktorými sa upravuje zriaďovanie systémov záruk a poskytovanie úverov.

Skúmali sme, ktoré záruky a úvery poskytovala vláda od marca do konca augusta 2020 a či dodržiavala tieto pravidlá.

Skúmali sme tiež, či a ako bol o týchto zárukách a úveroch informovaný parlament a či boli dodržané rozpočtové pravidlá parlamentu.

Čo sme zistili

Od marca do konca augusta 2020 vláda zriadila alebo rozšírila 14 systémov záruk. Celková suma nesplatených záruk holandskej vlády sa tým zvýšila o 60,9 mld. EUR. Vláda očakáva, že to povedie k dodatočným výdavkom vo výške 2.6 mld. EUR. V tom istom období vláda okrem toho vydala osem úverov v celkovej výške 1,8 mld. EUR.

Zárukami a úvermi, ktoré vláda vydala od marca do konca augusta, sa preto ohrozená suma verejných prostriedkov zvýšila o 62,7 mld. EUR. Celková ohrozená suma verejných prostriedkov sa tým zvýšila na takmer rovnakú úroveň akou bola rekordná výška počas úverovej krízy (245,5 mld. EUR).

Z nášho prešetrovania zároveň vyplynulo, že vláda súdržne neuplatňovala vlastné pravidlá na zriaďovanie či rozšírenie systémov záruk a úverov. Povinný rámec posudzovania sa napríklad nepoužil pri každom novom alebo rozšírenom systéme. V prípade tých systémov, pri ktorých sa použil, boli rámce posudzovania dokončené s rôznou mierou dôslednosti. Nie všetky dokončené rámce posudzovania boli zároveň zaslané parlamentu včas, čo je povinné. Parlament sa preto nemohol oboznámiť s obsahom zmenených zákonov o rozpočte pred ich schválením.

Z nášho prešetrovania napokon vyplynulo, že v prípade šiestich z 22 systémov, ktoré boli vytvorené alebo rozšírené, vláda neinformovala parlament o začiatku ich fungovania skôr, ako mal parlament možnosť prerokovať zmenený zákon o rozpočte. Podľa zákona o účtoch holandskej vlády musí minister písomne informovať parlament o zavedení systému, ak musí byť v štátnom záujme zavedený skôr, ako má parlament možnosť prerokovať a schváliť návrh zákona o zmene rozpočtu.

K akým záverom sme dospeli

Dospeli sme k záveru, že vláda súdržne neuplatňovala vlastné politiky a pravidlá na zriaďovanie či rozšírenie systémov záruk a úverov. Dospeli sme tiež k záveru, že parlament nebol vždy riadne a včas informovaný, a v niekoľkých prípadoch tak bol porušený zákon o účtoch holandskej vlády.

Odporúčali sme, aby minister financií preskúmal pravidlá, ktorými sa upravuje zriadenie alebo rozšírenie systémov záruk a poskytovanie úverov, z hľadiska ich využívania v krízových situáciách. Zároveň sme odporúčali, aby minister financií lepšie zabezpečil riadne a včasné informovanie parlamentu. Odporúčali sme aj lepšie informovanie parlamentu o rizikách systémov, očakávaných stratách a výške rezerv dostupných na tento účel. Napokon sme odporúčali, aby sa podľa možnosti čo najskôr vyhodnotili systémy zavedené osobitne na boj proti hospodárskym dôsledkom krízy spôsobenej ochorením COVID-19, s osobitným zameraním na ich účinnosť.

Švédsko
Riksrevisionen

RIKSREVISIONEN

Rámec fiškálnej politiky – uplatňovanie vládou v roku 2020

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkazy
17. 12. 2020	Audit výkonnosti	apríl – september	SV Zhrnutie v EN

Čo sme posudzovali a prečo

Na jar a v lete 2020 švédská vláda rozhodla o súbore podporných opatrení na boj proti hlbokému hospodárskemu poklesu spôsobenému pandemiou ochorenia COVID-19. Odhadovalo sa, že týmito opatreniami sa verejné financie oslabia približne o 2 % HDP. V návrhu zákona o rozpočte na rok 2021 sa navrhovali ďalšie opatrenia na oživenie hospodárstva v celkovej výške 108 mld. SEK (2,1 % HDP).

Zatiaľ čo expanzívna fiškálna politika je zjavne nevyhnutná na stabilizovanie hospodárstva v čase krízy, rovnako dôležité je dlhodobé zachovanie zdravých verejných financií. Vykonalí sme preto audit fiškálnej politiky vlády v súvislosti s rámcom švédskej fiškálnej politiky, ktorého účelom je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť a transparentnosť fiškálnej politiky.

Rámec obsahuje viacero cieľov rozpočtovej politiky, ako aj zásady transparentného podávania správ, a bol prijatý švédskym parlamentom (Riksdag). Tento rámec bol zavedený krátko po roku 2000 a postupne sa zdokonaľoval, čiastočne dôsledku našich opakovaných auditov na túto tému.

Čo sme zistili

Auditom sa preukázalo, že krízové opatrenia vlády viedli k rozsiahlym deficitom a že cieľ prebytku v prípade čistých poskytnutých pôžičiek verejnej správy nebude splnený. Dočasné odchýlky od cieľovej úrovne sú povolené z dôvodov stabilizačnej politiky, keďže cieľ prebytku sa uplatňuje na celý hospodársky cyklus. Vláda však nepredstavila svoj povinný plán, ako dosiahnuť cieľ prebytku v strednodobom horizonte.

Ďalším z cieľov rozpočtovej politiky je strop výdavkov ústrednej štátnej správy, ktorého výšku na rok 2020 a nasledujúce roky vláda výrazne zvýšila. Z auditu vyplynulo, že vláda mala oprávnené motívy na zvýšenie výdavkového stropu na rok 2020, keďže pandémia radikálne zmenila podmienky fiškálnej politiky. Výrazne zvýšené úrovne na roky 2021 a 2022 však nemali nijaký základ ani súvislosť v makroekonomických prognózach vlády. Namiesto toho boli motivované potrebou extrémne veľkých bezpečnostných rozpätí.

Navrhovaná výška výdavkového stropu na rok 2023 sa vracia na obvyklé úrovne vo vzťahu k veľkosti švédskeho hospodárstva. Obmedzuje sa tým priestor na trvalé zvyšovanie výdavkov počas krízy, z čoho vyplýva, že extrémne rozpätia z predchádzajúcich rokov sa môžu použiť len na dočasné opatrenia. Na základe toho sme zistili, že rozsah pôsobnosti dočasných a trvalých opatrení na strane výdavkov bol v návrhu zákona o rozpočte nejasný.

K akým záverom sme dospeli

Dospeli sme k záveru, že fiškálna politika bola navrhnutá a správy o nej sa podávali najmä v súlade s rámcom fiškálnej politiky. Rámec fiškálnej politiky poskytoval vláde oporu v prípade dočasných odchýlok od cieľa prebytku z dôvodov stabilizačnej politiky. Existovali však aj odchýlky od rámca: vláda nedodržala zákon o rozpočte, keď nepredložila správu o tom, ako dosiahnuť návrat k cieľu prebytku. Domnievali sme sa, že neistá situácia nie je dôvodom na nedodržanie ustanovení zákona o rozpočte. Naopak, vznik odchýlok od cieľovej úrovne možno očakávať práve pri náhlych poklesoch.

Dospeli sme tiež k záveru, že vláda zvýšila výdavkové stropy na roky 2021 a 2022 spôsobom, ktorý nemal oporu v uvedenom rámci, a že riskovala, že to povedie k menej účinným výdavkovým prioritám. Tieto úrovne boli také vysoké, že bola ohrozená funkcia stropu ako nástroja na podporu cieľa prebytku. Vhodnejšou alternatívou by boli zvýšenia len na pokrytie potreby, ktorá vyplynula zo stabilizačnej politiky, ktorú vláda v skutočnosti sledovala, plus rozpätie pre neobvykle veľkú makroekonomickú neistotu. Ak by sa podmienky fiškálnej politiky znovu dramaticky zmenili, vláda by mala vždy možnosť opätovne predložiť parlamentu (Riksdag) návrhy novej výšky výdavkových stropov.

Odporúčali sme tiež, aby sa rozsah pôsobnosti dočasných a trvalých opatrení na výdavkovej strane rozpočtu objasnil najneskôr v nadchádzajúcom jarnom návrhu zákona o fiškálnej politike na rok 2021.

Riziká v plnení rozpočtu

Portugalsko
Tribunal de Contas

Riziká vo využívaní verejných zdrojov v riadení núdzových situácií (COVID-19)

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
1. 6. 2020	Analýza	Od začiatku pandémie	PT

Čo sme posudzovali a prečo

Týmto dokumentom sme sa vo veľmi včasnej fáze pandémie snažili upozorniť na viacero rizík, ktoré sú relevantné z hľadiska finančného riadenia počas núdzových situácií a ktoré sa v zdravotnej, hospodárskej, sociálnej a finančnej kríze spôsobenej ochorením COVID-19 nesmú prehliadať.

Čo sme zistili

Identifikovali sme riziká nielen v súvislosti s riadením krízových a núdzových opatrení, núdzovou a verejnou pomocou, oslabením kontrol a integrity, verejným obstarávaním a informačnými systémami, ale aj v súvislosti s fiškálnou transparentnosťou (pokiaľ ide o meranie nákladov a vplyvov núdzových opatrení) a účtovnými výkazmi.

Pri dotknutých aspektoch sa prihliadalo na obvyklé charakteristiky núdzových situácií, medzinárodné odporúčania, mimoriadne právne predpisy, ktoré už boli vydané, a výsledky auditov a iných kontrol, ktoré už boli vykonané za porovnateľných okolností.

K akým záverom sme dospeli

Všetky orgány, ktoré riadia verejné prostriedky, sme upozornili, že je potrebné byť informovaný o týchto rizikách a zvážiť prijatie opatrení na ich zmiernenie, najmä pokiaľ ide o jasnosť a súdržnosť právnych a iných predpisov, vydávanie usmernení na harmonizované vykonávanie opatrení, zavádzanie monitorovacích mechanizmov, vymedzovanie a koordinovanie povinností a predchádzanie duplicate podpory.

Zdôrazňovali sme aj význam riadneho nastavenia informačných systémov na vykonávanie podpory, posilnenia systémov bezpečnosti informačných technológií, ocenenia a ochrany integrity všetkých zamestnancov podieľajúcich sa na opatreniach reakcie na núdzové situácie a zaručenia transparentnosti a zverejňovania postupov a opatrení, najmä pokiaľ súvisia s podporou a verejnými zákazkami alebo grantmi.

Upozornili sme, že všetky postupy a rozhodnutia treba zdokumentovať a odôvodniť a že treba zachovať základné kontroly, a tým zabezpečiť oddelenie povinností, krížové kontroly, potvrdenie dodávok, kontroly zásob a fyzické kontroly a nahradiť *ex ante* kontroly kontrolami počas postupov alebo po nich.

Zdôraznili sme, že podávanie správ o použitých zdrojoch a zodpovednosť a zodpovedanie sa za použitie týchto zdrojov zahŕňa vedenie podrobných záznamov o všetkých krokoch na vykonanie opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19, všetkých súvisiacich výdavkoch, ako aj o zníženom fiškálnom príjme, na účely merania ich účinkov prostredníctvom rámca, ktorý umožňuje posúdiť vplyv na verejné financie a udržateľnosť opatrení.

Každú z týchto rizikových oblastí sme analyzovali, citovali sme zistenia z predchádzajúcich auditov a predložili podrobnejšie odporúčania pre každú z dotknutých oblastí.

Prioritná oblasť: Celková reakcia na rôznych úrovniach verejnej správy

56 Vzhľadom na rozsah a mnohorozmernosť krízy musela verejná správa na všetkých úrovniach (vnútroštátnej a nižších úrovniach) fungovať v neistote a zároveň čeliť zložitým kompromisom medzi zdravotnými, hospodárskymi a sociálnymi imperatívmi. Naliehavosť rozhodovania o preventívnych opatreniach a opatreniach na zamedzenie šírenia nevyhnutne viedla k zvýšeniu rizík z hľadiska hospodárstva, efektívnosti a účinnosti opatrení verejnej správy a porušovania predchádzajúcich pravidiel a postupov.

57 NKI Rumunska vykonala audit riadenia verejných zdrojov na všetkých úrovniach verejnej správy a NKI Portugalska skúmala miestne vplyvy opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19.

Všetky úrovne verejnej správy

Rumunsko
Curtea de Conturi a Romaniei

Riadenie verejných zdrojov počas núdzového stavu

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
11. 8. 2020	Audit zhody	marec – jún	RO

Čo sme posudzovali a prečo

Globálna pandémia ochorenia COVID-19 uvrhla svet do krízy. Rumunsko nebolo nijakou výnimkou a snažilo sa zvládnuť situáciu pomocou vlastných zdrojov a skúseností.

Vzhľadom na vývoj epidemiologickej situácie vydal rumunský prezident v marci 2020 dva *dekréty o vyhlásení a predĺžení núdzového stavu* v celej krajine. V oboch dekrétach sa stanovovali nové povinnosti a úlohy niektorých subjektov verejného sektora a verejných inštitúcií, čo viedlo k viazaniu dodatočných výdavkov z verejných prostriedkov na prevenciu ochorenia COVID-19 a boj proti nemu prostredníctvom opráv rozpočtu.

Rumunský parlament v tejto súvislosti rozhodol, že najneskôr do 60 dní od ukončenia núdzového stavu máme vykonať audit riadenia verejných zdrojov počas tohto obdobia a predložiť správu so zisteniami, závermi a návrhmi.

Čo sme zistili

Rozhodnutie parlamentu znamenalo, že sme museli upraviť svoj ročný pracovný program. V súlade s kalendárom audítorských úloh, ktorý plénum prijalo na obdobie od mája do júla 2020, bolo do programu zaradených 949 auditov zhody, ktoré sa aj uskutočnili. 284 týchto úloh sa realizovalo na úrovni ústrednej štátnej správy a 665 na úrovni miestnej samosprávy.

Subjekty, v ktorých sa audit vykonával, boli vybrané na základe súm, ktoré boli z centrálného rozpočtu a miestnych rozpočtov pridelené na riadenie núdzového stavu. Patrili k nim orgány, ktoré získali peniaze a robili dôležité nákupy, ale aj orgány, ktorým boli určené dodatočné povinnosti a úlohy.

Osobitná správa, ktorá bola výsledkom týchto úloh, pozostáva z dvoch hlavných častí: miestna samospráva a ústredná štátna správa.

V každej časti správy sa uvádzajú povinnosti a úlohy orgánov v súvislosti s predchádzaním a bojom proti šíreniu pandémie, ako aj zistenia týkajúce sa riadenia zdrojov použitých na tento účel, zoskupené podľa takých oblastí ako zdravotnícky systém, hospodárska podpora, zamestnanosť a sociálna ochrana, a všeobecné opatrenia na obmedzenie a kontrolu šírenia pandémie ochorenia COVID-19.

Počas obdobia, na ktoré sa správa vzťahuje, Rumunsko akceptovalo zníženie rozpočtových príjmov prostredníctvom súboru fiškálnych opatrení a poklesu hospodárskej činnosti generujúcej príjmy. Hospodárska intervencia mala podobu mobilizovania verejných zdrojov na podporu výrobných činností a viazania mimoriadnych výdavkov na boj proti pandémie a zmiernenie hospodárskeho otrasu.

Rozsah výdavkov, ktoré boli predmetom auditu, sa líšil v závislosti od oblasti, pričom hlavnými kategóriami nákladov boli:

- o právne záväzky pridelené na verejné obstarávanie počas núdzového stavu – približne 209,6 mil. EUR,
- o lekárska pomoc/núdzové zdravotnícke zásoby – približne 54,43 mil. EUR,
- o zamestnanosť a sociálna ochrana/náklady, ktoré vznikli zavedením karantény – približne 754,12 mil. EUR,
- o náklady miestnej samosprávy – úhrada výdavkov na karanténu – približne 26,67 mil. EUR.

V rámci auditu boli zistené určité nezrovnalosti, väčšina z nich v uplatňovaní právnych predpisov počas núdzového stavu. Išlo o tieto nezrovnalosti:

- o vyskytlo sa príležitostné nedodržanie zásad upravujúcich zadávanie verejných zákaziek (nediskriminácia a rovnaké zaobchádzanie s hospodárskymi subjektmi, transparentnosť pri zadávaní zákaziek atď.),
- o na riešenie núdzových situácií neboli vytvorené alebo zavedené nijaké operačné alebo systémové postupy,
- o osobitné právne predpisy sa prísne nepresadzovali, a to najmä s ohľadom na právo na mzdu,

- o v niektorých prípadoch sa nedodržiavali právne požiadavky pri nákupe liekov, zdravotníckych zásob a vybavenia, a to buď z dôvodu nedostatku na trhu, alebo pre nadsadené trhové ceny, čo viedlo k obstarávaniu za cenu vyššiu ako sa odhadovalo,
- o pre osobitné situácie stanovené v doplnkových právnych predpisoch sa nezriadili nijaké rezervy, takže tie boli nižšie ako sa vyžadovalo podľa zákona, atď.,
- o v rámci pôvodných lehôt verejného obstarávania sa nevybudovali zdravotnícke zásoby pre naliehavé situácie.

K akým záverom sme dospeli

Zdôraznili sme, že verejné finančné prostriedky použité na prevenciu a kontrolu pandémie ochorenia COVID-19 boli vo všeobecnosti riadené v súlade s účelom, cieľmi a povinnosťami stanovenými v právnych predpisoch týkajúcich sa núdzového stavu.

Subjekty verejného sektora vo všeobecnosti plnili povinnosti, ktoré im boli zverené s cieľom riešiť pretrvávajúcu výzvu prijímania mimoriadnych opatrení v núdzovej situácii, pričom mali zároveň povinnosť rešpektovať právny rámec, ktorým sa upravuje ich činnosť. Nevyskytli sa nijaké závažné chyby, hoci niektoré problémy sa riešili „za pochodu“.

Do budúcnosti predkladáme určité myšlienky na rozvoj metód krízovej reakcie, napríklad:

- o vypracovanie/rozšírenie národného akčného plánu s jasnou úpravou činností a procesných krokov, ktoré sa majú sledovať v núdzových situáciách,
- o vypracovanie/zmena/rozšírenie právnych predpisov o verejnom obstarávaní v núdzových situáciách,
- o zriadenie postupov pre núdzové opatrenia a financovanie s cieľom zjednodušiť komunikáciu,
- o vypracovanie a zavedenie systémov na motivovanie zamestnancov priamo zapojených do základných činností počas stavu núdze/pohotovosti.

Miestna samospráva

Portugalsko
Tribunal de Contas

Vplyv opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19, ktoré prijali orgány miestnej samosprávy v pevninskom Portugalsku

Uverejnené	Druh auditu	Dotknuté obdobie	Odkaz
18. 12. 2020	Prehľad	marec – september	PT

Čo sme posudzovali a prečo

Ochorenie COVID-19 malo hlboký hospodársky, sociálny a finančný účinok na portugalskú spoločnosť a na orgány miestnej samosprávy, najmä na obce, ktoré zohrávali dôležitú úlohu pri zmierňovaní účinkov krízy, keďže sú v prvej línii z hľadiska intervencie a majú rozsiahle sociálno-ekonomické právomoci.

Bolo dôležité pochopiť kontext intervencie obcí, zapojené finančné zdroje a spôsob ich použitia. Snažili sme sa:

- o analyzovať mimoriadne dočasné legislatívne opatrenia zamerané na posilnenie postavenia obcí pri riešení sociálno-ekonomických účinkov pandémie, pričom sme identifikovali druhy opatrení použité v reakcii na potreby obyvateľstva všeobecne, ako aj miestnych orgánov, ktoré poskytujú sociálnu a ekonomickú podporu,
- o kvantifikovať výdavky použité v úsilí obcí, pričom sme analyzovali ich distribúciu v rámci územia pevninského Portugalska a určili vzťah medzi výdavkami a prevalenciou prípadov,
- o skontrolovať, ako sa opatrenia odrážajú vo verejnom obstarávaní, pričom sme analyzovali zákazky súvisiace s bojom proti účinkom pandémie.

Čo sme zistili

Na podporu a garantovanie reakčnej kapacity miestnych orgánov v kontexte pandémie boli schválené mimoriadne dočasné finančné opatrenia. Patrili k nim preddavky

obecných príjmov, flexibilita v systéme úverov a dlhov obcí, prijatie opatrení na pomoc zraniteľným osobám, sociálna podpora a výnimky.

Obce s vyššou úrovňou dlhu a obce, na ktoré sa vzťahovali plány finančných úprav, mohli pozastaviť dodržiavanie zmluvných ustanovení obmedzujúcich ich možnosť ponúkať daňové výhody a oslobodenie od dane, určovať ceny v sektoroch sanitácie, vody a odpadu a určovať nové ceny a poplatky. Možnosť znovu ponúknuť tieto výhody občanom mala silný sociálny dosah.

Obce vykonávali rôzne opatrenia a plány, čo znamenalo zvýšenie výdavkov, napríklad z dôvodu podpory pre rodiny a podniky alebo bezplatnej distribúcie tovaru či poskytovania služieb, a zároveň zníženie príjmov prostredníctvom udeľovania výnimiek a znižovania poplatkov a cien.

Väčšina obcí oznamuje svoje opatrenia na svojich webových sídlach, ale len málo uvádza údaje o vykonávaní. Mnohé sa rozhodli zvýšiť núdzové finančné prostriedky obce na riešenie sociálneho vplyvu pandémie, či dokonca vytvoriť fondy osobitne vyčlenené na účinky ochorenia COVID-19.

Na ilustráciu rôznorodosti účelov a príjemcov tu uvádzame niektoré z najbežnejších opatrení:

- distribúcia osobných ochranných prostriedkov,
- udeľovanie výnimiek a zníženie nájmu za obytné alebo komerčné priestory v správe obcí,
- výnimky zo sadzieb za vodu, sanitáciu a odpad a znižovanie týchto sadzieb,
- pridelenie alebo požičanie počítačov a počítačového vybavenia študentom,
- distribúcia jedál a potravín študentom a ľuďom v núdzi,
- poskytovanie alebo financovanie testov na ochorenie COVID-19,
- finančná a logistická podpora súkromným organizáciám sociálneho zabezpečenia,
- linky psychologickej podpory,
- podpora na nákup liekov,
- informačné kampane,
- podpora pre miestne podniky a reštaurácie, a

- o podpora využívania verejnej dopravy.

K akým záverom sme dospeli

Dospeli sme k záveru, že miestne orgány zohrávali veľmi dôležitú úlohu pri vykonávaní opatrení na zmiernenie účinkov pandémie, ktorými sa zabezpečoval mnohosmerný prístup v prospech rodín, podnikov a organizácií.

Podľa čiastočných údajov, ktoré sú k dispozícii, výdavky od marca do konca septembra 2020 predstavovali viac ako 166 mil. EUR. Náklady zahŕňali nákup tovaru a služieb (najmä osobných ochranných prostriedkov), bežné transfery (na podporu pre rodiny a neziskové organizácie), náklady na zamestnancov a nákup investičného majetku. Orgány miestnej samosprávy uzavreli počas tohto obdobia 5 529 zmlúv na nákup tovaru a služieb v súvislosti s pandemiou (83,2 mil. EUR).

Zmluvy na nákup tovaru sa týkajú najmä zdravotníckeho vybavenia a prístrojov (napr. pľúcne ventilátory, testy na COVID-19 a dezinfekčné prostriedky), bezpečnostných a ochranných prostriedkov (napr. rúška, štíty, rukavice), počítačov a počítačového vybavenia (na teleprácu a dištančné vzdelávanie), potravinových výrobkov a upratovania, dezinfekčných prostriedkov a hygienických materiálov. Služby zahŕňajú testovanie, monitorovanie, upratovanie a dezinfekciu, zabezpečenie stravy, ubytovanie a prenájom počítačového vybavenia.

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

Belgicko

3. zväzok Ročenky sociálneho zabezpečenia z roku 2020: Vplyv zdravotnej krízy súvisiacej s ochorením COVID-19 na príjmy a výdavky v oblasti sociálneho zabezpečenia, rozpočtová analýza, uverejnené 16. 9. 2020.

FR NL

177. všeobecná správa – 3. časť: Všeobecný účet všeobecnej správy federálneho štátu, rozpočtová analýza, uverejnené 28. 10. 2020.

FR NL

Príloha 2 pripomienok k druhému upravenému návrhu rozpočtu flámskej vlády na rok 2020 a k rozpočtu flámskej vlády na rok 2021, rozpočtová analýza, uverejnené 20. 11. 2020.

NL

Vládna zákazka na vyhľadávanie kontaktov osôb s ochorením COVID-19, audit zhody, uverejnené 25. 11. 2020.

NL

Cyprus

Audit súťaží súvisiacich s pandémiou ochorenia COVID-19, audit zhody, uverejnené 13. 10. 2020.

EL

Nemecko

Prehľady doplnkového rozpočtu na rok 2020 určené rozpočtovému výboru nemeckého parlamentu, audit výkonnosti/audit zhody, uverejnené 27. 3. 2020.

DE

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

98

Osobitná správa o verejnom vypočítaní rozpočtového výboru nemeckého parlamentu na tému druhého doplnkového rozpočtu na rok 2020, audit výkonnosti/audity zhody, uverejnené 29. 6. 2020.

[DE](#) [Zhrnutie v EN](#)

Poradná správa o kapitálových grantoch poskytnutých spoločnosti Deutsche Bahn („Potreba lepšieho riadenia navrhovaných grantov pre spoločnosť Deutsche Bahn v súvislosti s ochorením COVID-19“), určená rozpočtovému výboru nemeckého parlamentu, audit výkonnosti/audit zhody, uverejnené 5. 10. 2020.

[DE](#)

Poradná správa o vplyve pandémie ochorenia COVID-19 na systém zákonného zdravotného poistenia, určená rozpočtovému výboru nemeckého parlamentu, audit výkonnosti/audit zhody, uverejnené 13. 11. 2020.

[DE](#)

Poradná správa o finančných prostriedkoch na skrátený pracovný čas: Vláda musí zmierniť riziko podvodov. Správa určená rozpočtovému výboru nemeckého parlamentu, audit výkonnosti/audit zhody, uverejnené 11. 11. 2020.

[DE](#) [Zhrnutie v EN](#)

Poradná správa o finančných potrebách skupiny Deutsche Bahn v súvislosti s ochorením COVID-19 a o priestore pre riadenie na spoločnej úrovni, určená rozpočtovému výboru nemeckého parlamentu, audit výkonnosti/audit zhody, uverejnené 24. 11. 2020.

[DE](#)

Lotyšsko

Kríza v dôsledku pandémie COVID-19 a oznámenia príslušných orgánov týkajúce sa obstarávania s cieľom obmedziť šírenie ochorenia COVID-19 a odchýlok pri posudzovaní dodržania predpisov v súvislosti s tovarom, správa o analýze situácie, uverejnené 20. 7. 2020.

[LV](#)

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

99

Proces dodávok osobných ochranných prostriedkov (ochranné rúška a respirátory) v sektore zdravotníctva, finančný audit/audit zhody, uverejnené 20. 7. 2020.

[LV](#) [Zhrnutie v EN](#)

System obstarávania zriadený ministerstvom obrany a obstarávania realizované počas núdzového stavu na obmedzenie šírenia ochorenia COVID-19, finančný audit/audit zhody, uverejnené 17. 8. 2020.

[LV](#) [Zhrnutie v EN](#)

Použitie dodatočných finančných prostriedkov pridelených ministerstvu vnútra na nákup osobných ochranných prostriedkov a dezinfekčných prostriedkov, finančný audit/audit zhody, uverejnené 2. 9. 2020.

[LV](#) [Zhrnutie v EN](#)

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu spravodlivosti, ktoré boli určené na prevod Lotyšskej notárskej rade, finančný audit/audit zhody, uverejnené 11. 9. 2020.

[LV](#)

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu spravodlivosti na vyplatenie krízovej dávky duchovenstvu a úradom cirkevných zväzov (cirkvám), finančný audit/audit zhody, uverejnené 29. 9. 2020.

[LV](#)

Dištančné vzdelávanie v núdzovej situácii, finančný audit/audit zhody, uverejnené 30. 9. 2020.

[LV](#) [Zhrnutie v EN](#)

Použitie dodatočných finančných prostriedkov na príplatky pre úradníkov ministerstva vnútra, ktorí sa priamo podieľali na zamedzení šírenia ochorenia COVID-19, finančný audit/audit zhody, uverejnené 14. 10. 2020.

[LV](#) [Zhrnutie v EN](#)

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu sociálnych vecí na vyplácanie príspevkov k dávke za prestoje na každé nezaopatrené dieťa a dávky

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

100

pomoci pri prestojoch a doplnku k tejto platbe, finančný audit/audit zhody, uverejnené 26. 11. 2020.

LV

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu sociálnych vecí na pokračovanie vyplácania rodičovskej dávky, jednorazového príplatku k štátnej rodinnej dávke v prípade platby za dieťa so zdravotným postihnutím a na zvýšenie sumy príspevku na starostlivosť o dieťa, finančný audit/audit zhody, uverejnené 26. 11. 2020.

LV

Zhrnutie v EN

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu financií na vyplácanie dávky za prestoje, finančný audit/audit zhody, uverejnené 26. 11. 2020.

LV

Zhrnutie v EN

Použitie finančných prostriedkov pridelených ministerstvu spravodlivosti na príplatky pre zamestnancov správy väznic, ktorí sa priamo podieľali na zamedzení ochorenia COVID-19, finančný audit/audit zhody, uverejnené 14. 12. 2020.

LV

Zhrnutie v EN

Prideľovanie a využívanie finančných prostriedkov z programu štátneho rozpočtu Prostriedky na nepredvídané udalosti na účely mediálnej podpory s cieľom zmierniť dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19, finančný audit/audit zhody, uverejnené 22. 12. 2020.

LV

Zhrnutie v EN

Boli v ročnom rozpočte finančné prostriedky z programu štátneho rozpočtu Prostriedky na nepredvídané udalosti na účely opráv v nemocniciach vyžiadané na nepredvídané a neplánované potreby?, finančný audit/audit zhody, uverejnené 22. 12. 2020.

LV

Použitie finančných prostriedkov pridelených elektronickým masmédiám v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, finančný audit/audit zhody, 22. 12. 2020.

LV

Zhrnutie v EN

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

101

Litva

Sociálna integrácia osôb so zdravotným postihnutím, audit výkonnosti, uverejnené 7. 9. 2020.

[LT](#) [Zhrnutie v EN](#)

Sú lepšie vzdelávacie výstupy žiakov určené zmenami vo vzdelávaní?, audit výkonnosti, uverejnené 14. 9. 2020.

[LT](#) [Zhrnutie v EN](#)

Krízové riadenie a riadenie núdzových situácií v súvislosti s ochorením COVID-19, posúdenie, uverejnené 30. 11. 2020.

[LT](#) [Zhrnutie v EN](#)

Riadenie cestnej infraštruktúry, audit výkonnosti, uverejnené 1. 12. 2020.

[LT](#) [Zhrnutie v EN](#)

Holandsko

Testovanie na koronavírus: čo sa stalo na jar?, cielené prešetrovanie, uverejnené 23. 9. 2020.

[NL](#) [Zhrnutie v EN](#)

Riziko zneužívania a nesprávneho používania systému na udržanie pracovných miest NOW, cielené prešetrovanie, uverejnené 23. 9. 2020.

[NL](#)

Digitálna telepráca pod lupou, cielené prešetrovanie, uverejnené 2. 11. 2020.

[NL](#) [EN](#)

Individuálna podpora pre podniky počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19, audit výkonnosti, uverejnené 12. 11. 2020.

[NL](#) [Zhrnutie v EN](#)

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

102

Kríza spôsobená ochorením COVID-19: riziká avalov a úverov z hľadiska verejných financií, finančný audit/audit zhody, uverejnené 25. 11. 2020.

NL

Zhrnutie v EN

Portugalsko

Riziká vo využívaní verejných zdrojov v riadení núdzových situácií (COVID-19), analýza, uverejnené 1. 6. 2020.

PT

Núdzové opatrenia a fiškálne plnenie počas prvých troch mesiacov, preskúmanie, uverejnené 16. 7. 2020.

PT

Podriadenie verejného obstarávania mimoriadnym postupom počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19, prehľad, uverejnené 21. 7. 2020.

PT

COVID-19 – Vplyv na činnosť vnútroštátneho systému zdravotnej starostlivosti a prístup k zdravotnej starostlivosti, prehľad, uverejnené 15. 10. 2020.

PT

Plnenie národného operačného plánu financovaného prostredníctvom Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (obsahuje analýzu vplyvu krízy spôsobenej ochorením COVID-19 na potravinovú pomoc poskytovanú na základe tohto plánu), audit výkonnosti, uverejnené 23. 10. 2020.

PT

Vplyv opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19, ktoré prijali orgány miestnej samosprávy v pevninskom Portugalsku, prehľad, uverejnené 18. 12. 2020.

PT

Rumunsko

Riadenie verejných zdrojov počas núdzového stavu, audit zhody, uverejnené 11. 8. 2020.

RO

Slovensko

Správa štátnych hmotných rezerv v čase mimoriadnej situácie, audit výkonnosti, uverejnené 21. 12. 2020.

SK

Švédsko

Rámec fiškálnej politiky – uplatňovanie vládou v roku 2020, audit výkonnosti, uverejnené 17. 12. 2020.

SV

Zhrnutie v EN

EDA

Stanovisko č. 3/2020 k zmene nariadenia EÚ o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v reakcii na šírenie ochorenia COVID-19, stanovisko, uverejnené 15. 4. 2020.

Úradné jazyky EÚ

Stanovisko č. 4/2020 k návrhu nariadenia o iniciatíve REACT-EU a nariadenia o spoločných ustanoveniach upravujúcich fondy EŠIF, stanovisko, uverejnené 14. 7. 2020.

Úradné jazyky EÚ

Stanovisko č. 6/2020 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, stanovisko, uverejnené 9. 9. 2020.

Úradné jazyky EÚ

Príloha – Úplný zoznam publikácií NKI EÚ o pandémii COVID-19 uverejnených v roku 2020

104

Preskúmanie č. 6/2020: Riziká, výzvy a príležitosti v rámci reakcie hospodárskej politiky EÚ na krízu spôsobenú ochorením COVID-19, preskúmanie, uverejnené 9. 12. 2020.

Úradné jazyky EÚ

Skratky

CRII: Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus

DPH: daň z pridanej hodnoty

ECDC: Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb

EIB: Európska investičná banka

EMA: Európska agentúra pre lieky

EMM: elektronické masmédiá

EŠIF: európske štrukturálne a investičné fondy

EUROSAI: Európska organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií

HDP: hrubý domáci produkt

IES: nástroj núdzovej podpory v rámci Únie

IKT: informačné a komunikačné technológie

JIS: jednotka intenzívnej starostlivosti

MSP: malé a stredné podniky

NEMMC: Národná rada pre elektronické masmédiá (Lotyšsko)

NGEU: Nástroj Európskej únie na obnovu – Next Generation EU

NKI: najvyššia kontrolná inštitúcia

OECD: Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

OOP: osobné ochranné prostriedky

PEPP: núdzový pandemický program nákupu aktív

REACT-EU: Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe

RNO: Riaditeľstvo pre nákup a obstarávanie (Cyprus)

RRF: Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti

SARS: ťažký akútny respiračný syndróm

SEK: švédská koruna

SIF: Nadácia pre integráciu spoločnosti

SŠHR: Správa štátnych hmotných rezerv (Slovensko)

SURE: podpora na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii

ŠDS: štátna daňová správa (Lotyšsko)

UNWTO: Svetová organizácia OSN pre cestovný ruch

VFR: viacročný finančný rámec

WHO: Svetová zdravotnícka organizácia

ZFEÚ: Zmluva o fungovaní Európskej únie

Glosár

Automatický stabilizátor: zložka fiškálnej politiky, ktorou sa vyrovnávajú výkyvy v hospodárskej činnosti bez priameho zásahu tvorcov politiky.

Dezinformácie: zverejňovanie nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií s cieľom uviesť do omylu.

Digitalizácia: posun smerom k začleneniu a využívaniu digitálnych technológií a digitalizovaných informácií na zjednodušenie, zrýchlenie a zefektívnenie procesov a úloh a/alebo zvýšenie ich hospodárnosti.

Elektronická zdravotná starostlivosť: uplatňovanie informačných a komunikačných technológií v celom spektre funkcií, ktoré sa týkajú sektora zdravotníctva.

Európske štrukturálne a investičné fondy: päť hlavných fondov EÚ, ktorými sa spoločne podporujú hospodársky rozvoj v EÚ: Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a Európsky námorný a rybársky fond.

Európsky semester: ročný cyklus, ktorý predstavuje rámec pre koordináciu hospodárskych politík členských štátov EÚ a proces monitorovania.

Finančná pomoc: finančná podpora EÚ, ktorá sa poskytuje členským štátom vo finančných ťažkostiach na obnovenie ich makroekonomického alebo finančného zdravia a s cieľom zabezpečiť, aby mohli plniť svoje záväzky verejného sektora alebo platobnej bilancie.

Horizont 2020: program EÚ pre výskum a inováciu na obdobie rokov 2014 – 2020.

Obmedzenie pohybu (lockdown): obmedzenie pohybu osôb v rámci daného priestoru (doma alebo v rámci mesta, regiónu či krajiny) s cieľom zabrániť šíreniu infekčného mikroorganizmu počas pandémie alebo toto šírenie spomaliť.

Odklad platenia dane: povolené oneskorenie platby daňovej povinnosti do daného okamihu v budúcnosti.

Osobné ochranné prostriedky (OOP): také prvky ako ochranné rúška, rukavice a ochrana očí, ktoré majú ich nositeľa chrániť pred zdravotnými alebo bezpečnostnými rizikami.

Pandémia: šírenie infekčnej choroby vo svete alebo na veľmi rozsiahlom území.

Politika súdržnosti: politika EÚ, ktorej cieľom je zmenšiť hospodárske a sociálne rozdiely medzi regiónmi a členskými štátmi podporou tvorby pracovných miest, konkurencieschopnosti podnikov, hospodárskeho rastu, udržateľného rozvoja a cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce.

Sociálny odstup: súbor opatrení na minimalizovanie šírenia infekčnej choroby čo najväčším obmedzením kontaktu s inými osobami.

System skráteneho pracovného času: dočasná iniciatíva, ktorá zamestnávateľom umožňuje prístup k finančnej podpore na mzdy vyplatené zamestnancom počas obdobia, keď im osobitné okolnosti, akými sú pandémie alebo kríza, bránia v práci.

Štátna pomoc: priama alebo nepriama štátna podpora pre podnik alebo organizáciu, ktorá ich zvyhodňuje pred konkurenciou.

Viacročný finančný rámec: výdavkový plán EÚ, v ktorom sú stanovené priority (na základe cieľov príslušnej politiky) a stropy, spravidla na sedemročné obdobie. Predstavuje štruktúru, v rámci ktorej sa stanovujú ročné rozpočty EÚ, a obmedzuje výdavky v každej kategórii výdavkov. Súčasný VFR sa vzťahuje na obdobie rokov 2021 – 2027.

Obráťte sa na EÚ

Osobne

V rámci celej EÚ existujú stovky informačných centier Europe Direct. Adresu centra najbližšieho k vám nájdete na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Telefonicky alebo e-mailom

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete kontaktovať:

- prostredníctvom bezplatného telefónneho čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori môžu tieto hovory spoplatňovať),
- prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: +32 22999696, alebo
- e-mailom na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Vyhľadávanie informácií o EÚ

Online

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie na webovej stránke Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk.

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ, bezplatné alebo platené, si môžete stiahnuť alebo objednať z kníhkupectva na webovej stránke <https://publications.europa.eu/sk/publications>. Ak chcete získať viac než jeden výtlačok bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne informačné centrum (pozri https://europa.eu/european-union/contact_sk).

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám EÚ vrátane všetkých právnych predpisov EÚ od roku 1952 vo všetkých úradných jazykoch nájdete na webovej stránke EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu>.

Otvorený prístup k údajom z EÚ

Portál otvorených dát EÚ (<http://data.europa.eu/euodp/sk>) poskytuje prístup k súborom dát z EÚ. Dáta možno stiahnuť a opätovne použiť bezplatne na komerčné aj nekomerčné účely.

